

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2119047

**PRÁVNE A EKONOMICKÉ POSTAVENIE VYBRANÝCH
OBCÍ V SR**

2010

Mária Miženková, Bc

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**PRÁVNE A EKONOMICKÉ POSTAVENIE VYBRANÝCH
OBCÍ V SR**

(Diplomová práca)

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor:	3.3.5 Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra práva
Školiteľ:	doc. JUDr. Eleonóra Marišová, PhD

Nitra 2010

Mária Miženková, Bc

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Mária Miženková vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Právne a ekonomické postavenie vybraných obcí Slovenska“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 20.apríla 2010

Mária Miženková

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem poďakovanie pani doc. JUDr. Eleonóra Marišová, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt

Verejná správa je správou zabezpečujúcou verejné záujmy občanov, teda je službou občanom. Výkon štátnej správy je zabezpečovaný prostredníctvom orgánov štátu, ktorých pôsobnosť, miesto v hierarchii štátnych orgánov, spôsob ich kreácie, vzájomné vzťahy medzi nimi, rozsah ich právomocí a základnú organizačnú štruktúru ustanovuje a upravuje ústava. Reforma verejnej správy je jednou z tém transformácie ekonomiky Slovenskej republiky už viac ako 20 rokov. Transformácia centrálnych a miestnych právomocí je založená na duálnom systéme verejnej správy. V súčasnosti rozlišujeme z hľadiska administratívneho členenia SR 4 agregované kraje, 8 vyšších územných celkov, 79 okresov a 2 928 obcí. Hlavnou témou práce je skúmať fungovanie verejnej správy ako celku v podmienkach SR, so zameraním na právne a ekonomické postavenie vybraných obcí. Objektom skúmania sú obce Dubovica, Rožkovany a Nižný Slávkov. Obec je prioritná právnická osoba, ktorá zákonných podmienok samostatne hospodári s vlastným majetkom a finančnými prostriedkami. Analyzovaním právneho a ekonomického postavenia vybraných obcí boli zistené výsledky, že obce sa aktívne zapájajú do realizácie projektov, napríklad na ochranu a využívanie kultúrneho a prírodného dedičstva za účelom sociálneho a ekonomického rozvoja cezhraničnej spolupráce. Projekty obcí sú spolufinancované aj z fondov Európskej Únie. Na plnenie svojich kompetencií obce využívajú aj nenávratné finančné prostriedky. Realizujú spoločné projekty v rámci spolupráce so združením obcí Hornej Torusy na skvalitnenie a rozšírenie separovaného zberu komunálnych odpadov. Pre obce je nevyhnutné pôsobiť ako rozhodujúci činiteľ a podporovať rozvoj územia, poskytovať kvalitné verejné služby občanom a jednoducho využívať potenciál obce.

Kľúčové slová: verejná správa, obecná samospráva, právomoc, rozpočet, projekty.

Abstract

Public administration is a government providing the public services to citizens meaning it is citizen's service. State administration is organized by state authorities, whose extent of powers, place in hierarchy of state authorities, their creations, the interaction between them and the basic organizational structure provides and regulates the constitution. Reform of public administration is one of the themes of economic transformation of the Slovak Republic for more than 20 years. The transformation of central and local powers is based on the dual system of public administration. Nowadays in terms of administrative division 4 aggregate regions, 8 higher territorial units, 79 districts and 2,928 municipalities are distinguished. The theme of this work is to examine the functioning of public administration as a whole in terms of the Slovakia focusing on the legal and economic status of selected municipalities. The object of thesis is municipality Dubovica, Nižný Slavkov and Rožkovany. According to the law the municipality is a priority legal person independently managing its own assets and funds. The purpose of this thesis is to analyze the management of selected municipalities with funds which they have available. By analyzing the legal and economic status of the selected municipalities the final outcome were found that municipalities are actively involved in projects such as conservation and management of cultural and natural heritage for social and economic development of cross-border cooperation. Municipal projects are co-financed from the European Union too. To fulfil its competencies municipalities use non-refundable funds too. Also implement joint projects in cooperation with the association of municipalities of Upper Torysa for improvement and expansion of separate collection of municipal wastes. For municipality is very essential to act as a decisive actor to support the development of the area, provide quality public services to citizens and simply use the potential of the municipality.

Key words: public administration, powers, municipality, budget, projects.

Obsah

Úvod	8
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky	9
1.2 Štátna správa	14
1.3 Samospráva	15
1.4 Reformy verejnej správy	20
1.5 Verejné financie	25
1.6 Verejný rozpočet	28
2 Cieľ práce	31
3 Metodika práce	32
4 Výsledky práce	34
4.1 Organizačná štruktúra verejnej správy na Slovensku	34
4.1.1 Právne postavenie obce a orgány výkonu obecnej samosprávy.....	34
4.1.2 Charakteristika vybraných obcí.....	37
4.1.2.1 Obec Dubovica	38
4.1.2.2 Obec Nižný Slávkov	39
4.1.2.3 Obec Rožkovany.....	39
4.2 Analýza kompetencií obcí.....	40
4.2.1 Kompetencie obce Dubovica	41
4.2.1.1 Demografická štruktúra, občianska vybavenosť, školstvo, kultúra a osveta	41
4.2.1.2 Pozemné komunikácie	42
4.2.1.3 Vodné hospodárstvo.....	42
4.2.1.4 Odpadové hospodárstvo	43
4.2.1.5 Ochrana prírody	44
4.2.1.6 Cestovný ruch	44
4.2.1.7 Vedenie matriky a výkon stavebného úradu	45
4.2.2 Kompetencie obce Nižný Slávkov	45
4.2.2.1 Školstvo, občianska vybavenosť, kultúra a osveta	45
4.2.2.2 Pozemné komunikácie	46
4.2.2.3 Vodné hospodárstvo.....	47
4.2.2.4 Odpadové hospodárstvo	48
4.2.2.5 Ochrana prírody	48
4.2.2.6 Cestovný ruch	50
4.2.3 Kompetencie obce Rožkovany.....	50
4.2.3.1 Školstvo, občianska vybavenosť, kultúra a osveta	50
4.2.3.2 Pozemné komunikácie a technická infraštruktúra	51

4.2.3.3	<i>Vodné hospodárstvo a odpadové hospodárstvo.....</i>	52
4.2.3.4	<i>Ochrana prírody, poľnohospodárstvo a cestovný ruch</i>	52
4.3	Právne postavenie obcí	53
4.3.1	Majetok obcí.....	53
4.3.2	Majetok obce Dubovica	54
4.3.3	Majetok obce Nižný Slavkov	55
4.3.4	Majetok obce Rožkovany.....	55
4.4	Ekonomické postavenie obcí	56
4.4.1	Finančné hospodárenie obce - rozpočet	56
4.4.2	Proces tvorby rozpočtu.....	57
4.4.3	Príjmy a výdavky rozpočtu obcí za roky 2006, 2007, 2008.....	58
4.4.3.1	<i>Príjmy a výdavky rozpočtu obce Dubovica.....</i>	58
4.4.3.2	<i>Príjmy a výdavky rozpočtu obce Nižný Slavkov.....</i>	60
4.4.3.3	<i>Príjmy a výdavky rozpočtu obce Rožkovany.....</i>	62
4.4.4	Komparatívne porovnanie finančného hospodárenie obcí	63
4.5	Analýza úspešnosti obcí v podaní návrhov projektov	65
4.5.1	Spoločný projekt Združenia obcí Hornej Torusy - ZOHT	65
4.5.2	Projektové aktivity obce Dubovica	67
4.5.3	Projektové aktivity obce Nižný Slávkov	69
4.5.4	Projektové aktivity obce Rožkovany.....	70
4.6	Návrh na využitie výsledkov	71
Záver		74
Zoznam použitej literatúry		76
Prílohy.....		83

Úvod

V modernej dobe sféra tzv. verejného záujmu, verejná činnosť vymedzená verejným právom nadobúda širší význam. Verejná správa je chápaná ako služba verejnosti, napriek tomu, že v mnohých smeroch má aj donucovací charakter. Štát je vnímaný ako spoločenstvo občanov, ktorého záujmy prevládajú nad záujmami jednotlivých osôb alebo subjektov. V širšom chápaní vec verejnej správy zasahuje aj do sféry verejnej.

Súčasťou každodenného života je aj riadenie územnej samosprávy. Je najbližším predstaviteľom verejnej správy pre občanov, a preto musí ísť príkladom a byť lídrom. Účinným nástrojom na zlepšenie efektívnosti poskytovania optimálneho rozsahu a kvality verejných služieb je riadenie na čo najnižšej úrovni. Je potrebné spojiť úsilie na všetkých úrovniach, miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni a vytvoriť podmienky pre participáciu občanov, podporovať vznik združení regiónov, cezhraničnú spoluprácu a lepšie využívať potenciál obcí, regiónov a celého územia.

Z hľadiska nerovnomerného rozvoja ekonomiky Slovenskej republiky je nutné hľadať zodpovedajúci pomer medzi uspokojovaním rôznych potrieb obyvateľov prostredníctvom súkromných statkov a uspokojovaním iných potrieb z verejných prostriedkov. V rámci medzinárodnej deľby práce a reprodukčných procesov je potrebné prihliadať na rozdiely v objeme, štruktúre a kvalite spotreby, ktoré medzi jednotlivými skupinami obyvateľstva, respektíve v rámci jednotlivých regiónov štátu v príslušnom časovom horizonte existujú.

V procese modernizácie verejnej správy je rozhodujúca politická podpora pri realizácii strategických opatrení a priorit prostredníctvom programov, ktoré zahŕňujú trvalo udržateľný rozvoj územia a spokojnosť jeho obyvateľov. Výkonné orgány obce by sa mali zaviazat' a vykonávať úlohy efektívne v rozsahu svojich kompetencií. Mobilizácia občianskej spoločnosti na území obecnej samosprávy s cieľom diskusie, výmeny názorov a skúseností a spolupráce na príprave návrhov plánov socio-ekonomického rozvoja a finančného hospodárenia je zodpovednou úlohou riadenia miestnej samosprávy.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky

1.1 Verejná správa a jej štruktúra

Verejná správa bola predmetom mnohých diel rôznych autorov už dávno. V najstaršom diele Štát, grécky filozof Platón diskutuje o dokonalom štáte, avšak bez súkromného vlastníctva a rodiny, pretože v nich vidí neprekonateľnú prekážku pre občiansku svornosť a kolektívne cítenie. Čistú filozofiu a politiku považuje za opozitnú. Platón vyslovuje názor, že štát má možnosť prežiť iba vtedy, ak kráľmi budú strážcovia - filozofi, ktorí sú spôsobilí riadiť spoločnosť so znalosťou idey dobra. Verejná správa sa stala skutočnou právnou oblasťou štúdia až pred sto rokmi a to v severnej Amerike. Tento vývoj viedli progresívni myslitelia ako Theodore Roosevelt, Woodrow Wilson a Frederick Taylor. Tradične, odborníci sa zamerali na oblasť verejnej správy ako klasickej teórie organizácie, Wilsonová politická verzia verejná dichotómia, verejné právo, federalizmus a riadiaci úradníci. Po druhej svetovej vojne oblasť verejnej správy sa rozšírila o rôzne teórie ako politická analýza, ekonomika verejných manažérov, teória motivácie, vodcovstvo, etika, rozhodovanie, riešenia konfliktov, efektívnosť správy verzia jej výkonnosť, rozpočet verejných činiteľov, zodpovednosť a zastupovanie občanov, medzivládne vzťahy a manažment ľudských zdrojov¹.

Faktom je, že dnešní odborníci verejnej správy vychádzajú z viacerých disciplín zahŕňajúc psychológiu, ekonomiku, politické vedy, teóriu organizácie a správne právo. Vedci často delia organizačné teórie na dve oddelené oblasti, prvá časť zahŕňa organizačnú štruktúru a druhá oblasť ľudské správanie sa vo vnútri organizačnej štruktúry. Často sú tie dve teórie blízko prepojené, keďže organizačná štruktúra môže ovplyvniť ľudské správanie a naopak. V článku „Štúdium verejnej správy“ Woodrow 1887 nielenže vyzdvihol otázku aký je vhodný stupeň spoluúčasti občanov na štátnom rozhodovaní, ale taktiež adresoval otázku aká je ideálna štruktúra na stavanie modelov štátnych inštitúcií. Woodrow verí, že je to predmetom správneho štúdia objaviť najprv aká správa môže náležite a úspešne vykonávať svoju činnosť, a po druhé, ako je možné dosiahnuť riadiace činnosti s maximálnou možnou efektívnosťou a pri najmenších finančných a časových nákladoch. Aj v súčasnosti jadro záujmu významne predstavuje organizačná štruktúra, ktorá by bola efektívne a ekonomicky najlepšia.

¹ Encyklopédie antiky. Praha, 1973

Háčík (1984) predstavuje významného predstaviteľa klasickej ekonómie, David Ricardo, ktorý vo svojom diele Zásady politickej ekonómie a zdaňovania okrem iného rozvíjal učenie A. Smitha o otázke daní. Ricardo sformuloval štyri daňové pravidlá: princíp všeobecnosti, princíp rovnomernosti zdanenia, princíp neutrality zdaňovania, princíp indiferentnosti zdaňovania. Ďalej predstavuje otca modernej sociológie, Max Weber, autor analýzy byrokracie, v ktorej opísal ideálny typ úradníckej formy. Štruktúra úradníctva má byť trvalá a má mať nasledujúce znaky: postup podľa zásluh; zabezpečenie zamestnaneckej fluktuácie; pyramídová štruktúra; právomoc v kontrolných pozíciách; systém jasných pravidiel. Weber tvrdí, že jedinec pracuje zdola po pyramídovej štruktúre nahor získavajúc právomoc a zvýšenie mzdy. Jeho teória úradníctva je ešte stále veľmi dôležitá aj v súčasnosti.

Frederickson (2003) verí, že vykonávatelia verejnej správy môžu zlepšiť zodpovednosť za verejné služby plným zapájaním občanov do rozvoja verejnej politiky a rozdelením zodpovednosti s demokratickými voleným úradníkmi, verejný funkcionári budú podporovať významnú občiansku angažovanosť na politickom procese.

Rossembloom (1998), uvádza rôzne pohľady pôsobenia verejnej správy na verejnosť:

- *Tradičný manažérsky prístup* Tento prístup sa môže snažiť prijať opatrenia na vzdelanie verejnosti v rôznych oblastiach. Vzájomné pôsobenie s verejnosťou by malo maximalizovať efektívnosť verejnej správy a jej výkon.
- *New Public Management prístup* Verejnosť je v prvom rade účastník/odberateľ, a preto mal by byť obslužený systematickým spôsobom. Dôraz sa kladie na efektívnosť, výkonnosť a regulovanie nákladov.
- *Politický prístup* Vo verejnej správe sa zdôrazňujú hodnoty zastúpenia, prístupnosti a zodpovednosti voči verejnosti. Verejnosť má dovolené participovať na verejnej správe, prispieť k jej lepšej informovanosti, a tým lepšie reagovať na potreby a záujmy verejnosti.
- *Zákonný prístup* Snahou tohto prístupu je zabezpečiť, aby ústavné a zákonné práva jednotlivcov boli chránené. Vytvoriť sieť práv na ochranu verejnosti pred svojvoľným, rozmarným, nespravodlivým a diskriminačnými správnyimi opatreniami.

Frederickson (2003) jednoznačne uvádza tri prístupy k objasneniu pojmu vládna moc: 1. Vládna moc je jednoducho náhradné slovo pre verejnú správu a implementáciu

jej politiky 2. Vládna moc sa považuje za stúpenca manažéringu alebo posun k New Public Management (NPM), keď NPM riadil z pokusu reformovať verejný sektor definovaním a odôvodnením čo vláda by mala a nemala robiť a štrukturovaním zabezpečovania verejných služieb postihovaním byrokratického systému. 3. Vládna moc je teoretický systém, ktorý zahŕňa laterálne vzťahy, medzi-inštitucionálne vzťahy, rozpad nadvlády, znižujúci sa záujem o hranice súdnictva a všeobecná inštitucionálnu fragmentáciu. Kľúčové aspekty verejnej politiky. (Príloha 1)

Grúň a kolektív (2005) spomínajú, že delenie verejného a súkromného práva priamo súvisí so samotným rozlišovaním verejnej správy a súkromnej správy. Súčasné právo zohľadňuje jednotlivé teoretické špecifiká a spektrá, akými sa zaoberala predtým záujmová teória, mocenská a organická teória. Tradičné kritéria stanovenia hraníc medzi verejnou a súkromnou správou sú funkčné a významné. Verejná správa je správou zabezpečujúcu verejné záujmy občanov, teda je službou občanom. Súkromná správa je správou súkromných záležitostí, vykonávaná v súkromnom záujme súkromnými osobami, ktoré sledujú určitý vlastný cieľ a riadiace sa vlastnou vôľou.

Belajová (2004) uvádza, že verejný sektor predstavuje tú časť národného hospodárstva, v ktorej sa vo verejnom záujme uspokojujú potreby občanov a spoločnosti prostredníctvom verejných služieb; je financovaná z veľkej časti z verejných rozpočtov; je spravovaná a riadená verejnou správou; rozhoduje sa v nej verejnou voľbou; podlieha verejnej kontrole; má tendenciu k neefektívnosti. Medzi funkcie verejného sektora patrí:

- zabezpečenie produkcie verejných služieb a tovarov v spoločensky žiaducom množstve a štruktúre, ktoré sú poskytované občanom, bezplatne alebo vo forme rôznych poplatkov;
- zabezpečenie sociálneho transferu verejných zdrojov v prospech časti obyvateľstva, ktorej vzniká nárok na sociálne dávky;
- tvorba a realizácia programov v oblasti vedecko-technického rozvoja, vzdelávania a kultúry, ochrany životného prostredia a výstavby technickej a sociálnej infraštruktúry.

Podľa hľadiska právneho usporiadania subjektov sa verejný sektor klasifikuje na štátny sektor, samosprávny sektor, sektor nevládných verejných organizácií a inštitúcií. Verejná správa, armáda, justícia, polícia sa zaraďuje do odvetvia spoločenských potrieb;

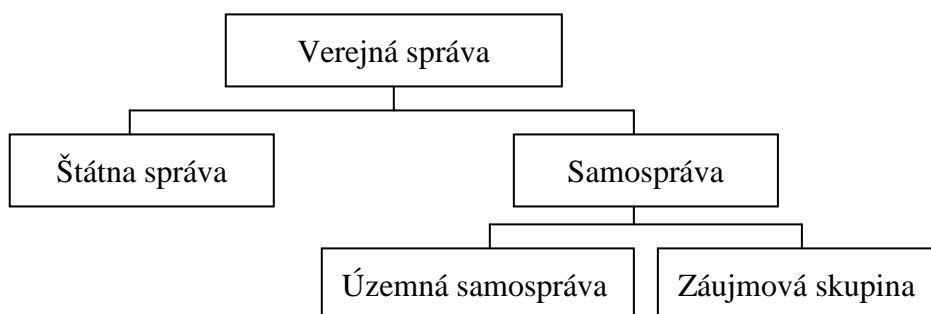
školenie, kultúra, telesná kultúra do odvetvia rozvoja človeka; zamestnanosť, sociálne zabezpečenie a životné prostredie do odvetvia existenčných hodnôt.

Beňová, E. a kol. (2005) definuje verejný sektor ako súbor činností, ktoré využitím verejných príjmov zabezpečuje jeho hlavný reprezentant – verejná vláda – v prospech verejnosti, a to v podobe správy verejných záležitostí alebo vo forme rozhodovania o poskytovaní transferov a verejných statkov a služieb, pri ktorých je veľmi náročné určiť konkrétneho užívateľa výhod a/alebo konkrétneho nositeľa nákladov.

Iný pohľad na verejný sektor ma Neubauerová, E. a kol. (2001), kde ide o kategóriu trhovej ekonomiky. Verejný sektor je spojený so vzájomnou koexistenciou dvoch sfér hospodárenia - sféry súkromného hospodárenia a sféry verejného hospodárenia. Atribútom právneho štátu a ekonomického systému, ktorý je výrazne inštitucionalizovaný a legislatívne upravený, je verejný sektor spojený s ekonomickými a sociálnymi funkciami vlády, štátnej správy, miestnej a regionálnej samosprávy, s funkciami parlamentu a sociálneho partnerstva v rámci tripartitných vzťahov.

Nástrojom pre správu a riadenie verejného sektora je verejná správa. Verejná správa je pôvodom latinské slovo „ministrare“, čo znamená slúžiť, spravovať. Predstavuje produkt a základný nástroj štátu, ktorý funguje ako tzv. oddelený model – štátna správa a územná samospráva. Je prísne organizovaná, predovšetkým jej zložka štátna správa, ktorej činnosť zabezpečuje existencia represívnych zložiek štátu. Verejná správa predstavuje sústavu inštitúcií, riadiacich a výkonných orgánov, ktoré ju realizujú ako právom uloženú povinnosť, a to z titulu svojho postavenia ako verejnoprávných subjektov. Je organizovaná na troch úrovniach: štát – kraj – obec. Pozostáva z dvoch základných zložiek štátnej správy a samosprávy.

Schéma 1 **Schéma verejnej správy**

Zdroj: Provazníková, 2007

Kováč (2008) konštatuje, že na základe doterajšej praxe a teórie o organizačnej štruktúre vo verejnej správe na SR existuje rozpätie riadenia od 2 do 6 podriadených, ktorých je jeden vedúci schopný kvalifikovane usmerňovať. Poslaním organizačného usporiadania inštitúcie je vytvoriť najvhodnejšie podmienky pre najlepší priebeh činností pri plnení stanovených cieľov v určitej inštitúcii verejnej správy. Organizačné štruktúry možno členiť z rôznych hľadísk na formálne a neformálne; funkcionálne a predmetové; klasické - hierarchické a moderné - horizontálne. V podmienkach inštitúcii verejnej správy sa uplatňujú klasické, hierarchické usporiadanie organizačných štruktúr majúce podobu pyramídy, kde výška predstavuje riadiace stupne a šírka rozpätie riadenia. Všeobecne platí, že organizačná štruktúra má byť úzka a nízka. Nevyhnutnosťou je, aby sa organizačné štruktúry inštitúcii verejnej správy prispôbovali potrebám a zmenám vonkajšieho a vnútorného prostredia, napríklad znižovanie počtu zamestnancov z titulu zavádzania informačných technológií. Riadiace stupne verejnej správy by mali vypracovať určitý dokument o tvorbe a zmenách organizačných štruktúr vo verejnej správe, ktorý by zabezpečoval efektívny priebeh plnenia cieľov verejnej správy pri minimalizácii nákladov na ich plnenie.

Hittmár (2008) sa zaoberá modelom manažmentu v podmienkach verejnej správy, ktorý predstavuje komplex univerzálne platných modelov, konkrétnejších prístupov, metód a techník používaných pri zhodnocovaní zdrojov a dosahovaní cieľov subjektov štátnej správy a samosprávy. Je zameraný ma všeobecné a špecifické činnosti všetkých súvislosti riadenia príslušných subjektov, ktoré majú tzv. územné a „úrovňové“ charakteristiky, vyplývajúce najmä zo špecifických podmienok verejnej správy a z náhodného prejavu jeho podstatného okolia.

Rosembloom (1998) predstavuje list požiadaviek od Moshera - autor knihy Demokracia a verejne prospešná služba, (Tabuľka 1), ktorý vyjadruje, že ak sa z demokratického občana stane byrokratický subjekt, prechádza do úplne rozdielnej kultúry a systému pravidiel. Pri každodenných aktivitách je verejnosť do určitej miery priamo ovplyvňovaná pôsobením orgánov a činiteľov verejnej správy. Za účelom analýzy sú vzťahy medzi verejnosťou a verejným správcom rozdelené do 5 kategórií:

1. „Klienti a zákazníci“ Verejnosť je klientom, napríklad ak sa jedná o nasledujúce oblasti: zamestnanie, kurzy, nezamestnanecké dávky, nemocničná starostlivosť, alebo dôchodkové dávky.

2. „Verejnosť je riadená“ Verejnosť sa stretáva s verejným činiteľom pri plnení úlohy usmerňovania, a to napríklad kontroly vodičského preukazu, dopravných priestupkov, dane z príjmu, policajné záležitosti, pričom výkon verejnej služby je kombinovaný s nátlakom. Ľudia sú podrobení zákonnému nátlaku v úlohe zamestnanca, hlavne v rámci kontroly bezpečnosti pri práci a zdravia, rovnosti príležitosti a pracovno-právnych vzťahov.
3. „Účastník“ Verejnosť vzájomne pôsobí s verejnou správou ako účastník pri správe mnohých verejno-správnych programov, špeciálne v oblasti poľnohospodárstva a výchovy, kde je dovoľená priama účasť verejnosti.
4. „Strana v občiansko-právnom spore“ Obyvateľstvo sa usiluje súdiť o nároky alebo sťažuje sa proti činiteľom verejnej správy. Percento verejnosti, ktorá sa zapája priamo do súdneho sporu je malé, ale to môže podstatne sťažiť prípad.
5. „Uličné stretnutia“ Vzájomné pôsobenie verejnosti a verejného správcu je najlepšie viditeľné na činnosti polície, ktorej úlohou je aplikovať nátlak a obstaráť asistenciu.

Tabuľka 1 List požiadaviek Demokracia verzus Verejná správa

Demokracia	Verejná správa
Rovnosť	Hierarchiu
Striedanie vo funkcii	Poradie hodností
Sloboda	Ovládanie
Pluralizmus	Súdržnosť
Občianska spoluúčasť	Účasť založená na odbornosti
Otvorenosť	Diskrétnosť
Komunita	Neosobnosť
Legitímnosť založená na voľbách	Legitímnosť založená na odbornosti

Zdroj: Rosembloom, 1998, Vlastné spracovanie

1.2 Štátna správa

Žárska, Šebová (2005) vyjadrujú, že štátna správa je vykonávaná na celom území hneď po vytvorení štátu. Jej výkon je zabezpečovaný prostredníctvom orgánov štátu, ktorých pôsobnosť, miesto v hierarchii štátnych orgánov, spôsob ich kreácie, vzájomné vzťahy medzi nimi, rozsah ich právomocí a základnú organizačnú štruktúru ustanovuje a upravuje ústava. Z priestorového hľadiska rozlišujeme centrálnu (ústrednú) alebo

územné orgány, ktorými sú napríklad ministerstvá, ostatné ústredné orgány štátnej správy, miestne orgány (krajské a obvodové úrady), ale aj niektoré verejnoprávne inštitúcie zabezpečujúce výkon štátnej správy v zákone stanovenom rozsahu. Typ spoločenského zriadenia, stupeň hospodárskeho a spoločenského rozvoja, miestne podmienky a tradície odzrkadľujú charakter štátnej správy. Štátna správa zriaďuje menšie územné jednotky - miestnu štátnu správu.

Berčík (2005) prehľadne a systémovo prezentuje organizáciu štátnej správy a to nasledovne:

1. *Ústredné najvyššie štátne orgány* (Národná Rada Slovenskej Republiky, prezident SR, vlády SR, Ústavný súd, Súdna rada, Najvyšší súd, Prokuratúra SR, Verejný ochranca práv, Najvyšší kontrolný orgán),
2. *Ústredné orgány štátnej správy*, ktoré sa členia na ministerstvá (14) a ostatné ústredné orgány štátnej správy (11): Úrad vlády SR, Úrad geodézie, kartografie a katastra SR, Štatistický úrad SR, Úrad pre verejné obstarávanie, Úrad jadrového dozoru SR, Úrad priemyselného vlastníctva SR, Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR, Úrad pre štátnu službu, Protimonopolný úrad SR, Národný bezpečnostný úrad, Správa štátnych hmotných rezerv SR)
3. *Orgány štátnej správy*, medzi ktoré sa zaraďujú orgány s odvetvovou pôsobnosťou uplatňujúcu priamo na území celej SR.
4. *Miestne orgány štátnej správy*.

1.3 Samospráva

Grúň (2005) charakterizuje samosprávu ako demokratickú organizačnú formu, ktorá nie je štátnym orgánom podriadená, ale pôsobí v právne vymedzenom rámci relatívne samostatne. Vzniká a uskutočňuje sa na základe práva - zákona a pod štátnym dohľadom zákonnosti jej rozhodnutí a postupov. Právna úprava samosprávy súvisí s problematikou del'by moci a s úpravou vzťahov jednotlivca a štátnej moci. Samospráva slúži ako prostriedok del'by moci na zákonodarnú, súdnu a výkonnú – je to tzv. „štvrtá moc v štáte“. Pre pochopenie pojmu a podstaty mestskej samosprávy – municipality, je potrebné si uvedomiť zvláštnosti a osobitosti historického vývoja územnej samosprávy. Municipio je pojem vytvorený podľa vzoru rímskeho práva a znamená najvyšší samostatný mestský okres. Mestská samospráva (pouvoir municipal) je typickým multidimenzionálnym pojmom s viacerými aspektmi.

Politickým aspektom je mocenský aspekt samosprávy. Právny aspekt spočíva v rešpektovaní samosprávy ako prirodzenoprávnej kategórie, ktorá je formulovaná v právnom systéme ako súbor prirodzených práv a oprávnení samosprávnych spoločenstiev. Ekonomický aspekt zahŕňa ekonomické aktivity, hlavne tvorbu zdrojov, ich obnovu a čerpanie, vytváranie ekonomických hodnôt a následne ich distribúciu. Sociologický aspekt samosprávy je stanovený tým, že samosprávny subjekt je vždy spoločenstvom ľudu, ktoré je definované vnútornými sociálnymi vzťahmi a vonkajšími funkciami. Sociálno-psychologickým aspekt sa prejavuje vo vytvorení kolektívneho povedomia príslušného samosprávneho spoločenstva a o identifikáciu jedinca s týmto spoločenstvom. Organizačno-inštitucionálny aspekt je výrazom celkovej štruktúry samosprávy, ktorej zmeny sa prejavujú v organizácií a tá sa neustále reštrukturalizuje a obnovuje. Rozhodujúcim prvkom v decentralizačnom procese je územná samospráva. Štruktúra územnej samosprávy v krajinách EÚ. (Príloha 3)

Nižňanský (2005), základom územnej samosprávy je obec a vyšší územný celok. V štvrtej hlave ústavy SR – Územná samospráva, sú definované ako autonómne územné a administratívne jednotky SR združujúce občanov, ktorí majú trvalý pobyt na území SR. Všeobecné uznávané princípy existencie a výkonu miestnej samosprávy v Európe sú definované v Európskej charte miestnej samosprávy, ktorá bola ratifikovaná národnou radou SR v 1999. Miestna samospráva je výrazom práva a schopnosti miestnych orgánov v medziach zákona, v rámci svojej zodpovednosti a v záujme miestneho obyvateľstva regulovať a riadiť podstatnú časť vecí verejných, podľa č. 3 bodu 1 Európskej charty miestnej samosprávy. Rozsah originálnych pôsobností, povinností a vzťahov obecnej samosprávy k štátnej správe sú definované v Zákone SNR č. 369/1990 o obecnom zriadení. Je v ňom vymedzená aj možnosť preniesť výkon určených úloh štátnej správy na samosprávu, pričom náklady na prenesenú pôsobnosť uhrádza štát.

Thurzo (1999) bližšie vysvetľuje súvislosti modelu samosprávneho demokratického vládnutia vo Švajčiarsku, ktorý sa uplatňuje už vyše 600 rokov, a to na troch úrovniach: spolkový štát – kantóny – obec. Výsledkom je trojica: občan – obec – štát. Štát má len také kompetencie, ktoré mu ústava jednoznačne určuje. Kantóny sú suverénne a čoraz viac sa stávajú výkonnými orgánmi štátu. Ústava kompetenciu suverenity kantónom obmedzuje tým, že musia predkladať svoje ústavy na schválenie spolkovému zhromaždeniu, pričom spolkové právo má prednosť pred kantonálnym.

Kantón zahŕňa určitý počet obcí, ktorých kompetencie sú obmedzené zákonom konfederácie z kantónu. Autómia obcí sa považuje za štátprávny princíp s ústavnou platnosťou. Typické oblasti pre kompetencie obcí sú základné školstvo, sociálna starostlivosť, všeobecné úlohy, vyberanie daní, organizovanie volieb. Vo všetkých obciach existuje exekutívny orgán - obecná/mestská rada, starosta/primátor. Legislatíva môže byť reprezentovaná dvojako: buď zhromaždením obyvateľov alebo obecným parlamentom, zvoleným v tajných voľbách. Vo Švajčiarsku existujú dve združenia samosprávy – Združenie švajčiarskych miest a Združenie švajčiarskych obcí, ktoré sú oddelené, ale vykonávajú spoločné aktivity vo viacerých oblastiach hospodárenia. Potrebná je údržba jednoty samosprávy v jedinom združení pre zachovanie perspektívy do budúcnosti. Ciele a tri smery pôsobenia samosprávy:

1. politická práca – práca v odborných komisiách na riešenie určitého legislatívneho problému; rokovania s vládou prostredníctvom úradu spolkovej správy; účasť v expertných skupinách pre prípravu zákonov; lobovanie v parlamente.
2. služby pre samosprávu – mimoriadne aktívna finančná politiky
3. informatiky – metodická pomoc, vzdelávanie, poskytovanie údajov (konzultačná činnosť a vydávanie metodických materiálov pre pracovníkov samosprávy.

Združenie miest a obcí Slovenska – ZMOS ako forma záujmovej samosprávy založená v roku 1990, je predstaviteľom spoločenskej sféry, ktoré umožňuje skutočnú, trvalú účasť miest a obcí na reforme verejnej správy v SR. Organizácia má charakter reprezentatívny, demokratický, to znamená, že bola budovaná zásadovo od miestnej úrovne smerom k vyšším úrovniam, je mimovládna, nezávislá a nadstranícka. Hlavné ciele sú definované takto: obhajovať práva a oprávnených záujmov miest a obcí SR ako právnických osôb; rešpektovať autonómne postavenia miest a obcí; aktívne ovplyvňovať rozvoj samosprávnych funkcií miest a obcí; zjednocovať postupy miest a obcí pri vykonávaní im zverených kompetencií; navrhovať vecne príslušným orgánom riešenia problémov miestnej samosprávy v súlade s Ústavou a zákonmi SR a s prihliadnutím na Európsku chartu miestnej samosprávy.

Sýkora (2008) uvádza, že regionálne združenia majú hlavný význam pre ZMOS ako základný organizačný prvok, pretože ich zástupcovia tvoria Radu ZMOS. Z 138 miest je 129 miest členmi ZMOS. Spolu 2790 členov, z 39 častí Bratislavy a Košíc je 27 členom ZOMOS a Z 2750 obcí je 2634 obcí členmi ZMOS. Potreba systematického vzdelávania pracovníkov a predstaviteľov samosprávy na úseku preneseného výkonu

štátnej správy, ale aj v oblasti originálnych kompetencií pre zvýšenie kvality a efektívnosti výkonu samosprávy. Stratégiou združenia miest a obcí Slovenska je:

1. podporiť informatizáciu miestnej územnej samosprávy, vytvoriť Dom slovenských samospráva ako koordinačné, metodické a vzdelávacie centrum pre modernú miestnu územnú samosprávy so sídlom v hlavnom meste.
2. V oblasti financovania miestnej územnej samosprávy ZMOS ako prvoradé upevniť fiškálnu stabilitu miestnej územnej samosprávy, posilňovať jej daňové príjmy a pokračovať v decentralizácii financií. Vytvoriť optimálne podmienky na čerpanie prostriedkov z fondov EÚ pre mestá a obce. Zaviesť programové rozpočtovanie v miestnej územnej samospráve od roku 2009.
3. V legislatívnej oblasti ZMOS považuje novelizovať zákon č. 369/1990 zb. o obecnom zriadení podľa pripraveného návrhu. Vypracovať návrh zákona o výkone a financovaní preneseného výkonu štátnej správy.

Krútky (2008) sa zmieňuje, že najvýnosnejšia forma organizácie aj s účasťou súkromného kapitálu je združenia miest a obcí. Úspešne vytvárajú optimálnu sieť zberných dvorov, synergicky nakupujú materiálne, technické vybavenia i financujú bežnú prevádzku. Úlohu zberu, triedenia a spracovania odpadu samospráva zveruje rôznym súkromným, alebo úzko špecializovaným firmám, ktoré poskytujú technické služby a samotnú recykláciu. Ich náklady sú kryté z predaja vyseparovaného odpadu, z mestských a obecných rozpočtov aj z obligatórných príspevkov Recyklačného fondu. V roku 2007 sa vyseparovalo 212 tisíc ton odpadov a z nich sa spracovalo iba 134 tisíc ton. Nesparujú sa zatiaľ komodity ako stavebný odpad, textil, hydraulické kvapaliny, rozpúšťadlá, farby alebo laky.

Podľa vyhlášky zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení charakterizuje obec ako samostatný samosprávny územný celok SR, ktorý združuje občanov majúci na území trvalý pobyt. Obec je prioritná právnická osoba, ktorá podľa zákonných podmienok samostatne hospodári s vlastným majetkom a finančnými prostriedkami. Ekonomické podmienky obecnej samosprávy sú vymedzené v zákone SNR č.138/1991 o majetku obcí. Výhradné právo a nezastupiteľná úloha obecnej samosprávy spočíva v realizácii a koordinovaní rozvoja územia obce, a zároveň štátu ako celku. Zriadenie obce realizuje vláda nariadením vlády SR. Vláda môže rozhodnúť o zmenách v obci, o zrušení obce, rozdelení alebo zlúčení obcí – municipalizácií, iba so súhlasom obce a na základe stanoviska krajského úradu.

Zásadným kritériom pre posúdenie rozsahu kompetencií obce a orgánov obecnej samosprávy je územie. Od územia sa odvíja súhrn určitých práva a povinností jednotlivých subjektov.

Keating (2002) popisuje optimálnu veľkosť obce, ktorá je determinovaná štyrmi dimenziami:

1. ekonomickou efektívnosťou – aká má byť veľkosť obcí, aby táto poskytovala čo najviac služieb s čo najnižšími nákladmi,
2. demokraciou – aké štruktúry môžu najlepšie zabezpečiť verejnú kontrolu samosprávy a primeranú zodpovednosť,
3. distribúciou – aké štruktúry umožňujú čo najrovnomernejšie rozmiestnenie služieb a daňové zaťaženie,
4. rozvojom – aké štruktúry sú najlepšie vybavené pre podporu ekonomického rozvoja.

Krútky (2008) sa zmieňuje o návrhu modelu zákona o podpore rozvoja cestovného ruchu a jeho úlohe vytvoriť východisko k systémovým legislatívnym zmenám, ktoré by umožnili naštartovať konkurencieschopný a udržateľný turistický priemysel ako jeden z pilierov národného hospodárstva. Prirodzeným predpokladom rozvoja cestovného ruchu je združovanie subjektov cestovného ruchu spolu so samosprávou v lokalitách a regiónoch s cieľom efektívneho spojenia nielen záujmov, predstáv, ale i financií. Úloha štátu by mala spočívať v stanovení stratégie a priorít v cestovnom ruchu a propagácie Slovenska spojená s regionálnou a lokálnou propagáciou. Najvhodnejší nástroj na integráciu, kooperáciu a koordináciu všetkých subjektov poskytujúcich služby cestovného ruchu v určitej lokalite alebo oblasti, v určitom destinačnom ciele je destinačný manažment.

Dienerová (2008), princípy trhovej ekonomiky prirodzene vytvárajú konkurenčné podmienky pre súkromný sektor, ale aj na verejné inštitúcie. Miestna samospráva je konfrontovaná s konkurenčným prostredím. Občania, návštevníci, podnikatelia, záujmové skupiny verejnosti a iné špecifické spoločenské vrstvy hodnotia výkon samosprávy a úroveň poskytovania verejných služieb, a potom dokážu vyjadriť svoje očakávania a nasmerovať ich na komunálnych politikov. Všestranný rozvoj manažmentu samosprávy by sa mal účinne a cieľavedome rozvíjať súčasne s profesionálnym využívaním moderných nástrojov riadenia. Nástroje verejného sektora akými sú ucelená stratégia plánovania, zlepšovania či zefektívňovania poskytovaných

služieb; rámcové dokumenty; viacročné rozpočtovanie; dlhodobý plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja; územný plán, čiastkové koncepcie energetickej koncepcie, koncepcia bývania, by mali byť návrhom riešenia určitého problému.

1.4 Reformy verejnej správy

Žárska (2005) uvádza, že municipalizácia (amalgamizácia obcí) je forma konsolidácie sídelnej štruktúry, organizačné usporiadanie vytvárajúce stabilné predpoklady pre naplnenie samosprávnych funkcií obcí. Uskutočňovanie amalgamizácie, znamená spojenie málo funkčných malých samospráv do väčších samosprávnych celkov, pričom ani tento radikálny spôsob nemusí viesť k strate identity pôvodných obcí. V podmienkach Slovenska konsolidácia reprezentuje oporný pilier komunálnej reformy ako súčasť reformy verejnej správy, ktorá sa začala uskutočňovať po roku 1989.

Základné princípy reformy verejnej správy sú (Nižňanský, 2005):

- Princíp občianskej spoločnosti

Stratégia decentralizácie v ekonomickej sfére i vo verejných službách, posilnenie postavenia malých a stredných podnikov a dosiahnutie silnejšej pozície pre mimovládnu sektor na miestnej úrovni.

- Princíp subsidiarity

Implementácia privatizácie a decentralizácie, presun kompetencií a majetku na územnú samosprávu

- Princíp efektívnosti

Decentralizácia moci, rozdelenie úloh medzi štátnu správu a samosprávu pre lepšiu mobilizáciu miestneho a regionálneho kapitálu a efektívne využívanie verejných zdrojov (miestny rozpočet, regionálny vzdelávací systém, sociálne záležitosti, zdravotníctvo).

- Princíp transparentnosti

Uskutočnenie modelu verejnej správy, vytvorenie transparentnej štruktúry; stabilizovanie inštitúcií; objasnenie toku financií; prevod štátneho majetku súkromným vlastníkom i samosprávam; postupné posilnenie kontroly a zodpovednosti; implementácia stratégie decentralizácie a politická a ekonomická

liberalizácia je základným predpokladom pre postupné obmedzenie klientelizmu a korupcie vo verejnej správe.

- Princíp flexibility

Presun kompetencií, majetku a verejných zdrojov na územnú samosprávu a prechod na špecializovanú miestnu správu pre podstatne lepšiu schopnosť reagovať na rozdielne potreby a požiadavky občanov obcí a regiónov a spoluprácu medzi súkromným a verejným sektorom na miestnej úrovni.

Ďalšími piliermi komunálnej reformy sú legislatívne prostredie, decentralizácia pôsobností a fiškálna decentralizácia.

Grúň (2005) poznamenáva, že rozhodujúcim výrazom súčasnosti je decentralizácia. Miestna správa je forma politickej decentralizácie. V demokratických národoch sa vyskytuje aspoň päť špecifických foriem decentralizácie:

1. Konfederácia – krajina pozostávajúca z viacerých častí a každá časť má svoju suverenitu.
2. Federácia – suverenita je rozdelená medzi centrálnu vládu a vlády republík, resp. štátov, či provincií, zároveň federálna vláda má suverenitu v oblastiach napríklad obrany a meny a štátna vláda je suverénna napríklad v školstve a sociálnych veci.
3. Legislatívna decentralizácia – je to právomoc vydávať zákony; jeden suverénny orgán centrálna vláda prenáša časť svojich právomocí na podriadené legislatívne orgány.
4. Výkonná decentralizácia – centrálna vláda aj miestna správa majú právo a povinnosť poskytovať verejnoprospešné služby v rámci zákonov, ale nemá právo meniť zákony; miestna správa nepredstavuje suverénny orgán, ale zároveň takáto forma politickej decentralizácie je nenahraditeľná.
5. Správna decentralizácia – ide o geografické rozdelenie správnych orgánov.

Provazníková (2007) vysvetľuje, že decentralizácia sa dá uskutočniť tromi možnými spôsobmi:

1. decentralizácia daňových príjmov, ako aj výdajových kompetencií (mieru decentralizácie sa posudzuje podľa podielu miestnych vlád na celkových rozpočtových príjmoch a výdavkoch).
2. decentralizácia len verejných výdavkov (rozdiel medzi skutočnými a požadovanými príjmami sa kryje dotáciami ústrednej vlády. Vlastné daňové príjmy predstavujú v celkových príjmoch miestnej vlády len malú časť),

3. nedochádza k zvýšeniu právomoci vo výkone výdavkovej alebo príjmovej politiky. Je založená na väčšej spoluúčasti miestnej vlády pri rozhodovaní o niektorých verejných statkoch, bez zmeny ich financovania. Tento spôsob nie je možné štatisticky postihnúť.

Číž (1998) charakterizuje decentralizáciu ako proces, ktorý napomáha zlepšovať kvalitu vládnutia v štáte tým, že približuje rozhodovanie k tým, ktorí sú nim najviac dotknutí. Znamená vytvorenie otvorenej samosprávy, ktorá koná zodpovedne, transparentne a v spolupráci s občianskou spoločnosťou.

Provazníková (2007), fiškálny federalizmus je objektívny jav, vyplývajúci zo skutočnosti, že existujú minimálne dve úrovne verejnej správy: miestna a ústredná správa. Skúma využitie fiškálnych funkcií medzi jednotlivými úrovňami a optimalizáciou väzieb medzi jednotlivými článkami a úrovňami. Zaoberá sa otázkami vertikálnej štruktúry, čo vyjadruje hľadisko väzieb v rozpočtovej sústave; a horizontálnej - kooperatívnej štruktúry verejného sektora; využívanie dotácií po horizontálnej línii od bohatších regiónov k chudobnejším. Z poznatkov o fiškálnom federalizme existuje niekoľko zásad, ktoré by mal byť splnené: zásada rozdielnosti; zásada centralizovaného prerozdeľovania; zásada centralizovanej stabilizácie; zásada zabezpečenia minimálnej úrovne základných verejných služieb; zásada vyrovnania fiškálnej pozície; zásada lokačnej neutrality.

Marišová (2002), fiškálna decentralizácia sa týka financovania samosprávnych kompetencií obcí a VÚC. Cieľom fiškálnej decentralizácie je vytvorenie stabilných finančných pravidiel, ktoré sú transparentné a spravodlivé. Ministerstvo financií SR vypracovalo v rámci fiškálnej decentralizácie návrh štyroch právnych noriem:

1. zákon o miestnych daniach,
2. zákon o rozpočtovom určení výnosov dane z príjmov,
3. nariadenie vlády o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov platenej fyzickými osobami územnej samospráve,
4. zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Sýkora, (2008) zhrňuje, že bez kvalitnej informácie je moderná verejná správa nepredstaviteľná. S modernizáciou verejnej správy súvisia dva zákony: zákon o obecnom zriadení, ktorý je treba novelizovať tak, aby lepšie zodpovedal súčasnej praxi miest a obcí a prispelo to ku zvýšeniu kvality samosprávy a zákon o voľbách. Pravidelné, systematické, otvorené a korektné stretávanie výborov NR SR pre verejnú

správu a regionálny rozvoj s predstaviteľmi najvyššieho kontrolného úradu, s verejným ochrancom práva a zástupcami ministerstva vnútra je zamerané na odstraňovanie problémov, bariér a limitov v miestnej územnej samospráve. Prínos euro fondov ako doplnkového financovania zdroja financovania ma dve roviny:

1. možnosť na významné odstránenie zdedeného modernizačného dlhu,
2. významný impulz na začatie intenzívnejšieho miestneho a regionálneho rozvoja.

Marišová (2002) tvrdí, že koncepcia verejnej správy v SR má črty modernej verejnej správy, založenej na decentralizácii moci a posilnenia kompetencií samosprávy, ktorá sa zhoduje s princípmi verejnej správy v štátoch EÚ. Avšak každý štát má špecifické znaky, akými sú napríklad rozloha územia, počet obyvateľov, sídelnú štruktúru, rozloženie ekonomického potenciálu, na základe ktorých štát koncipuje svoj model verejnej správy. So zmenou spoločenského a ekonomického prostredia v SR sa mení štruktúra verejného sektora a jeho postavenia k súkromnému sektoru a k občanovi.

Reforma verejnej správy v SR je potrebné chápať ako komplexnú zmenu koncepcie vo verejnej správe (Belajová, Balážová, 2004).

1. etapa 1990 – 1995: vzniká duálny model verejnej správy; vznikajú samostatné samosprávne jednotky obce; zrušili sa národné výbory a tri krajské úrady; vznikli nové orgány štátnej správy = obecné a obvodové úrady a miestnej správy = obce a mestá; zmenou územného členenia vzniká 38 okresov a 121 obvodov.
2. etapa 1996 – 2000: nové územnosprávne členenie z 38 okresov vzniklo 79 okresov; zrušila sa sústava obvodov a obvodových úradov;
3. etapa 2001 – 2004: dochádza k decentralizácii verejnej správy a k jej modernizácii; k 1.1. 2002 vzniklo 8 samosprávnych krajov identických s administratívnym rozdelením územia SR, čím vznikla regionálna samospráva, na ktorú prešli kompetencie zo štátnej správy.
4. etapa 2005 - : zameriava sa na reformu verejných investícií; začína sa uplatňovať nový systém prerozdelenia verejných prostriedkov medzi štátnu správu a územnú samosprávu; dochádza k fiškálnej decentralizácii.

Bušík (2005) sa zaoberá reformnými procesmi vo verejnej správe na Slovensku.

Ich prehľad je nasledovný:

1990	Revitalizovala sa miestna samospráva, oddelila sa štátna správa od samosprávy a zrušili sa krajské úrady.
1996	Druhý krok reformy verejnej správy bol v roku, podľa Z. č. 221/1996

-
- o územnom a správnom usporiadaní v znení neskorších predpisov sa SR člení na kraje, kraje sa členia na okresy a okresy na obce a vojenské obvody. Vzniklo 8 krajských a 79 okresných úradov.
- 1999 Postupne sa rozpadla miestna štátna správa a obnovili sa samostatné úrady, napríklad v oblasti veterinárnej správy, školskej inšpekcie, verejného obstarávania, správy katastra, pamiatok, požiarnej ochrany.
- 2001 Medzník vo vývoji štátnej správy. Zákonom č. 302/2001 bola zriadená samospráva vyšších územných celkov. Na SR vzniklo 8 VÚC (samosprávnych krajov). Pôsobnosť verejnej správy v jej jednotlivých zložkách sa rozdelila na tri úrovne: miestnu – mesto, obec; regionálnu – VÚC; štátnu úroveň.
- 2003 Vláda SR schválila návrh projektu decentralizácie verejnej správy a Návrh koncepcie usporiadania miestnej štátnej správy.
- 2004 Zánik integrovanej štátnej správy zrušením okresných úradov a transformáciu krajských úradov. Vytvorenie 9 samostatných systémov orgánov špecializovanej štátnej správy organizovaných na dvoch stupňoch riadených príslušnými odvetvovými ministerstvami.
- 2005 Zahájeniu fiškálnej decentralizácie; cieľom bolo zvýšenie: efektívnosti fungovania verejnej správy ako celku; spravodlivosti pri financovaní verejných statkov; zodpovednosti územnej samosprávy pri zabezpečovaní verejných služieb. Základné piliere: samostatnosť, zodpovednosť, spravodlivosť, transparentnosť a stabilita. Schválenie zákonov a vykonávajúcich predpisov upravujúcich nový systém financovania územných samospráv.
- 2007 V Bruseli bol otvorený Zväz miest a obcí Českej republiky a Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS), ktoré sú súčasťou Domu miest, obcí a regiónov Rada Európskych municipalít a regiónov (Council of European Municipalities and Regions), národné asociácie a ďalšie záujmové združenia samosprávy.
- 2009 Voľby hlavy štátu, voľby poslancov Európskeho parlamentu, voľby nových orgánov samosprávy VÚC.
- 2010 Povinnosť samosprávy separovať päť hlavných zložiek komunálneho odpadu: 1. papier; 2. sklo; 3. kov; 4. plast; 5. biologicky rozložiteľný odpad.

Dienerová (2008) uvádza, že fiškálnou decentralizáciou sa opätovne prehodnotili verejné financie v prospech samospráv, ktoré efektívne vykonávali svoje kompetencie, a to nielen na elementárne potreby, ako bola plynofikácia, kanalizácia, osvetlenie, oprava a údržba majetku získaného od štátu, ale aj dobre zorganizované projekty zamerané na zvýšenie kvality života obyvateľov miest a obcí. Projekt Benchmarking miest a mestských úradov zrealizovaný v rokoch 2004 – 2006 sústredil zástupcov dvanástich slovenských miest v troch veľkostných kategóriách. Zámerom benchmarkingu bolo porovnať vybrané mestá s cieľom identifikovania podpriemernej, priemernej alebo nadpriemernej hodnoty výkonnosti spracovania jednotlivých druhov agendy úradov a vzájomné porovnávanie efektívnosti alebo nákladov na vykonávanú správu a poskytované služby. Priebežné hodnotenie porovnávania stimuloval trvalé zlepšovanie poskytovaných služieb a efektívnosti fungovania procesov mestských úradov. Zároveň podnecoval k súťaživosti v hodnotených ukazovateľoch medzi mestskými úradmi, ale aj v medzinárodnom meradle a k chcenému zlepšovaniu sa. Cieľovými skupinami užívateľov benchmarkingu boli: manažment samosprávy; poslanci mestských zastupiteľstiev; klienti mestských úradov; investori; štátna správa; iné benchmarkové skupiny, otvorené vzájomnej výmene údajov.

Staroňová (2006) poukazuje na to, že miestne samosprávy môžu rozvíjať miestnu ekonomiku najmä preto, že:

- mnohé sú vlastníčkmi majetku a riadia podniky s významným postavením na svojom území,
- majú rozhodovaciu právomoc a môžu ju použiť v mnohých oblastiach pri poskytovaní pomoci existujúcim a novovznikujúcim podnikom
- často majú prístup k informáciám a širokým sieťam inštitúcií, ktoré môžu využiť na rozvoj ekonomiky na svojom území.

1.5 Verejné financie

Dienerová (2008), úsilie a úspech miestnej samosprávy súvisí s verejnými financiami.

Sykora (2008), jedným zo základných zákonov v rámci fiškálnej decentralizácie a reformy verejných rozpočtov je zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Korektná interpretácia výška príjmov miest a obcí sa viaže na rozsah ich kompetencií a úloh. Mestá a obce si môžu vziať úvery do výšky dvadsaťpäť percent

úrovne predchádzajúceho roka. Žiadajú aktívnejšiu podporu cestovného ruchu ako základnú podmienku ďalšieho rozvoja a urýchlene novely zákona o ochrane prírody a krajiny, aby sa odstránili bariéry rozvoja miest, obcí a regiónov. Posilnená bola pozícia miest a obcí v zákone o zamestnanosti, popri organizovaní menších obecných služieb môžu využívať aj iné formy, napríklad dobrovoľnícke služby a sociálne podniky. Posilnené spoločné obecné úrady sú cestou k zvýšeniu kvality služieb v združených obciach, sú alternatívou zlučovania obcí a tiež smerom pre modernizáciu miestnej územnej samosprávy.

Funkcie verejných financií v súčasnej teórii sú (Belajová, 2004):

- alokačná,
 - distribučná,
 - stabilizačná.
- Alokačná funkcia vyplýva z existencie nedokonalosti trhu a trhového mechanizmu. Základným dôvodom zlyhania trhu sú mikroekonomické dôvody - existencia verejných statkov, externalít, nedokonalé konkurencie a nedostatok informácií. Náplňou alokačnej funkcie je zabezpečenie verejných statkov a rozdelenie zdrojov medzi produkciu súkromných a verejných statkov.
- Zásahy do rozdeľovania dôchodkov sleduje distribučná funkcia verejných financií a snaží sa doceliť ich rovnomerné rozdelenie, a tým znížiť sociálne rozdiely a prispieť k sociálnemu konsenzu.
- Obsahom stabilizačnej funkcie je dosiahnuť rovnováhu v ekonomike, vyváženosť dopytu a ponuky. Štát uplatňuje stabilizačnú politiku s cieľom zabezpečiť vysokú zamestnanosť, cenovú stabilitu a spoločensky žiaducu mieru ekonomického rastu. Hoci existuje riziko, že stabilizačné opatrenia vlády môžu byť ovplyvnené zásahmi z vonku, ako napríklad zhoršením medzinárodných vzťahov alebo vnútornými negatívnymi vplyvmi, živelnými pohromami, neúrodou.

Sivák (2007) konštatuje, že základom verejných financií a zároveň aj predpokladom výkonnej a stabilnej ekonomiky sú dane a verejné výdavky. Podľa spôsobu ich nastavenia môžu prosperitu ekonomiky buď stimulovať alebo ju brzdiť. Prevažná časť verejných príjmov v ekonomike sa vytvára prostredníctvom rozpočtovej sústavy, ide o napĺňanie distribučnej funkcie. Avšak s ohľadom na úroveň daňového zaťaženia ekonomických subjektov, je potrebné hľadať aj možnosti zapojenia dodatočných, nerozpočtových zdrojov financovania verejnej spotreby, ktoré môžu mať

rôzny charakter a ich podiel na celkovom objeme verejných príjmov môže byť tiež rozdielny. Súčasné teórie rastu verejných výdavkov sú v Európe ovplyvnené aj týmito skutočnosťami:

- Členstvom štátov v Európskej únii, ktorá svojim spôsobom ovplyvňuje zloženie verejných výdavkov.
- Tendenciou EÚ klásť doraz na sociálny charakter jednotlivých štátov, čo v posledných rokoch spôsobuje v rámci rôznych podpor zo stany štátu, sociálnych a iných reforiem nevídaný rast verejných výdavkov.
- Demografickým vývojom v jednotlivých štátoch.
- Politickým vývojom a typom politickej strany, ktorá má dominantné postavenie v štáte. Je rozhodujúce, či ide o stanu konzervatívneho alebo liberálneho typu, či je priaznivo alebo nepriaznivo naklonená novým možným zmenám aj v podobe reforiem.
- Spôsobom hospodárenia v danom štáte, i keď sú výdavky vyššie ako zdroje, v niektorých obdobiach môžu napomôcť vytvárať lepšie ekonomické podmienky.

Pre obce je veľmi podstatné v rozsahu svojich investičných aktivít poznať efektívnosť investičných projektov. Bielik, Gurčík, Dvořák, Blcháč (2002) uvádzajú, že finančná teória chápe investíciu ako vynaloženie zdrojov s cieľom získania pôžitkov, ktoré sú očakávané v dlhšom budúcom časovom období. Rozlišujú tri základné skupiny investícií:

- finančné investície - nákup cenných papierov, obligácií, akcií, dlhodobé uloženie peňazí v banke, požičanie peňazí investičným spoločnostiam s cieľom získať úroky, dividendy alebo zisk,
- kapitálové (hmotné, fyzické) investície vytvárajú alebo rozširujú hmotný investičný majetok,
- Nehmotné investície - nákup know-how, výdaje na výskum, vzdelanie, sociálny rozvoj a podobne.

V článku 9 Európskej Charty Miestnej Samosprávy sa píše o finančných zdrojoch miestnych orgánov, kde miestne orgány v rámci hospodárskej politiky štátu majú právo na primerané vlastné finančné zdroje, s ktorými môžu voľne disponovať v rámci svojich právomocí. Finančné zdroje sú úmerné kompetenciám, ktoré miestnym orgánom ukladá ústava alebo zákon. Na udržanie rovnovážneho stavu príjmov a výdavkov správy by finančné systémy mali byť dostatočne rozmanité a životaschopné. Časť finančných

zdrojov je odvodená z miestnych daní a poplatkov. Dotácie miestnym orgánom nie sú účelovo viazané. Miestne orgány môžu slobodne uskutočňovať svoju politiku v rámci vlastnej pôsobnosti. Majú prístup na vnútorný kapitálový trh, kde môžu získať úvery na kapitálové investície.

Šidelský (2008) poukazuje na základný princíp reformovanej finančnej kontroly z dôvodu vstupu SR do EÚ, ktorým je zaručenie európskej komisii, ale aj vláde SR, že realizácia rozpočtu EÚ sa vykonáva v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami a princípmi primeraného finančného manažmentu. Platí zásada 3E – effectivity, efficiency, economy). Vybudovanie jednotného systému finančnej kontroly bol nevyhnutný, pretože pri všetkých formách pomoci zo strany EÚ ide o programy povinne dofinancované v určitom percentuálnom podiele z národného rozpočtu, t. j. zo štátneho rozpočtu SR. Koncepcia jednotného systému verejnej vnútornej finančnej kontroly zahŕňovala aj systém verejných financií, ktorý sa skladal z troch ťažiskových častí:

1. z finančného riadenia a kontroly (Financial Management Control),
2. z vnútorného auditu,
3. z centrálnej harmonizačnej jednotky (Central Harmonisation Unit).

1.6 Verejný rozpočet

Beňová (2007) uvádza základné zdroje verejných financií sú verejné rozpočty. Verejné rozpočty rozdeľujeme na rozpočty štátne, nadnárodné a municipiálne. Štátny rozpočet je hlavným zdrojom príjmov štátu, z ktorého štát uspokojuje verejné potreby. Hlavným zdrojom príjmov štátneho rozpočtu sú dane, poplatky a clá. Daň je charakterizovaná ako opakovaná platba do verejného rozpočtu bez adekvátneho protiplnenia. Poplatky sú charakterizované ako zväčša nepravidelné platby do verejného rozpočtu s adekvátnym protiplnením. Za nadnárodné rozpočty môžeme v prípade Slovenska označiť štrukturálne fondy Európskej únie, ktoré sú v súčasnosti významným zdrojom verejných financií. Municipiálne rozpočty sú rozpočtami územných samosprávnych celkov, t.j. v prípade Slovenska obcí a krajov. Po fiškálnej decentralizácii sa ich význam zväčšuje vzhľadom na stále väčší objem kompetencií a s tým spojených finančných prostriedkov, ktoré sa v municipiálnych rozpočtoch pridelujú.

Králik (2004) sa zaoberá súhrnom všetkých rozpočtov, ktoré sa v danom štáte zostavujú a podľa ktorých prebieha rozpočtové hospodárenie štátu a ďalších verejno-právnych subjektov. Rozpočtová sústava Slovenskej republiky je tvorená štátnym rozpočtom, rozpočtami obcí, vyšších územných celkov a rozpočtov štátnych účelových fondov. Štátny rozpočet je základnou súčasťou rozpočtu verejnej správy.

Podľa vyhlášky zákona č. 523/2004 o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov príjmy štátneho rozpočtu a výdavky sú organizačne usporiadané do nasledujúcich kapitol:

- a) Ministerstiev,
- b) Kancelárie Národnej rady SR,
- c) Kancelárie prezidenta SR,
- d) Úradu vlády SR,
- e) Ústavného súdu SR,
- f) Najvyššieho súdu SR,
- g) Generálnej prokuratúry SR,
- h) Slovenskej akadémie vied,
- i) Najvyššieho kontrolného úradu SR,
- j) Slovenskej informačnej služby,
- k) Všeobecnej pokladničnej správy.
- l) Ostatných ústredných orgánov štátnej správy, ktoré nie sú napojené na rozpočet príslušného ministerstva,

Medzi inštitúcie ústrednej správy sa zahrňujú štátne rozpočtové a príspevkové organizácie; štátne účelové fondy; fond národného majetku SR; Slovenský pozemkový fond; verejné vysoké školy; a ďalšie subjekty. Medzi inštitúcie vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia patria Sociálna poisťovňa a zdravotné poisťovne. Obce a VÚC patria medzi inštitúcie územnej samosprávy.

Významné miesto v procese riadenia špecifických systémov miestnej správy má rozpočet. Je elementárnym nástrojom finančného hospodárenia obce. Podľa vyhlášky Z. č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, rozpočet obce obsahuje príjmy a výdavky spojené s činnosťou samosprávy, finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu, k rozpočtu samosprávneho kraja a k právnickým a fyzickým osobám. Obyvatelia obce majú možnosť sa vyjadriť k rozpočtu obce pred jeho schválením a to v čase zverejnenia rozpočtu najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým. Zákon určuje postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidlá rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob finančného vyrovnávania medzi obcami, vzťahy k štátnemu rozpočtu samosprávneho kraja.

Kozovský (2009) sumarizuje rozsiahle kvantitatívne a kvalitatívne zmeny, ktorými v poslednom období prešli rozpočty územných samospráv. Ústrednou zmenou

bola realizácia fiškálnej decentralizácie v roku 2005, implementácia strednodobého rozpočtovania v roku 2007, zavedenie akruálneho účtovníctva v roku 2008 a implementácia programového rozpočtovania v roku 2009. Programové rozpočtovanie sa začalo implementovať na úrovni centrálnej vlády, ministerstiev už od roku 2004. Inštitucionálna reforma výdavkov verejných financií v miestnej a regionálnej územnej samospráve bola zrealizovaná a účinná až parlamentom schválenou novelou zákona NR SR č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Nový spôsob rozpočtovania pre územné samosprávy predstavuje rozšírenie a doplnenie štruktúry a obsahu rozpočtov v záujme zvyšovania schopnosti kvalifikovanejšieho a efektívnejšieho rozhodovania, zvyšovania kvality služieb ako aj skvalitniť komunikáciu miestnej a regionálnej územnej samosprávy s verejnosťou. Hlavným zámerom je podporiť manažérsky prístup samospráv k riadeniu rozpočtu a zvýšiť mieru transparentnosti aktivít vo vzťahu k občanom. Nový spôsob rozpočtovania znamená pre územnú samosprávu flexibilitu, alokácia rozpočtových výdavkov ako „balík peňazí“, nie ako jednotlivé položky, zapojenie do prípravy rozpočtu široké spektrum zúčastnených - politikov, manažérov, ale aj verejnosť, v rámci prípravy strategických plánov, identifikácii výdavkových priorít a pri hodnotení a monitorovaní výkonnosti sa dosiahne inklúzia. Dôležitou a poslednou črtou programového rozpočtovania je dlhodobá perspektíva rozpočtovania, ktorá pri stanovovaní zámerov a cieľov vychádza zo strategického plánovania, a tým spája plány s rozpočtovými výdavkami.

2 Cieľ práce

Cieľom diplomovej práce je skúmať fungovanie verejnej správy ako celku v podmienkach Slovenskej Republiky. Hlavným zámerom bolo zhodnotenie právneho a ekonomického postavenie obcí Dubovica, Rožkovany, Nižný Slávkov. Stanovený cieľ diplomovej práce sa naplní vymedzením pojmov :

- verejná správa, štátna správa, samospráva,
- reforma verejnej správy, decentralizácia verejnej správy, fiškálna decentralizácia.
- právna úprava samosprávy a prechod kompetencií zo štátnej správy na samosprávu.

Prierezovým cieľom diplomovej práce je analýza hospodárenia vybraných obcí. Súčasťou práce je zhodnotenie hospodárenie obcí s finančnými prostriedkami, skúmanie plnenia návrhov rozpočtov za rozpočtové obdobia rokov 2006, 2007, 2008 a analýza úspešnosti projektových aktivít obcí, ktoré sú zamerané na rozvoj územia obcí.

3 Metodika práce

Predmetom uceleného skúmania diplomovej práce sú vybrané obce Dubovica, Rožkovany a Nižný Slávkov, ktoré patria do Prešovského samosprávneho kraja a okresu Sabinov. Metodický postup diplomovej práce bol rozčlenený do niekoľkých častí:

- štúdium literatúry z riešenej problematiky, ktorá doplnila špecifickú odbornú prípravu k spracovaniu témy,
- získavanie podkladov a informácií charakterizujúcich právne a ekonomické postavenie obcí,
- analýza získaných údajov,
- zhrnutie výsledkov.

Diplomová práca je rozdelená na dve časti:

1. Teoretickú časť tvorí prehľad literárnych pohľadov a citácií rôznych autorov zaoberajúcich sa problematikou verejného sektora, štátnej správy, jednotky územnej samosprávy, nástroj finančného hospodárenia obecnej samosprávy a tak podobne..

2. V praktickej časti sa analyzuje právne a ekonomické postavenie obcí pričom sa vychádza z legislatívy týkajúcej sa ekonomiky miestnej samosprávy, a to najmä Zákon č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí, zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy, Zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Diplomová práca zahŕňa právnu úpravu a charakteristiku vybraných obcí, orgány obce a ich kompetencie. Ekonomické postavenie obcí zahŕňa:

- majetková podstata obcí,
- príjmy a výdavky rozpočtu vybraných obcí za sledované obdobie,
- skúmanie podnikateľských a projektových aktivít vybraných obcí.

Metody práce

Vypracovanie diplomovej práce bolo možné použitím nasledovných postupov práce a metód. Ako prvá bola použitá metóda vedeckej abstrakcie použitá pri spracovaní literárneho prehľade o súčasnom stave riešenej problematiky. Podstatu

metódy tvorí abstrahovanie množstva pojmov a pohľadov od rôznych domácich aj zahraničných autorov.

Metódy analýzy a syntézy bola uplatnená v teoretickej aj praktickej časti práce. Praktická časť práce sa zameriava na skúmanie postavenia obcí, pričom vychádza z legislatívy, ktorá sa týka ekonomiky miestnej samosprávy. Touto metódou právneho docielil komplexný prehľad o právnom a ekonomickom postavení obcí a úlohách vo vnútri obecnej samosprávy. Metódou syntézy bola práca spracovaná do vyváženého celku, pričom sa vychádzalo z analýzy, čím sa formoval vzájomne spojený systém vzťahov uskutočňovaných v určitých vybraných oblastiach.

Materiál

Dôležitú časť diplomovej práce tvoria zdroje informácií. Materiály nevyhnutné na spracovanie diplomovej práce boli čerpané z knižnice Slovenskej Poľnohospodárskej Univerzity a Univerzitnej knižnice Univerzity Konštatína filozofa v Nitre. Pre dôkladné zhodnotenie problematiky bola získaná študijnú literatúru o verejnej správe, informačný materiál z odborných časopisov Verejná správa, internetové stránky z Ministerstva vnútra a Ministerstva financií Slovenskej Republiky a iné zdroje uvedené v časti Zoznam použitej literatúry.

Vo vlastnej práci boli použité údaje o rozpočte, majetkovej podstate obcí (list vlastníctva), podnikateľských a projektových aktivitách vybraných obcí, Územný plán obce, Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce získané elektronickou korešpondenciou a z internetového zdroja katasterportal.

Pre lepšie zachytenie faktov, prípadne overenie dôležitých informácií boli materiály získané použitím metódy interview – priame opytovanie a nadviazanie kontaktu so starostami vybraných obcí, osobami zodpovednými za zostavenie rozpočtov a so Združením obcí Hornej Torusy (ZOHT). SWOT analýza použitá v návrhu na využitie výsledkov bola vybraná z integrovanej stratégie rozvoja územia regiónu Horná Torusa.

4 Výsledky práce

4.1 Organizačná štruktúra verejnej správy na Slovensku

Od roku 1991 sa začala na Slovensku formovať nová štruktúra verejnej správy. Vo vzťahu k princípom rozhodovania o zabezpečovaní verejných záujmov a potrieb sa uplatňuje duálny model verejnej správy, kde výkon kompetencií je oddelený medzi štátnu správu a samosprávu. V štátnej správe sa uplatňuje mocenský prístup a výkon je zabezpečovaný orgánmi štátnej správy, ktorými sú:

- ústredné orgány,
- orgány územnej štátnej správy.

Podľa pôsobnosti môžu orgány štátnej správy mať:

- všeobecnú pôsobnosť - obvodové úrady vnútorne členiace sa na: odbor všeobecnej vnútornej správy, živnostenského podnikania, krízového riadenia, odvetvových činností a vnútornej prevádzky,
- špecializovanú pôsobnosť - úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, úrad pre cestnú dopravu a pozemné komunikácie, úrady životného prostredia, pozemkové a lesné úrady, krajské stavebné a školské úrady.

Podľa zloženia a spôsobu rozhodovania sa členia na:

- kolegiálne – vláda,
- monokratické – ministerstvá.

Podľa teritoriálneho administratívneho rozdelenia Slovenska sa štruktúra územnej samosprávy člení na 4 agregované kraje, 8 vyšších územných celkov (VÚC) a 2 928 oprávnených obcí a ich zástupné orgány, ktoré samostatne rozhodujú a uskutočňujú zákonom vymedzený okruh verejných vecí spojených s potrebami občanov na danom území obce alebo regiónu.

Sídla a územné obvody krajských úradov a obvodných úradov Slovenska. (Príloha 3)

4.1.1 Právne postavenie obce a orgány výkonu obecnej samosprávy

Dôležitou súčasťou verejnej správy je samospráva charakteristická demokratickým a zodpovedným prístupom výkonu moci na autonómnom území s kombináciou samosprávnych a štátoprávnych funkcií. Člení sa na:

- územná samospráva - miestna a regionálna samospráva,

-
- záujmová samospráva - združenia rovnakých záujmov, napríklad poľovnícke zväzy, záhradkárske kluby;
 - verejné korporácie – neziskové inštitúcie štátu alebo dobrovoľné združenia osôb, napríklad Slovenská Televízia, Slovenský rozhlas, štátne fondy, národné agentúry, nadácie, iné nevládne organizácie.

Obec ako samostatný územný samosprávny a správny celok SR má právo na vlastné symboly, ktoré môže používať pri výkone samosprávy. Medzi symboly obce patrí erb a vlajka obce, ktorými je označená budova sídla orgánov obce, zasadacia miestnosť obecného zastupiteľstva a úradná miestnosť starostu obce. Ďalším symbolom je pečať, ktorá sa používa na rozhodnutia, oprávnenia a osvedčenia skutočností vydaných pri výkone samosprávy.

Výkon samosprávy obce je realizovaná prostredníctvom orgánov obce:

- volené orgány - starosta, poslanci;
- výkonné orgány - obecný úrad a polícia;
- kontrolné orgány - obecný kontrolór;
- hlasovaním obyvateľov obce - obligatórne a fakultatívne;
- verejným zhromaždením obyvateľov obce.

Starosta je najvyšším výkonným orgánom obce, má právomoc vydávať odvodené normatívne právne akty – nariadenia, vyhlášky. V majetkovoprávných vzťahoch a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce je starosta štatutárnym orgánom a je zapísaný do obchodného registra. Zvoláva a vedie zasadnutia obecného zastupiteľstva a obecnej rady a podpisuje ich uznesenia; vykonáva obecnú správu; zastupuje obec vo vzťahu k štátnym orgánom, k právnickým a fyzickým osobám; rozhoduje vo všetkých veciach správy obce, ktoré nie sú zákonom alebo štatútom obce vyhradené obecnému zastupiteľstvu. V prípade neprítomnosti alebo nespôsobilosti funkciu starostu plní zástupca. Funkciu poradného orgánu starostu plní obecná rada.

Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri rozhodujúci o základných otázkach života obce. Schádza sa najmenej raz za dva mesiace a rokuje vždy v zbere za prítomnosti nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov. Rokovania obecného zastupiteľstva sú verejné zvoláva a vedie ich starosta. Návrh programu rokovania sa oznamuje a zverejňuje na úradnej tabuli obecného úradu aspoň tri dni pred zasadnutím obecného zastupiteľstva. Zriaďuje komisie a menuje hlavného kontrolóra obce. Komisie sú stále

dočasné poradné iniciatívne a kontrolné orgány obecného zastupiteľstva. Sú zložené z poslancov obecného zastupiteľstva a z ďalších zvolených osôb obecným zastupiteľstvom.

Počet poslancov sa určuje podľa počtu obyvateľov obce a to napríklad takto:

- do 40 obyvateľov obce 3 poslanci,
- od 41 do 500 obyvateľov obce 3 až 5 poslancov,
- od 501 do 1 000 obyvateľov obce 5 až 7 poslancov,
- od 1001 do 3 000 obyvateľov obce 7 až 9 poslancov.

Obecné zastupiteľstvo môže zriaďiť a zrušiť podľa potreby stále alebo dočasné výkonné, kontrolné a poradné orgány, najmä obecnú radu a komisie. Obecná rada je iniciatívnym, výkonným a kontrolným orgánom obecného zastupiteľstva, ktorý plní jeho rozhodnutia. Komisie sú zložené z poslancov obecného zastupiteľstva, ktoré vymedzuje jeho úlohy a zloženie.

Hlavný kontrolór obce má osobitné postavenie medzi orgánmi obce. Je volený na obdobie šiestich rokov a odvoláva ho obecné zastupiteľstvo. Hlavný kontrolór je zamestnancom obce a vykonáva kontrolu plnenia úloh obce:

- zákonnosť, účinnosť, hospodárnosť a efektívnosť pri hospodárení a nakladaní s majetkom a majetkovými právami obce, ako aj s majetkom, ktorý obec užíva podľa osobitných predpisov,
- príjmy, výdavky a finančné operácie obce,
- vybavovanie sťažností a petícií,
- dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov vrátane nariadení obce,
- plnenie uznesení obecného zastupiteľstva,
- dodržiavanie interných predpisov obce
- plnenie ďalších úloh ustanovených osobitnými predpismi.

Výkonným orgánom obecného zastupiteľstva a starostu je obecný úrad, ktorý zabezpečuje organizačné a administratívne veci, písomnosti na rokovanie obecného zastupiteľstva, vykonáva nariadenia, uznesenia a rozhodnutia starostu.

Poriadkovým útvarom pôsobiacim pri zabezpečovaní obecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v obci a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení obce, z uznesení obecného zastupiteľstva a z rozhodnutí starostu obce plní obecná polícia.

Úlohy súvisiace so zdolávaním požiarov a vykonávaním záchranných prác pri živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach obecný hasičský zbor. Obec nemusí zriadiť obecný hasičský zbor, ak počet obyvateľov obce je menší ako 500.

Obce môžu zriaďovať združenia obcí. Združenie obcí je právnická osoba. Nadobúda právnu subjektivitu dňom registrácie registrujúcim orgánom. Predmetom činnosti združenia obcí je najmä oblasť sociálnych vecí, starostlivosti o životné prostredie - predovšetkým zhromažďovanie, odvoz a spracúvanie komunálneho odpadu, odvádzanie a čistenie odpadových vôd; miestna doprava; oblasť školstva; kultúry a miestny cestovný ruch. Svojou činnosťou združenie obcí napomáha vytvárať podmienky na plnenie úloh obcí, ako aj úloh vyššieho územného celku. Na platnosť zmluvy o zriadení združenia obcí je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých poslancov obecného zastupiteľstva každej obce, ktorá je účastníkom zmluvy. Súčasťou zmluvy o zriadení združenia obcí sú jeho stanovky.

Obec môže v rozsahu svojej pôsobnosti spolupracovať s územnými a správnymi celkami alebo s úradmi iných štátov vykonávajúcimi miestne funkcie. Má právo stať sa členom medzinárodného združenia územných celkov alebo územných orgánov. Dohoda alebo členstvo v medzinárodnom združení nesmie byť v rozpore s Ústavou SR ústavnými zákonmi, so zákonmi a s medzinárodnými zmluvami, ktorými je SR viazaná, alebo s verejným záujmom.

4.1.2 Charakteristika vybraných obcí

Objektom skúmania právneho a ekonomického postavenia sú vybrané obce Dubovica, Nižný Slavkov a Rožkovany, ktoré patria do Prešovského samosprávneho kraja. Prešovský kraj predstavuje 18 % územia Slovenska a zahŕňa 13 okresov s počtom obcí 666, z toho 23 mestského typu a 800 483 obyvateľov (k 31. 12. 2007). Spomedzi 79 okresov Slovenska vybrané obce patria do okresu Sabinov. Z 25 regiónov Slovenska vybrané obce patria do Šarišského regiónu a mikroregión Horná Torysa. Hranice regiónu hornej Torysy tvoria pohoria Čergov, Bachureň a Levočské vrchy. Administratívno správnymi celkami je 43 obcí, z ktorých dve majú štatút mesta - Lipany a Sabinov. Od roku 2003 obce patria do Zrušenie obcí Hornej Torysy (ZOHT), ktoré je spoločným úradom na úseku regionálneho rozvoja. Členskú základňu ZOHT tvorí 21 obcí - Bajerovce, Brezovica, Brezovička, Červenica, Dubovica, Ďačov, Hanigovce, Kamenica, Krásna Lúka, Krivany, Lipany, Lúčka, Milpoš, Nižný Slavkov,

Oľšov, Poloma, Rožkovany, Šarišské Dravce, Tichý Potok, Torysa a Vysoká.
Orientačná mapa regiónu Horná Torysa. (Príloha 4.)

Tabuľka 2 **Charakteristika vybraných obcí**

Názov obce	Dubovica	Rožkovany	Nížny Slávkov
Samosprávny kraj	Prešovský kraj		
Okres	Okres Sabinov		
Región	Šarišský región, mikroregión Horná Torysa		
Počet obyvateľov	1 485	1 297	803
Nezamestnaní spolu	195	186	90
Rozloha (ha)	1 716	1 405	2 314
Prvá písomná zmienka	1 278	1 330	1 289
Starosta	Bystrík Hudák	Mgr. Miroslav Poklemba	Ing. Jozef Kamenický

Zdroj: Mestská a obecná štatistika MOŠ, vlastné spracovanie

4.1.2.1 Obec Dubovica

Obec Dubovica je rozvíjajúca sa prímestská obec s osobitým fenoménom rekreačnej oblasti regionálneho významu. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1278. Nachádza sa v juhovýchodnej časti okresu Sabinov medzi Levočskými vrchmi a Šarišskou vrchovinou. Obec leží v urbanizačnom priestore mesta Lipany. Jej katastrálne územie má rozlohu 1716 hektárov. Najnižším bodom katastra je severovýchodná časť pri Dubovickom potoku 381 m.n.m a najvyšší bod leží v časti Žliabky vo výške 1028 m. n. m. Obec patrí medzi stredne veľké vidiecke sídlo s počtom 1485 obyvateľov. Obec plní najmä obytnú funkciu, je prímestskou obytnou zónou na hranici s mestom Lipany. Rekreačnú funkciu plní zimné stredisko cestovného ruchu nadregionálneho významu Dubovické Žliabky. V súčasnosti obec nemá platnú územnoplánovaciu dokumentáciu, podľa ktorej by bolo možné riadiť rozvoj výstavby a využívania jej územia. Obec má záujem rozvíjať rekreačnú zónu Dubovické Žliabky, v ktorej sa nachádza aj hotel Holcija, ktorého je vlastníkom.

Orgánmi obce Dubovica je obecné zastupiteľstvo a starosta Bystrík Hudák. Výkonným orgánom obecného zastupiteľstva je obecný úrad.

4.1.2.2 Obec Nižný Slávkov

Obec Nižný Slávkov sa nachádza v juhozápadnej časti okresu Sabinov a susedí s katastrálnymi územiaми obce Brezovička, Vysoká, Dubovica a Renčišov. Jej chotár ohraničujú aj obce Vyšný Slavkov, Bijacovce a Brutovce v okrese Levoča a Lipovce v okrese Prešov. Obec Nižný Slavkov má charakter prejazdnej potočnej obce pri hradskej so založenou sieťou dopravnej a technickej infraštruktúry s rozlohou 2 314 hektárov a nadmorskou výškou od 480 - 957 m. n. m. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1214. Zastavané územie má prevažne obytnú funkciu s 184 trvale obývanými bytmi.

Podľa zákona č. 369/1990 o obecnom zriadení obec Nižný Slávkov je samostatný územný samosprávny celok SR združujúci 803 obyvateľov, ktoré majú na území trvalý pobyt. Obecné zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor obce zložený z 7 poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi obce na štyri roky. V obci sú zriadené tieto komisie dve komisie: 1. Komisia pre ľudské vzťahy; 2. Komisia kultúru, vzdelávanie a šport.

Najvyšším výkonným orgánom a predstaviteľom obce Nižný Slavkov a je starosta Ing. Jozef Kamenický. Je štatutárnym orgánom v majetkovoprávných vzťahoch a v pracovnoprávných vzťahoch zamestnancov obce.

4.1.2.3 Obec Rožkovany

Rožkovany ležia severovýchodne pod svahmi Šarišskej vrchoviny, v údolí Torysy, 10 km od mesta Sabinov. Chotár obce má rozlohu 1448 hektárov a leží v nadmorskej výške od 356 m. n. m. do 874 m. n. m.

Zakladateľ dediny pochádza z rodiny Roskovanyiovcov, ktorý je v listine z roku 1278 aj doložený. V minulosti boli v obci štyria zemepáni – veľkostatkári, ktorí bývali vo vlastných kaštieloch pomenované podľa ich mien: Roskovanyiho, Czabalayiho, Bánov a Pechyho kaštieľ. V roku 1976 bol *Bánov kaštieľ* schátralý, a preto bol zbúraný a na jeho priestore bola postavená bytovka. *Kaštieľ Péchyiovcov* pochádzajúci z roku 1750 bol odkúpený pre školu. *Kaštieľ Roskovanyiho* odkúpila v roku 1929 rodina Girová a Plavčanová. *Czabaláyiho kaštieľ*, ktorý do užívania zobrala rodina Roskovanyiho a neskôr Szentivanyiova je barokovo-klasicistický, pochádza z roku 1770. Tento kaštieľ od roku 1946 patril pod správu miestny národný výbor v

Rožkovanoch. Od roku 1951 bol v budove zriadený obecný úrad, knižnica, kultúrna sála pre kino, divadlo, schôdze a slávnosti. V roku 1993 bol kaštieľ odovzdaný s príľahlým pozemkom vlastníkovi Ing. Szentivanyimu. Od roku 1996 je v prenájme a nachádza sa v ňom stolárska dielňa. Obyvateľstvo sa v minulosti zaoberalo tradičným poľnohospodárstvom, ovocinárstvom a plátenníctvom. Do roku 1918 obec administratívne patrila do Šarišskej stolice. V roku 1716 sa začal písať cirkevná matrika. Súčasný klasicistický kostol zasvätený patrónom sv. Anton, pustovník a má erb, ktorý pochádza z roku 1618.

Starostom obce je Mgr. Miroslav Poklemba. Obecného zastupiteľstva má 9 poslancov.

4.2 Analýza kompetencií obcí

Kompetencie územnej samosprávy sa delia na:

- a) Originálne kompetencie – sú stanovené zákonom, obec má na starosti miestne komunikácie, hromadnú dopravu; verejné priestranstvá; zeleň; čistotu; ochranu prírody a životné prostredia, vodné hospodárstvo; odkanalizovanie; komunálny odpad; územné plánovanie; miestny rozvoj; bývanie; predškolské a školské zariadenia; sociálne zariadenia; polikliniky; niektoré nemocnice; kultúra; osvedčovanie listín; niektoré priestupky; miestna polícia; výber miestnych daní a poplatkov; participácia na regionálnych plánoch.
- b) Prenesené kompetencie – sú financované štátom, obce a VÚC preberajú zodpovednosť za matriky, stavebný poriadok a časti kompetencií v školstve.

Vytvorením druhého stupňa územnej samosprávy boli splnené podmienky pre prechod niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a VÚC podľa Z. č. 416/2001 Z. z. Prehľad úsekov pôsobnosti obce a kraja je uvedený v Tabuľke 3.

Tabuľka 3 **Prehľad úsekov pôsobnosti z orgánov štátnej správy na obce a VÚC**

Obec má pôsobnosti na úseku:	Kraj má pôsobnosti na úseku:
1. pozemných komunikácií	1. pozemných komunikácií;
2. vodného hospodárstva	2. dráh
3. všeobecnej vnútornej správy - vedenie matrik	3. cestnej dopravy
4. sociálnej pomoci	4. civilnej ochrany
5. územného plánovania a stavebného poriadku	5. sociálnej pomoci
6. ochrany prírody	6. územného plánovania

Obec má pôsobnosti na úseku:	Kraj má pôsobnosti na úseku:
7. školstva	7. školstva
8. telesnej kultúry	8. telesnej kultúry
9. divadelnej činnosti	9. divadelnej činnosti
10. zdravotníctva	10. múzeí a galérií
11. regionálneho rozvoja	11. osvetovej činnosti
12. cestovného ruchu	12. knižníc
	13. zdravotníctva
	14. humánnej farmácie
	15. regionálneho rozvoja
	16. cestovného ruchu

Zdroj: Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky, vlastné spracovanie.

Niektoré z úsekov pôsobnosti obce su uvedené v nasledujúcej kapitole 4.2.1 Kompetencie vybraných obcí Dubovica, Nižný Slavkov, Rožkovany.

4.2.1 Kompetencie obce Dubovica

4.2.1.1 Demografická štruktúra, občianska vybavenosť, školstvo, kultúra a osвета

Obec Dubovica je stredne veľké vidiecke sídlo s počtom obyvateľov 1 4585. Počet obyvateľov obce dlhodobo mierne stúpa čo je priaznivo ovplyvnené polohou a funkciou sídla v území. Na stabilizáciu obyvateľstva priaznivo vplýva vybavenosť obce, blízkosť obvodového sídla Lipany a aspoň malá vlastná hospodárska základňa obce vrátane rekreačnej oblasti. Hlavnou rozvojovou funkciou na území sídla je obytná funkcia a doplnkovo-rekreačná funkcia. Demografická skladba je stagnujúca, ale obec rastie aj prísťahovalectvom a výstavbou nových domov. Na základe uvedených skutočností územný plán počíta s trvalým nárastom počtu obyvateľov založeným na prirodzenom prírastku obyvateľstva aj migráciou do sídla.

V obci je materská a základná škola, kultúrny dom, futbalové ihrisko, päť predajní potravín, pohostinstvo, bar, požiarna zbrojnica, obecný úrad, cintorín a kostol. Väčšina existujúcich zariadení je umiestnená v centre obce. Základná škola má 62 žiakov. Rovnaký počet žiakov zároveň navštevujú školské stredisko záujmovej činnosti (ŠSZČ). V školskom klube je 24 žiakov.

V roku 2007 bolo v obci 403 pozemkových objektov, z toho 381 rodinných

domov, 9 objektov občianskej vybavenosti, 2 výrobné stavby, 3 rekreačné objekty a 35 rekreačných objektov nachádzajúce sa v katastri obce.

4.2.1.2 Pozemné komunikácie

Základom komunikačnej siete na území obce je priet'ah cesty III. triedy vedúci obcou, a na neho nadväzujúca miestna komunikácia vedúca po pravom brehu Dubovického potoka na južný koniec obce. Súčasťou základnej komunikačnej kostry územia je aj úsek cesty od obce vedúci po hotel Holcija v rekreačnej oblasti. Ostatné miestne komunikácie majú funkciu obslužnú, budú v rámci možností postupne upravované s aspoň jednostranným chodníkom. Obec plánuje vybudovať chodník pozdĺž prístupovej cesty do obce od hranice katastra s mestom Lipany, od križovatky ciest III. Triedy. Z obce do sedla pod Marduňou je vytvorená značková turistická trasa, na ktorú nadväzujú turistické chodníky v širšom okolí rekreačnej oblasti severnej časti Šarišskej vrchoviny.

Verejné cesty a miestne komunikácie nadväzujú na účelové poľnohospodárske a lesné komunikácie v obci a najvýznamnejšia z nich vedie ku pôvodne poľnohospodárskemu letisku. Letisko je vybudované so spevnenou pristávacou a vzletovou dráhou a nachádza sa v severozápadnej časti katastra, v lokalite Nad rovinkami. V súčasnej dobe slúži ako cvičná plocha pre autoškolu. Verejná doprava je zabezpečovaná prímestskými linkami regionálneho dopravcu, podniku SAD v Prešove. Je potrebné trasovanie liniek do rekreačnej oblasti po hotel Holcija.

4.2.1.3 Vodné hospodárstvo

Obec Dubovica má vybudovaný obecný vodovod. Napojený je na Prešovský skupinový vodovod, na vodojem Lipany, do ktorého priteká voda potrubím vedúcim z vodného zdroja Vyšný Slavkov. V obci je vybudovaný delený kanalizačný systém na odvedenie splaškových odpadových vôd. Väčšia časť obce nemá vybudovanú kanalizáciu. Splaškové odpadové vody z domácností a občiansko-technickej vybavenosti obce sú odvádzané do verejnej splaškovej kanalizácie. Obecná kanalizácia je napojená na jednotnú kanalizáciu mesta Lipany a splaškové odpadové vody sú čistené v ČOV Lipany. Dve rekreačné zariadenia, hotel Holcija a hotel Opál nachádzajúce sa v katastrálnom území obce, nie sú napojené na obecnú kanalizáciu. Likvidáciu odpadových vôd prevádzajú individuálne v samostatných zariadeniach.

Odvedenie povrchových dažďových vôd z miestnych komunikácií a cesty III. triedy prebieha systémom rigolov vedených obojstranne alebo jednostranne pozdĺž komunikácií. Vyústenie dažďovej kanalizácie je do vodných tokov.

Cez katastrálne územie obce preteká hlavný tok Dubovický potok v smere juh - sever so svojimi prítokmi. Potok je v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, závod Povodie Bodrogu a Hornádu so strediskom v Prešove. Dubovický potok je upravený v úseku zastavanej časti obce, nad obcou sú ochranné stavby –poldre. Ostatné toky nie sú upravené. V roku 1998 po povodniach bola v obci vykonaná rekonštrukcia regulácie potoka v dĺžke 2890 metrov, ktorá si vyžiadala celkové náklady viac ako 35 miliónov korún.

Na elektrickú energiu je obec napojená zo vzdušnej siete 22 kV. Telefónna sieť obce je napojená z automatickej telefónnej ústredne Slovak Telecomu v Sabinove. Príjem TV signálu je zabezpečovaný pomocou televíznych antén a satelitných parabol. Zásobovanie teplom je riešené z vlastných kotolní v jednotlivých objektoch, ktoré sú prevažne plynofikované, čiastočne elektrifikované resp. využitie na tuhé palivo. Zdrojom plynu je vysokotlakový plynovod v obci Lipany. V roku 2008 bola vytťaženosť existujúceho rozvodu plynu 489,30 m³/hod, čo predstavuje 40 % z celkovej kapacity 1200 m³/hod. Rozvody plynu vykazujú rezervy pre možnosť napojenia nových odberateľov v komunálnej oblasti a domácnosti.

4.2.1.4 Odpadové hospodárstvo

Všetky rodinné domy a zariadenia občianskej vybavenosti sú a budú vybavené 110 l zbernými nádobami na zmiešaný a samostatnými nádobami alebo vrecami na separovaný odpad. Vývoz domového a separovaného odpadu bude zabezpečovať zmluvný vývozca v súlade so schváleným všeobecne záväzným nariadením o odpadoch. Je potrebné odstrániť existujúce divoké skládky odpadu a predchádzať ich vzniku umiestňovaním kontajnerov na veľkorozmerný odpad. Tekuté odpady budú odvedené verejnou kanalizáciou do MČOV. Biologické odpady, najmä odpady zo zelene, budú recirkulované kompostovaním. Zariadenie na kompostovanie budú vybudované a prevádzkované mimo katastra obce ako spoločné zariadenie pre združenie mesta Lipany a okolitých obcí, a to vďaka projektu Združenia Hornej Torusy - ZOHT.

4.2.1.5 Ochrana prírody

Katastrálne územie Dubovica má rozlohu 1716 ha, z toho je 506 ha lesa a 1046 ha poľnohospodárskej pôdy, z nej 387 ha ornej. Zastavané plochy majú výmeru 72,10 ha. V severnej časti katastra sa obec zabieha z údolia Torysy po údolí Dubovického potoka a na južnej strane cez údolie Malej Svinky až po hrebeň chrbta Bachurne. Severná časť katastra obce predstavuje obytnú zónu s doplnkovou výrobnou a obslužnou funkciou. Zalesnený južný a juhozápadný okraj katastra je hornatá lúčno–lesná krajina s biotopmi európskeho významu a s funkciou lokálneho až regionálneho biocentra. Sú tam identifikované lesné biotopy európskeho významu. Tieto lesné biotopy zahŕňajú prakticky všetky lesné plochy v južnej časti katastra. V riešenom území nie je a nebude žiadny väčší zdroj znečistenia ovzdušia. Žiadne zariadenie alebo prevádzka ohrozujúca čistotu alebo kvalitu pôdy sa v obci nenachádza. Jednotliví stavebníci sú povinní sňať orniciu z plochy stavby, vhodne ju skladovať počas výstavby a použiť ju na sanáciu okolia postavených objektov alebo iných málo úrodných plôch. Toto územie je vhodné na rekreačné využitie pre prímestskú rekreáciu a rozvoj cestovného ruchu. Okrajové plochy katastrálneho územia obce, západná a východná časť budú využívané na poľnohospodárske účely s prevažným zameraním na chov oviec a dobytky - pasienky, lúky. Pre riešenie lokálneho systému ekologickej stability v katastri obce sú najvýznamnejšie tieto prvky:

- lesný celok Bachureň na južnom okraji katastra,
- malo-plošné lesné porasty a pasienky na svahoch Bukovej hory a na východnom okraji katastra,
- trvalé trávne porasty v celom údolí Dubovického potoka,
- sprievodná zeleň okolo miestnych tokov,
- proti erózne pôsobiaca zeleň v erózných ryhách.

4.2.1.6 Cestovný ruch

V južnej časti katastra obce, na svahoch stúpajúcich ku hrebeňu Šarišskej vrchoviny, sa nachádza rekreačná oblasť Dubovické žliabky. Jedná sa o podhorské rekreačné stredisko regionálneho významu zamerané prevažne na zimnú rekreáciu. Hlavnými rekreačnými zariadeniami sú hotely Holcija a Opál. Hlavným športovým zariadením sú lyžiarske vleky. Atraktivitou pre cestovný ruch v riešenom území je aj veľmi pekne modelovaná a ekologicky zachovaná vidiecka lúčno-lesná krajina.

Zalesnené časti katastra sú vhodné na rozvoj prímestskej turistiky. Vysoké prírodné a krajinárske hodnoty má aj príroda v širšom okolí. Najhodnotnejšie územia sú v masíve Bachurne južne od katastra obce. V dostupnej vzdialenosti je aj okraj pohorí Branisko a Levočské vrchy. Tieto atraktivity sú však pomerne málo navštevované. Jednou z príčin je aj slabá informovanosť a ich malá propagácia, druhou príčinou je nedostatok služieb pre cestovný ruch a doplnkových atraktivít.

4.2.1.7 Vedenie matriky a výkon stavebného úradu

Podľa vyhlášky zákona č. 416/2001Z. z. o prechode niektorých pôsobnosti z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky v § 4 sa uvádza, že matriku ako výkon štátnej správy vedie obec, v hlavnom meste SR Bratislave a v meste Košiciach mestská časť. Pri vedení matrik zabezpečuje matričný úrad jednotný informačný systém utvára podmienky na jeho bezpečnú prevádzku a ochranu údajov. Z č. 420/2006 o matrikách ustanovuje, že matriku tvorí kniha narodení a kniha úmrtí, ktoré sa vedú osobitne pre každú obec a kniha manželstiev, ktorá sa vedá ako jediná.

Matričným úradom pre obce Dubovica, Rožkovany a Nižný Slávkov je mesto Lipany. Matrika je verejná listina štátu evidujúca osobné stavy fyzických osôb, ktoré sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli na území SR, a štátnych občanov SR, ktorí sa narodili, uzavreli manželstvo alebo zomreli v cudzine. Matrikárom môže byť fyzická osoba, ktorá je plnoletá, bezúhonná, preukázala ovládanie vedenia matrik zložením skúšky a zložila sľub. Obec je povinná umožniť matrikárovi zúčastniť sa na odbornom vzdelávaní matrikára. Kontrolnú činnosť na úseku matrik vykonávajú okresné úrady v Sabinove, krajské úrady v Prešove a ministerstvo vnútra SR.

Spoločná úradovňa stavebného úradu pre obec Dubovica, Rožkovany, Nižný Slávkov je v meste Lipany.

4.2.2 Kompetencie obce Nižný Slávkov

4.2.2.1 Školstvo, občianska vybavenosť, kultúra a osвета

Základná škola materskou školou Nižný Slávkov je právnym subjektom od 1. júla 2002. Komplexná základná škola pre 1. až 9. ročník je vybavená jedálňou, dielňami, telocvičňou a ihriskami. V roku 2008 školu navštevovalo asi 180 školopovinných detí. Od 15.11.2003 dostala škola finančné prostriedky na vytvorenie pracovného miesta -

rómskeho asistenta. Materská škola má kapacitu 22 detí a momentálne ju navštevuje do 20 detí. Obec Nižný Slavkov (podľa vyhlášky Z. č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve) zriadila Centrum voľného času (CVČ) s účinnosťou od 1. 9. 2007 ako školské zariadenie obce. Jej štatutárnym orgánom je starosta obce. CVČ je začlenené do organizačnej štruktúry obecného úradu v Nižnom Slavkove. Zabezpečuje výchovno-vzdelávaciu, záujmovú a rekreačnú činnosť detí, mládeže a rodičov. Má 220 členov a 15 externí vyučujúci, ktorí pracujú pod vedením PaedDr. Kataríny Tomaškovej v devätnástich záujmových krúžkoch. Na svoju realizáciu využívajú priestory CVČ, telocvičňu, sálu kultúrneho domu, spoločenskú miestnosť s biliardom, stolným futbalom, elektronickými šípkami a dve internetové učebne. Počas víkendov majú členovia CVČ možnosť navštevovať telocvičňu, spoločenskú miestnosť a internet.

Na území obce sa nachádza kultúrny dom s viacúčelovou sálou o výmere cca 180 m² s javiskom o výmere 65 m². Súčasťou kultúrneho domu je knižnica s knižným fondom približne 1 000 kníh a klub mládeže s výmerou klubovne cca 32 m². Na kultúrno-spoločenskom živote obce sa podieľa tiež folklórny spevácko–tanečný súbor, ktorý má 25 členov - 10 mužov, 15 žien a 5 detí. Súbor rozvíja kultúrne tradície obce v priestoroch amfiteátra v záhrade kultúrneho domu, ktorý má k dispozícii amfiteáter.

Lekárske služby sú občanom poskytované v blízkej obci Brezovica a Torysa. V obci sa nachádza jedna predajňa potravín a dve predajne zmiešaného tovaru. Jedna prevádzakáreň výroby umelého kameňa v rodinnom dome. Obec má požiarnu zbrojnicu a zriadený 40 členný dobrovoľný hasičský zbor.

Na vývoj obyvateľstva v obci budú mať v budúcnosti aj tieto predpoklady:

- zvyšovanie ekonomickej gravitácie centra okresu,
- nedostatok disponibilných plôch pre výstavbu v okresnom meste Sabinov a v meste Lipany,
- výhodná poloha pre bývanie vo vzťahu dostupnosti vyšších služieb,
- dostupná oblasť pre rekreáciu,
- ľahký prístup k hlavným dopravným tepnám.

4.2.2.2 Pozemné komunikácie

Obec Nižný Slavkov leží na ceste III/018181, ktorá sa napája na nadradenú cestnú sieť európskeho významu – cestu I/18 Žilina – Prešov – Michalovce pri obci Spišské Podhradie, respektíve na cestu I/68 Poľsko – Stará Ľubovňa – Prešov – Košice –

Maďarsko, prostredníctvom cesty III/5332 Brezovica – Lipany. V súlade s Územným plánom VÚC Prešovského kraja z roku 2004 je v riešení územného plánu obce akceptovaná požiadavka chrániť výhľadovo trasu novej cesty III. Triedy, jej pomocné prepojenie na diaľnicu D1 v trase ciest Nižný Slávkov – Vyšný Slávkov – Poľanovce. Osobná i nákladná doprava pre obyvateľov obce Nižný Slávkov je zabezpečovaná traťou číslo 188 Železnice SR Kysak – Prešov – Plaveč, traťou číslo 180 Žilina – Spišské Vlachy – Kysak – Košice a traťou číslo 187 Spišské Vlachy – Spišské Podhradie. Najbližšia stanica je v meste Lipany, ktorá je od obce vzdialená 17 kilometrov. Osobná hromadná doprava obyvateľov obce na železničnú stanicu Lipany je zabezpečovaná autobusmi SAD Prešov, ktorých linka vedie z Prešova cez Lipany do Nižného Slávka a späť. V obci sa nachádzajú tri obojstranné autobusové zastávky. V obci nie je v súčasnosti segregovaná cyklistická doprava.

4.2.2.3 Vodné hospodárstvo

Obec nemá vybudovaný vodovod. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov je zásobovaná z vlastných studní z veľkej časti cez malé domové vodárne. Vodné zdroje v obci majú malú výdatnosť, z toho dôvodu je nutné v obci vybudovať verejný vodovod, ktorý by bol napojený na Prešovský skupinový vodovod. Čo sa týka odvodu splaškových vôd, obec nemá vybudovanú verejnú kanalizáciu. Objekty občianskej vybavenosti a veľká časť rodinných domov majú vybudované vlastné žumpy. Časť domovej kanalizácie je zaústenú do priekop, alebo priamo do potoka, čo je spolu s vyvážaním žump hygienickou nedostatkom. Obec má vypracovanú projektovú dokumentáciu akcie: Prešov – pitná voda a kanalizácia v povodí Torysy, objekt Nižný Slavkov – kanalizácia. Projekt rieši celo obecnú gravitačnú splaškovú kanalizáciu DN 300 mm s pokračovaním do kanalizácie Brezovička a do čistiarne odpadových vôd (ČOV) pod zastavanou časťou obce Torysa. Na kanalizáciu sa pripojí splašková kanalizácia z Vyšného Slavkova.

Obec nie je plynofikovaná. Distribútor Slovenský Plynárenský Priemysel, SPP a.s. Bratislava neuvažuje s riešením plynofikácie obce. Plynofikovaná je obec Brezovica, v ktorej sú stredotlakové plynovody nové a bezporuchové s kapacitnou rezervou pre budúci rozvoj obci Nižný Slávkov. Zdroje a zariadenia na výrobu tepla väčšieho rozsahu sa v obci nenachádzajú. Zásobovanie teplom v obci je riešené po jednotlivých objektoch samostatne.

Obec Nižný Slavkov je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Obec nemá vlastnú telefónnu ústredňu, ale obec je pripojená na telefónnu ústredňu Brezovica.

4.2.2.4 *Odpadové hospodárstvo*

Obec zabezpečila likvidáciu a následnú rekultiváciu všetkých starých záťaží divokých skládok na území obce. Nakladanie s vyprodukovanými tuhými komunálnymi odpadmi na území obce bude zabezpečované v súlade so s Plánom odpadového hospodárstva obce, ktorý musí byť spracovaný v súlade s Plánom odpadového hospodárstva Prešovského kraja. Obec až do doby realizácie verejnej splaškovej kanalizácie zabezpečuje a bude naďalej zabezpečovať podmienky na vyprázdňovanie obsahu domových žump v obci v zmysle § 36 ods. 9. písm. a) zákona číslo 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách v znení neskorších predpisov. V obci je potrebné zvýšiť podiel zhodnocovania a znížiť podiel zneškodňovania týchto odpadov uprednostňovaním jeho materiálového zhodnotenia pred energetickým s využitím ekonomických nástrojov a legislatívnych opatrení. Je potrebné dobudovať dostatočný systém separovaného zberu zariadením na triedenie odpadov. V súlade s vyhláškou zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších noviel zriadiť zariadenie pre kompostovanie biologicky rozložiteľného odpadu v lokalite výroby a skladov vo východnej časti obce v priestore východne od pily. Sú vytvorené predpoklady riešenie odpadového hospodárstva zhromažďovaním odpadov, umiestnením kompostárne a separáciou rentabilných odpadov. Ostatné odpady budú aj naďalej prostredníctvom oprávnenej firmy vyvážané na riadenú skládku.

4.2.2.5 *Ochrana prírody*

V katastrálnom území obce sa v lokalite Starý mlyn nachádzajú vodopády na Čiernom potoku. Na tomto území je navrhovaná prírodná pamiatka pod názvom PP Vodopády Starý mlyn, ktorá zatiaľ v zmysle zákona číslo 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny nie je vyhlásená.

Do katastrálneho územia obce Nižný Slavkov zasahujú 2 prvky nadregionálneho územného systému ekologickej stability – nadregionálne biocentrum a biokoridor:

1. *Nadregionálne biocentrum (NRBc) Tichý potok* – jeho podstatou sú celé lesné komplexy v Levočských vrchoch blízko obce Tichý potok. Rozložitý masív biocentra pôsobí z krajinárskeho hľadiska dominantne a veľkolepo. Zaberá

približne jednu desatinu riešeného územia. Jeho funkcia spočíva v koncentrácii chránených a ohrozených druhov európskeho a národného významu, biotopov európskeho a národného významu.

2. *Nadregionálny biokoridor Smrekovica – Strieborná hora* – nadregionálny terestrický biokoridor umožňuje výmenu genetických informácií medzi dvoma geomorfologickými celkami, Braniskom a Levočskými vrchmi.

Podľa Územného plánu VÚC Prešovského kraja, 2004 a Regionálneho ÚSES okresu Prešov (1994) z prvkov územného systému ekologickej stability na regionálnej úrovni do katastrálneho územia obce Nižný Slavkov zasahujú len 2 regionálne biokoridory, čo však nevylučuje pôsobenie prvkov ekologickej stability regionálnej úrovne na riešené územie zo susedných katastrálnych území:

- Regionálny biokoridor (RBk) Tichý potok – Bachureň - terestrický biokoridor situovaný medzi biokoridorom Tichý potok (masívom Pekliska) v Levočských vrchoch na západe a časťami Bachurne na východe
- Regionálny biokoridor (RBk) Slavkovský potok - hydricko-terestrický biokoridor pramení v Levočských vrchoch, preteká z juhu na sever katastrálnym územím Nižného Slavkova a na východnom okraji obce Brezovica sa vlieva do Torysy.
- Miestne biocentrá (4): Úboč, Kunišov, Pod Fontričom, Nad Sedliackou dolinou,
- Miestne biokoridory (4): Kunišovský potok, Čierny močiar, Bučina-Magura-Javor, Ostrý vrch-Okrúhle lúčky.
- Miestne interakčné prvky (6): Nad Kamennou studňou, Pod Buchlicou, Kunišov, Brčkovo, Pálenica, Ružová hora.

Poľnohospodárska činnosť je zameraná na rastlinnú výrobu, špeciálne na plodiny ako sú husto siate obilniny, zemiaky a repka olejná. Poľnohospodársky pôdny fond pozostávajúci zo 94 hektárov ornej pôdy a 873 hektárov lúk a pasienkov je obhospodarovaný Agrovýrobou Brezovica a Poľnohospodárskym družstvom Vyšný Slavkov. Jestvujúca poľnohospodárska pôda dáva všetky vhodné predpoklady pre rozvoj poľnohospodárskej prvovýroby.

Lesné porasty na území katastra obce Nižný Slavkov tvoria dva ucelené komplexy na západe a východe obce, ktoré sú súčasťami Bachurne a patria do Lesného hospodárskeho celku Nižný Slavkov. V obci je evidovaných cca 1 230 ha lesa v lesnom pôdnom fonde, čo tvorí 53 % z celkovej plochy katastrálneho územia obce, ktorých

vlastníkmi sú Urbárske spoločensvo Nižný Slavkov a Lesy SR. Z výrobných zariadení podnikov sa v obci nachádza areál Štátnych lesov – odštepny závod Bardejov a píla, ktorá zamestnáva jedného stáleho zamestnanca a súkromná výrobná umelého kameňa Kamenár v strede obce.

4.2.2.6 Cestovný ruch

Územie obce má vhodné podmienky pre rozvoj zimnej a letnej turistiky, pobyt v horskom prostredí v spojení s agroturistikou a chalupárenie, pretože hlavným rekreačným priestorom riešeného územia v rámci Prešovského kraja rekreačný krajinný celok Bachureň – Branisko. Avšak je potrebné uvažovať o prepojení viacerých katastrov, predovšetkým so susednou obcou Vyšný Slavkov pre rozvoj doplnkových funkcií cestovného ruchu. Územím obce prechádzajú hlavné turistické trasy značených turistických chodníkov a cyklistická trasa číslo 36 Brutovce – Torysa, ktorá slúži ako pomocná spojka prepájajúca oblasť Spiša s oblasťou Šariša.

4.2.3 Kompetencie obce Rožkovany

V súčasnosti obec nemá vypracovaný územný plán obce. Spracovávateľ územného plánu obce je firma Mediči, ktorá bola v roku 2009 vyzvaná zo strany objednávateľov obec Rožkovany, Červenica a Jakubová Voľa na zdôvodnenie nedostatkov pri plnení termínov v zmysle harmonogramu spracovania územného plánu.

Hospodárska a sociálna úroveň v obci je odrazom prebiehajúcich transformačných a reštrukturalizačných zmien uskutočnených v okrese Sabinov a v celom Prešovskom kraji. Dôsledkom týchto zmien je relatívne vysoká nezamestnanosť v okrese Sabinov. V obci Rožkovany je evidovaných 100 nezamestnaných a 40 občanov v hmotnej núdzi.

V roku 2009 poslanci obecného zastupiteľstva boli oboznámení s plánom o zriadenie Rozvojovej regionálnej agentúry - RRA v Lipanoch, ktorej hlavnou náplňou by bolo spracovanie projektových žiadostí. Vznik agentúry je podmienený členstvom obci, podnikateľských subjektov a občianskych združení. Členský príspevok predstavuje pre obec 0,07 € na obyvateľa obce /rok.

4.2.3.1 Školstvo, občianska vybavenosť, kultúra a osвета

V obci je plne organizovaná základná škola, ktorú navštevuje 82 žiakov

a materská škola má 34 detí. Školské priestory si vyžadujú rozšírenie a rekonštrukciu. Strategickým cieľom plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce do roku 2006 v oblasti vzdelávania a školstva bolo tiež zefektívnenie športových plôch a priestorov v obci, vybudovanie telocvične a ukončenie výstavby asfaltového ihriska, kde sa môžu konať rôzne podujatia a tunaje pri príležitosti výročí a sviatkov.

Zdravotnícka starostlivosť pre občanov je poskytovaná formou primárnej, sekundárnej a následnej zdravotníckej starostlivosti v štátnych a neštátnych zdravotníckych zariadeniach v Poliklinike Sabinov a Fakultnej nemocnici v Prešove. Všeobecní lekári pracujú pod hlavičkou firmy MEDIKUM s. r. o. v Lipanoch. V obci nepôsobí samotná ambulancia praktického lekára ani nie je zriadená lekáreň.

V obci pôsobí Jazero folklórna spevácka skupina vznikla v roku 2007 pod vedením Antona Šariškého. Divadelný súbor „Úsmev“ pod vedením pani Buckovej. Priestory obecného úradu slúžia zároveň aj pre činnosť knižnice. Pani Kostová, knihovníčka, rada privíta občanov rôzneho veku, záujemcov o čítanie.

Na rozvoj športu vo obci slúži miestne futbalové ihrisko. Výstavba šatní futbalového klubu bola realizovaná v roku 1974. K Rožkovanom už tradične patria *motokrosovú preteky*, ktoré sa začali organizovať 25. októbra 2005. Preteky sa realizujú asi 500 metrov nad obcou, kde je vhodný členitý terén aj prostredie na tento náročný motoristický šport.

Obec Rožkovany poskytuje tieto služby:

- a) kopírovanie,
- b) relácie v miestnom rozhlase,
- c) zapožičanie obecných miešačiek, čerpadlá, brúsky, vrtačky, rebríka
- d) prenájom miestnosti – zasadačky Obecného úradu a Kultúrneho domu (KD),
- e) zapožičanie riadov, stoličiek a stolov z KD
- f) používanie požiarného vozidla na prepláchnutie verejnej kanalizácie,
- g) zabezpečenie smetných nádob,
- h) odvádzanie odpadových vôd do verejnej kanalizácie

4.2.3.2 Pozemné komunikácie a technická infraštruktúra

Obcou prechádza železnica, z ktorej je možné sa dopraviť do okresu Sabinov. Miestne komunikácie sú v celkovej dĺžke 6 kilometrov. Správu a údržbu zabezpečuje

obec z vlastných prostriedkov. Plynofikácia a elektrifikácia obce je na požadovanej úrovni. Rodinné odmy sú vykurované z vlastných domových kotolní.

4.2.3.3 Vodné hospodárstvo a odpadové hospodárstvo

V roku 1907 sa v obci realizovala stavba mostu cez rieku Torysu.

Obecný vodovod je vybudovaný na 80 %. Zdrojom zásobovania pitnou vodou je skupinový vodovod Vyšný Slavkov – Prešov. Ostatné domácnosti sú zabezpečované odberom pitnej vody z vlastných studní.

Obec má vlastnú čističku odpadových vôd (ČOV) a kanalizáciu, na ktorú je napojených 90 % občanov. Hlavným problémom obce je znečisťovanie rieky Torysy vypúšťaním odpadových vôd do rieky. Preto sa pristúpilo k realizácii projektu „Intenzifikácia čističky odpadových vôd“, ktorý bol financovaný z fondov Európskej Únie. Bol implementovaný v roku 2006 a ukončený v roku 2007. Celkové výdavky projektu predstavovali 5 999 217,80,- Sk (199 137,549 €). Dodávateľom projektu bol Ekoservis Slovensko, s. r. o. Veľký Slávkov. Ďalšie výdavky spojené s projektom boli projektová dokumentácia v sume 235 025,- Sk, ktorá hradila obec a stavebný dozor v sume 119 984, 40,- Sk.

Obec zabezpečuje vývoz tuhého komunálneho odpadu mimo katastrálne územie obce. Taktiež je zabezpečený separovaný zber odpadu, skla, papiera, plastov a kompostu.

4.2.3.4 Ochrana prírody, poľnohospodárstvo a cestovný ruch

V katastrálnom území obce sa nachádza zmiešaný les, ktorý zväčša tvoria buky a hraby, z ihličnanov predovšetkým smrek a borovice. V týchto lesoch sa však potrebné hospodáriť tak, aby sa predovšetkým zlepšovala ich ochranné funkcia. Les, ktorý sa nachádza na území katastra obce, je spravovaný lesnou spoločnosťou.

Obec Rožkovany, ale i celý okres Sabinov je charakteristický poľnohospodárskou výrobou. Klimatické, pôdne a polohové podmienky sú priaznivé najmä na pestovanie ovocia, zvlášť čerešní. Ovocinárstvo zaznamenáva taktiež útlm a stagnáciu, najmä z dôvodu straty možností odbytu a predaja ovocinárskych produktov po likvidácii bývalého spracovateľa ovocia Frukony Sabinov. V oblasti živočíšnej výroby sa obec zameriava na chov oviec, hovädzieho dobytku, v oblasti rastlinnej výroby na pestovanie obilnín.

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Obec je monoštruktúralne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby nie sú dostatočne rozvinuté. Územie si vyžaduje podporu malého a stredného podnikania, vytváranie mini priemyselných prakov, rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky a agroturistiky predstavujú obrovský potenciál, ktorý by mala obec využiť. Pre zimné športy je potrebné vybavenie bežeckými dráhami a v priaznivom zimnom období klziskom. Pre zachovanie historických pamiatok obce a jej príťažlivosti je potrebné venovať zvýšenú pozornosť ochrane životného prostredia a zabráneniu vzniku čiernych skládok.

V oblasti rozvoja cestovného ruchu má obec vysoký rekreačný a turistický, kultúrno-historický potenciál vďaka prírodno-krajinným dispozíciám. Slabou stránkou obce je nedostatočná infraštruktúra cestovného ruchu - informačný a orientačný systém, chýba komplexný marketingový systém a koncepcia rozvoja cestovného ruchu na území obce. Na druhej strane obec má príležitosti, ktoré môže využiť a rozvíjať cezhraničnú spoluprácu, napojiť sa na globálny informačný systém; má možnosť podporovať a vytvárať verejno-právnych partnerstiev (PPP); rozvíjať malé a stredné podnikania v obci; ponúkať komplexné balíky cestovného ruchu diferencované podľa dopytu cieľových skupín; možnosť čerpať finančné prostriedky z fondov EÚ. Obec musí obmedziť alebo vylúčiť ohrozenia v oblasti rozvoja cestovného ruchu, medzi ktoré patrí migrácia kvalifikovaných odborníkov; nedostatok investičného kapitálu; nekoordinovaný spoločný postup subjektov pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu.

4.3 Právne postavenie obcí

4.3.1 Majetok obcí

Podstata právneho postavenia obcí je zachytená v Ústave Slovenskej republiky, kde obec je okrem právnickej osoby subjektom vlastníckeho práva. Majetkovú podstatu obce tvorí teda majetok, ktorý obec môže využívať na výkon samosprávy, verejné účely a podnikateľskú činnosť.

Majetok obce je významným predpokladom efektívnosti vlastného výkonu samosprávy; príjmov obce; rozvoja verejno-prospešných služieb; budovania technickej a sociálnej infraštruktúry; existencie podnikateľskej činnosti obce; tvorby podmienok aj pre iné subjekty na území obce; a možnosti ručenia pri úveroch a emisiách komunálnych obligácií.

Medzi povinnosti orgánov obecnej samosprávy (podľa vyhlášky Z. č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí) patrí udržiavať a užívať majetok; chrániť majetok pred poškodením, zničením, stratou alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi; viesť majetok v účtovníctve. Obec môže majetok nadobudnúť:

- prevodom z majetku SR zákonom,
- kúpou alebo zámenou,
- vlastnou investičnou činnosťou,
- vlastnou podnikateľskou činnosťou,
- darom,
- koncesným obstaraním,
- vyvalastnením z dôvodu verejného záujmu.

Obce môže majetok zveriť do správy rozpočtových organizácií – RO alebo príspevkových organizácií - PO, ktoré zriadila podľa osobitného predpisu - § 21 Z. NR SR č.303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov. Tie sú povinné s majetkom hospodáriť v prospech rozvoja obce a smerovať svoje aktivity k všestrannému rozvoju obce a jej občanov a ochrany a tvorby životného prostredia. Ďalšie formy nakladania s majetkom obce sú nasledovné predaj; prenájom; vloženie ako vkladu do obchodnej spoločnosti; založenie obchodnej spoločnosti; založenie neziskovej organizácie, združenia; podnikanie vlastným menom; použitie ako záruky na vlastné ručenie alebo tretej osobe, ktorú zriadila/založila.

4.3.2 Majetok obce Dubovica

Na základe výpisu z listu vlastníctva č. 704 parcely registra „C“ evidované na katastrálnej mape obec vlastní zastavané plochy a nádvoría o výmere 93 933 m². Na pozemkoch je postavený Obecný úrad a Kultúrny dom o výmere 668 m². Budovy školských zariadení majú výmeru 3 542 m² a budova požiarnej zbrojnice 110 m². Obec vlastní pozemok hotel Holcija o výmere 1 008 m².

Tabuľka 4 **Majetková podstata obce Dubovica 2010**

Parcely registra / Druh pozemku a výmera m²	Zastavané plochy a nádvoría	Ostatné plochy	Ovocné sady a záhrady	Trvalé trávne porasty	Orná pôda	Vodné plochy
"C" evidovaný na katastrálnej mape	83 595	29 697	1 462	2 331	1 260	2 808
"E" evidovaný na mape urč. operátu	10 338	4 151	-	-	-	8 452
Spolu	93 933	33 848	1 462	2 331	1260	11 260

Zdroj: www.katasterportal.sk , vlastné spracovanie

Pozemky, na ktorých sú inžinierske stavby (cesty, miestna cesta, účelová, lesná, poľná cesta, chodník, nekryté parkovisko a ich súčasti) majú výmeru 73 536 m². Podľa listu vlastníctva č. 1426 parcely registra „E“ obec vlastní vodné plochy o výmere 8 452 m². Ostatné druhy pozemkov a ich výmera sú uvedené v Tabuľke 4.

Stave majetku obce Dubovica hovoria, že obec má k dispozícii majetok, ktorý využíva, ale majetok ďalej nezhodnocuje. Obec neinvestuje ani nie je zaťažovaná úvermi.

4.3.3 Majetok obce Nižný Slavkov

Obec Nižný Slavkov vlastní zastavané plochy o celkovej výmere 42 028 m², z toho budovy školských zariadení predstavujú výmeru 1 979 m² a pozemky, na ktorom je ihrisko, táborisko o výmere 4148 m². Ostatné pozemky (pozemky, na ktorých je okrasná záhrada, zeleň, park, funkčná zeleň, lesný pozemok na nerekrečné a poľovnícke účely) majú výmere 4 255 m². (Výpis listu vlastníctva č. 1218 parcely registra „C“). Obec vlastní pozemky, na ktorých sú ovocné sady a záhrady o výmere 5 310 m². Na základe listu vlastníctva č. 752 parcely registra „E“ budova obecného úradu má výmeru 1 640 m² Ostatné plochy predstavujú pozemky cintorína o výmere 10 207 m². Parcely pozemkov trvalých trávnych porastov registra „E“ predstavujú výmeru 35 556 m² a 6 269 m² nachádzajúcich sa mimo zastavaného územia obce. Obec vlastní vodné plochy o výmere 5 419 m². Majetková podsta obce Nižný Slavkov je uvedená v Tabuľke 5.

Tabuľka 5 Majetková podstata obce Nižný Slavkov

Parcely registra / Druh pozemku a výmera v m ²	Zastavané plochy a nádvorcia	Ostatné plochy	Ovocné sady a záhrady	Trvalé trávne porasty	Orná pôda	Vodné plochy
"C" evidovaný na katastrálnej mape	39 171	4 255	5 310	-	-	-
"E" evidovaný na mape urč. operátu	2 857	8 918	-	35 556	6 269	5 419
Spolu	42 028	13 173	5 310	35 556	6 269	5 419

Zdroj: www.katasterportal.sk, vlastné spracovanie

4.3.4 Majetok obce Rožkovany

Na základe výpisu listu vlastníctva č. 507 parcely registra „C“ obec Rožkovany vlastní zastavané plochy a nádvorcia evidované na katastrálnej mape o výmere 10 467 m² Uvedené v Tabuľke 6. Z toho pozemok obecného úradu má výmeru 916 m², Materská

škola 428 m² a Základná škola 1 135 m². Budova čističky odpadových vôd a športový areále nie je evidovaný v liste vlastníctva obce. Mimo zastavaného územia obce obec vlastní ornú pôdu o výmere 31 531 m².

Tabuľka 6 **Majetková podstata obce Rožkovany**

Parcely registra / Druh pozemku a výmera v m ²	Zastavané plochy a nádvorcia	Ostatné plochy	Ovocné sady a záhrady	Trvalé trávne porasty	Orná pôda	Vodné plochy
"C" evidovaný na katastrálnej mape	10 467	1 078	1 319	-	31 531	-

Zdroj: www.katasterportal.sk , vlastné spracovanie

4.4 Ekonomické postavenie obcí

4.4.1 Finančné hospodárenie obce - rozpočet

Súčasťou celkového systému verejných rozpočtov zabezpečujúcich úlohy verejného sektora je aj rozpočet obce. Je základným nástrojom finančného hospodárenia obce riadiaci úlohy a funkcie obce v období jedného kalendárneho roka v súlade so Z. č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Rozpočet obce sa vnútorne člení:

- bežný rozpočet - bežné príjmy a bežné výdavky,
- kapitálový rozpočet – kapitálové príjmy a kapitálové výdavky,
- finančné operácie - príjmy a výdavky

Každá obec financuje svoje potreby predovšetkým z vlastných príjmov, zo štátnych dotácií, ako aj z ďalších zdrojov. Vlastné príjmy v rozsahu podľa osobitných predpisov predstavujú:

- príjmy z majetku obce a z majetku prenechaného obci do užívania - nájmu,
- výnosy z miestnych daní a z miestnych poplatkov
- podiely na daniach v správe štátu (daň z príjmov),
- výnosy z pokút uložených za priestupky,
- príjmy z obecných cenných papierov a výnosy z finančných investícií,
- prostriedky prevedené z mimorozpočtových peňažných fondov obce (napr. Fond rozvoja výbania obce, fond rezerv),
- príjmy zo splácania obcou poskytnutých pôčiek,

-
- dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
 - odvody a penále za prušenie rozpočtovej disciplíny uloženej obcou.

Ostatné príjmy obce tvoria najmä dotácie zo štátneho rozpočtu, zo štátnych fondov, prijaté úvery a iné zdroje - nenávratné finančné prostriedky (NFP).

Rozpočet obce sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový. Ak je bežný rozpočet alebo kapitálový rozpočet zostavený ako prebytkový, možno prebytok príslušného rozpočtu použiť na úhradu návratných zdrojov financovania.

Rozdelenie bežných príjmov rozpočtu obce (Príloha 5). Štruktúra kapitálových príjmov rozpočtu obce (Príloha 6).

Výdavky obce sa spájajú: s výkonom samosprávnych funkcií obce; s činnosťou rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených obcou - základné a materské školy, centrá záujmových činností detí; kapitálové potreby - rekonštrukcia vlastného nehnuteľného majetku; s rozvojom územia - budovanie infraštruktúry; so splácaním prijatých pôžičiek a úverov a úhrad úrokov; s pomocou v hmotnej núdzi občanom; s prevodmi do mimorozpočtových fondov obce, regionálnych záujmových fondov obce; výdavky spojené s emisiou obecných cenných papierov, úhradou výnosov ich majiteľom, ich splácanie a finančné investície. Členenie výdavkov rozpočtu (Príloha 7).

4.4.2 Proces tvorby rozpočtu

Tvorba rozpočtu je proces, v ktorom prebieha v rovine politických rozhodnutí o rozdelení jednotlivých výdavkov obce; v riadiacej rovine v rozdeľovaní zdrojov medzi organizačné jednotky obce; a v kontrole správnosti tvorby a efektívneho využívania zdrojov. Rozpočtový rok je rozdelený do opakujúcich sa fáz. Najdôležitejšou fázou rozpočtového procesu je príprava návrhu rozpočtu pred začatím nového rozpočtového roka. Zahŕňa definovanie východísk rozpočtu, predloženie odhadovaných príjmov a výdavkov, analýza návrhu a formulácia alternatív rozpočtu. Druhou fázou je prerokovanie návrhu v komisiách obecného zastupiteľstva, ktoré predkladajú svoje stanoviska pred schválením rozpočtu. Schválenie rozpočtu sa vykoná do 31.12. nadpolovičnou väčšiou všetkých poslancov. Následne sa pristupuje k samotnej realizácii rozpočtu, čo v praxi znamená hospodárenie podľa schváleného rozpočtu počas rozpočtového obdobia. Integrálnou súčasťou riadenia obce je právne účinná a cieľavedomá kontrola, ktorej cieľom by malo byť skvalitnenie poskytovaných služieb

občanom a zvyšovanie efektívneho využívania majetku a financií obce. Vykonáva na troch úrovniach: predbežná kontrola (ex ante), priebežná (on going), následná finančná kontrola (ex post). Uzatváranie výsledkov hospodárenia s verejnými prostriedkami, prerokovanie a schválenie záverečného účtu obce je poslednou fázou rozpočtového procesu realizovaného na konci kalendárneho roka.

Systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov územnej samosprávy v nadväznosti na alokáciu disponibilných rozpočtových zdrojov do jednotlivých programov s dôrazom na výstupy, výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov sa nazýva programové rozpočtovanie. Je to rozpočtovanie orientované na výkonnosť obce od s cieľom posilniť strategické plánovanie, transformovať priority do podoby výdavkov rozpočtu. V roku 2008 pre obce predstavovalo nové výdavky na prípravu programového rozpočtovania počnúc rokom 2009. Odporučaný zoznam hlavných programov (14) samosprávy podľa Ministerstva financií SR: Plánovanie, manažment a kontrola; propagácia a marketing; interné služby; bezpečnosť; odpadové hospodárstvo; komunikácie; doprava; vzdelanie; šport; kultúra; prostredie pre život; sociálne služby; zdravotníctvo; pomocný program administratíva.

4.4.3 Príjmy a výdavky rozpočtu obcí za sledované obdobie rokov 2006, 2007, 2008

4.4.3.1 Príjmy a výdavky rozpočtu obce Dubovica

Do plnenia rozpočtu obce sa zahŕňajú len tie príjmy, výdavky a finančné operácie, ktoré sa uskutočnili v príslušnom roku.

Tabuľka 7 znázorňuje plnenie rozpočtu obce Dubovica. V roku 2008 celkové bežné príjmy obce, reálne vynaložené, predstavovali výšku 13 820 177,52. Znamenalo to prekročenie schváleného rozpočtu o 21 % a zvýšili o 1 895 078,55 Sk oproti roku 2006 (9 888 000). Bežné príjmy v roku 2008 zahŕňali príjmy obecného úradu vo výške 13 685 419,03 Sk, príjmy Materskej školy vo výške 29 999 Sk, školskej jedálne 62 094 Sk, Základnej školy 17 765,50 Sk, Školského klubu detí 12 500 Sk a Školské stredisko záujmovej činnosti vo výške 12 400 Sk.

V roku 2006 a 2007 kapitalové príjmy boli nulové oproti roku 2008 kedy predstavovali výšku 7 200 200 Sk a zahŕňali dotáciu na viacúčelové ihrisko vo výške 1 200 000 Sk a kanalizačný zberač vo výške 6 000 000 Sk. V roku 2006 reálne bežné výdavky predstavovali výšku 9 533 816,68 Sk zvýšené oproti schválenému rozpočtu

o 15 %. Najvyššie prekročenie schváleného rozpočtu bežných výdavkov bolo v roku 2007 o 9,9 %. V roku 2008 reálne zvýšenie bežných výdavkov oproti roku 2006 predstavovalo výšku 1 024 403,79 Sk.

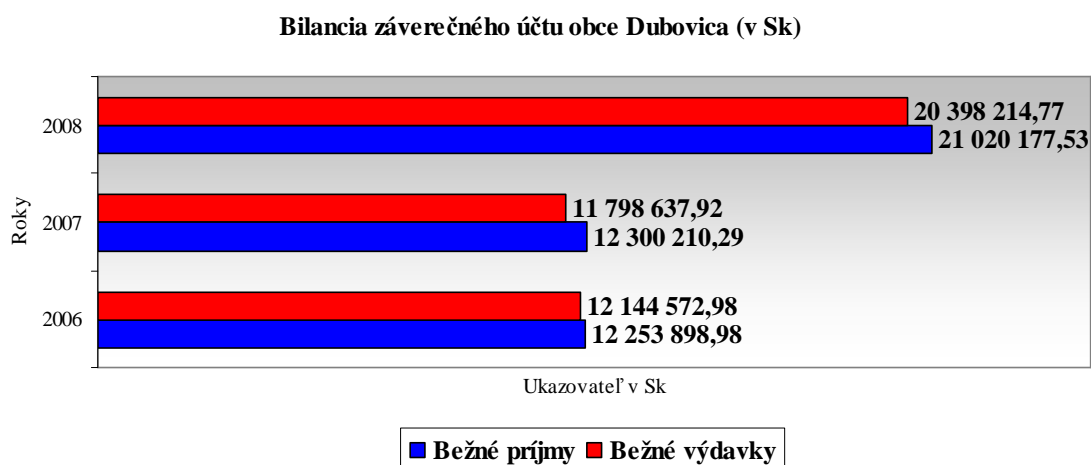
Tabuľka 7 **Plnenie rozpočtu obce Dubovica (v Sk) za sledované obdobie**

Za rok 2006			
Ukazovateľ v (Sk)	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Reálne vynaložené prostriedky
Bežné príjmy	9 888 000	11 883 000	11 925 098,98
Kapitálové príjmy	0	0	0
Finančné operácie - príjmy	0	0	0
Bežné výdavky (OcÚ + školstvo)	8 303 000	9 352 000	9 533 816,68
Kapitálové výdavky	1 584 000	2 474 000	2 554 088,30
Finančné operácie - výdavky	0	57 000	56 668
Za rok 2007			
Bežné príjmy	10 712 000	12 021 000	12 300 210,29
Kapitálové príjmy	0	0	0
Finančné operácie - príjmy	0	0	0
Bežné výdavky (OcÚ + školstvo)	8 673 000	9 573 000	953 427,16
Kapitálové výdavky	2 040 000	2 448 000	2 264 366,30
Finančné operácie - výdavky	0	0	0
Za rok 2008			
Bežné príjmy	12 270 000	13 203 000	13 820 177,53
Kapitálové príjmy	0	7 200 200	7 200 000
Finančné operácie - príjmy	0	0	0
Bežné výdavky (OcÚ + školstvo)	10 066 000	10 334 000	10 558 220,47
Kapitálové výdavky	2 404 000	10 018 000	9 839 994,30
Finančné operácie - výdavky	0	0	0

Zdroj: Záverečný účet obce Dubovica, vlastné spracovanie

V roku 2008 kapitálové výdavky predstavovali najvyššie percento prekročenia schváleného rozpočtu o 309 %. Bežné výdavky zahŕňali v najvyššej miere výdavky na výstavbu kanalizačného zberača, viacúčelového ihriska, zasnežovanie lyžiarskych vlekov vo výške 753 158 Sk, technické zhodnotenie budovy futbalového klubu vo výške 90 000 Sk a jej plynofikácia vo výške 84 164 Sk. Výdavky na finančné operácie obce predstavovali v roku 2008 výšku 56 668 Sk.

Graf 1 znázorňuje bilanciu záverečného účtu obce a obsahuje výšku bežných príjmov a výdavkov obce v sledovaných obdobiach rokov 2006, 2007, 2008.

Graf 1

Zdroj: Záverečný účet obce Dubovica, vlastné spracovanie

4.4.3.2 Príjmy a výdavky rozpočtu obce Nižný Slavkov

Bežné príjmy obce Nižný Slavkov znázornené v Tabuľke 8 sa v roku 2008 zvýšili o výšku 5 851 000 Sk oproti roku 2006 kedy predstavovali výšku 12 918 000 Sk. Hoci v roku 2006 schválený rozpočet bežných príjmov vo výške 3 731 000 Sk bol reálne splnený na viac ako 346 %.

Kapitálové príjmy v roku 2008 vzrástli o výšku 2 781 000 Sk oproti roku 2006. Finančné operácie obce neboli schválené ani v jednom období rokov, ale reálne boli vynaložené v rokoch 2006 a 2008. Výška príjmov finančných operácií obce v roku 2008 sa zvýšili o 304 000 Sk oproti roku 2006.

Schválené bežné výdavky obce v roku 2008 boli zvýšené o výšku 3 930 000 Sk, čo predstavuje aj najvyššie plnenie rozpočtu na viac ako 189 %. Rok 2008 predstavoval aj zvýšenie kapitálových výdavkov o 2 012 000 Sk oproti roku 2006.

Reálne výdavky finančných operácií obce v roku 2008 predstavovali výšku 271 000 Sk, čo znamenalo zvýšenie o 459 % oproti roku 2006 (59 000 Sk).

Tabuľka 8 **Plnenie rozpočtu obce Nižný Slavkov (v Sk) za sledované obdobie**

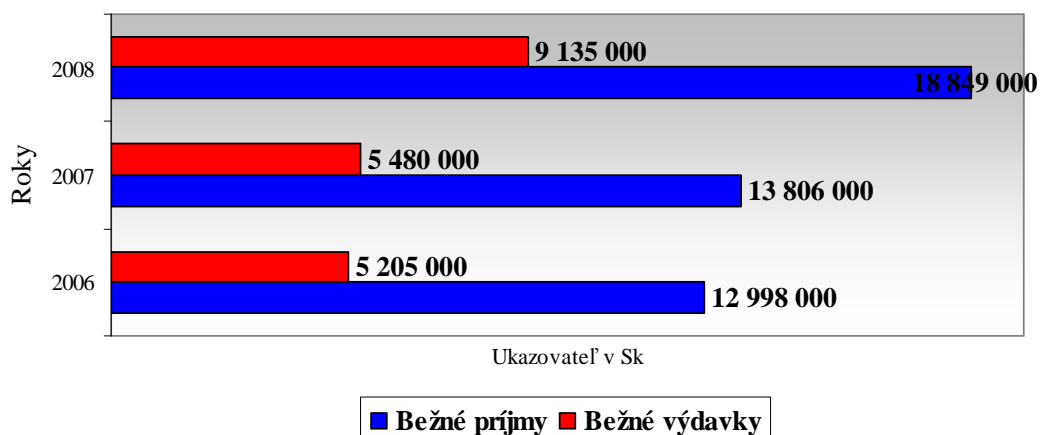
Za rok 2006			
Ukazovateľ	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Reálne vynaložené prostriedky
Bežné príjmy	3 731 000	9 828 000	12 998 000
Kapitálové príjmy	0	0	100 000
Finančné operácie - príjmy	0	0	110 000
Bežné výdavky	3 232 000	3 232 000	5 205 000
Kapitálové výdavky	500 000	500 000	848 000
Finančné operácie - výdavky	0	0	59 000
Za rok 2007			
Bežné príjmy	5 280 000	12 447 000	13 806 000
Kapitálové príjmy	0	566 000	566 000
Finančné operácie - príjmy	0	0	0
Bežné výdavky	4 501 000	4 501 000	5 480 000
Kapitálové výdavky	780 000	780 000	784 000
Finančné operácie - výdavky	0	70 000	70 000
Za rok 2008			
Bežné príjmy	13 443 000	13 907 000	18 849 000
Kapitálové príjmy	0	0	2 881 000
Finančné operácie - príjmy	0	0	414 000
Bežné výdavky	4 823 000	4 823 000	9 135 000
Kapitálové výdavky	800 000	800 000	2 860 000
Finančné operácie - výdavky	70 000	70 000	271 000

Zdroj: Záverečný účet obce Nižný Slavkov, vlastné spracovanie

Graf 2 znázorňuje bilanciu bežných príjmov a výdavkov obce. Rok 2008 predstavoval najvyššiu výšku bežných príjmov aj výdavkov.

Graf 2

Bilancia bežného rozpočtu obce Nižný Slavkov (v Sk)

Ukazovateľ v Sk

■ Bežné príjmy ■ Bežné výdavky

Zdroj: Záverečný účet obce Nižný Slavkov, vlastné spracovanie

4.4.3.3 Príjmy a výdavky rozpočtu obce Rožkovany

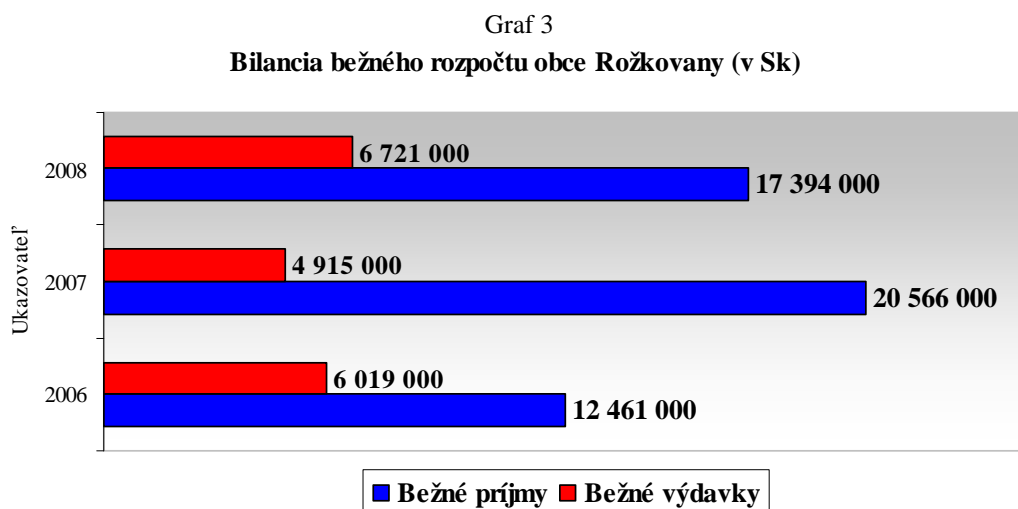
V roku 2007 schválený rozpočet bežných príjmov bol splnený na 204 %. Zvýšenie reálne vynaložených bežných príjmov predstavuje výšku 4 937 000 Sk oproti roku 2006. Kapitálové príjmy zahŕňujúce príjmy zo štátneho rozpočtu boli reálne vynaložené len v roku 2007 a to vo výške 1 140 000 Sk. V roku 2008 sa reálne príjmy finančných operácií obce zahŕňujúce zostatok prostriedkov z predchádzajúceho roka a prevod prostriedkov z peňažných fondov znížili o výšku 310 000 Sk oproti roku 2006, kedy prevod prostriedkov z peňažných fondov predstavoval výšku 445 000 Sk. Bežné výdavky obce boli splnené na 161 % v roku 2006, 101 % v roku 2007 a 124 % v roku 2008. Kapitálové výdavky obce v roku 2008 sa zvýšili o výšku 1 530 000 Sk oproti 2006, boli určené na prípravu projektovej dokumentácie, rekonštrukciu a modernizáciu a realizáciu nových stavieb vo výške 3 041 000 Sk. Splácanie finančného majetku predstavovalo v roku 2008 výšku 71 000 Sk, znázornené v Tabuľke 9.

Tabuľka 9 **Plnenie rozpočtu obce Rožkovany (v Sk)**

Za rok 2006			
Ukazovateľ	Schválený rozpočet	Upravený rozpočet	Reálne vynaložené prostriedky
Bežné príjmy	10 047 000	12 926 000	12 461 000
Kapitálové príjmy	0	0	0
Finančné operácie - príjmy	0	0	445 000
Bežné výdavky	3 734 000	6 053 000	6 019 000
Kapitálové výdavky	500 000	1 913 000	1 511 000
Finančné operácie - výdavky	400 000	400 000	400 000
Za rok 2007			
Bežné príjmy	10 105 000	20 607 000	20 566 000
Kapitálové príjmy	0	1 140 000	1 140 000
Finančné operácie - príjmy	0	405 000	405 000
Bežné výdavky	4 848 000	5 025 000	4 915 000
Kapitálové výdavky	450 000	11 205 000	11 049 000
Finančné operácie - výdavky	300 000	475 000	474 000
Za rok 2008			
Bežné príjmy	12 857 000	16 853 000	17 394 000
Kapitálové príjmy	0	0	0
Finančné operácie - príjmy	0	135 000	135 000
Bežné výdavky	5 396 000	7 583 000	6 721 000
Kapitálové výdavky	1 615 000	3 133 000	3 041 000
Finančné operácie - výdavky	71 000	71 000	71 000

Zdroj: Záverečný účet obce Rožkovany, vlastné spracovanie

Graf 3 znázorňuje bilanciu bežného rozpočtu zahŕňajúc bežné príjmy a výdavky obce Rožkovany v sledovanom období rokov 2006, 2007, 2008.

Zdroj: Záverečný účet obce Rožkovany, vlastné spracovanie

4.4.4 Komparatívne porovnanie finančného hospodárenie obcí

Obec sleduje v priebehu rozpočtového roka vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a v prípade potreby vykonáva zmeny rozpočtu najmä zvýšenie vlastných príjmov alebo zníženie výdavkov. Cieľom je zabezpečiť vyrovnanosť bežného rozpočtu ku koncu rozpočtového roka, pričom schodok bežného rozpočtu obce môže vzniknúť len z dôvodu použitia prostriedkov rezervného fondu. Obec je povinná poskytovať ministerstvu financií potrebné údaje o svojom hospodárení na účely zostavenia návrhu rozpočtu verejnej správy, návrhu štátneho rozpočtu, návrhu záverečného účtu verejnej správy a návrhu štátneho záverečného účtu podľa osobitného predpisu.

Prebytky rozpočtu obce po skončení roka neprepadajú, ale sú spolu so ziskom z podnikateľských činností po zdanení a zostatkami z minulých rozpočtových rokov z peňažných fondov zdrojmi rezervného fondu obcí, prípadne peňažných fondov, ktoré obce môžu vytvárať. O použití prebytku alebo spôsobe úhrady schodku rozhoduje obecné zastupiteľstvo pri prerokúvaní záverečného účtu.

Schodok je možné kryť predovšetkým z rezervného fondu, z ďalších peňažných fondov alebo z nenávratných zdrojov financovania.

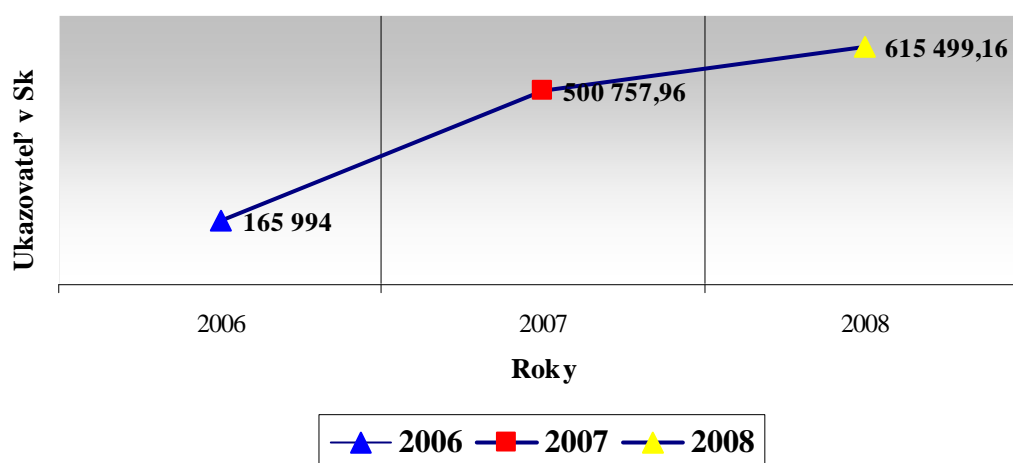
V roku 2006 obce Dubovica a Rožkovany zaznamenali prebytkové hospodárenie oproti obci Nižný Slavkov, ktorá vykazovala stratu vo výške 6 121 Sk. Najvyšší prebytok hospodárenia mala obec Dubovica vo výške 500 757,96 Sk v roku 2007

a najnižší prebytok hospodárenia mala obec Nižný Slavkov vo výške 460 445 Sk. V roku 2008 najvyšší prebytok hospodárenia mala obec Rožkovany vo výške 1 583 471,35 Sk.

Prebytok obce Dubovica vo výške 615 499,16 Sk (20 430,85 €) bol použitý na tvorbu rezervného fondu. (Graf 4). Obec vytvorený rezervný fond vedie na samostatnom bankovom účte a o jeho použití rozhoduje obecné zastupiteľstvo. Stav rezervného fondu k 31.12.2008 bol 862 825, 12 Sk a stav sociálneho fondu bol vo výške 7 461,70 Sk.

Graf 4

Prebytok hospodárenia obce Dubovica

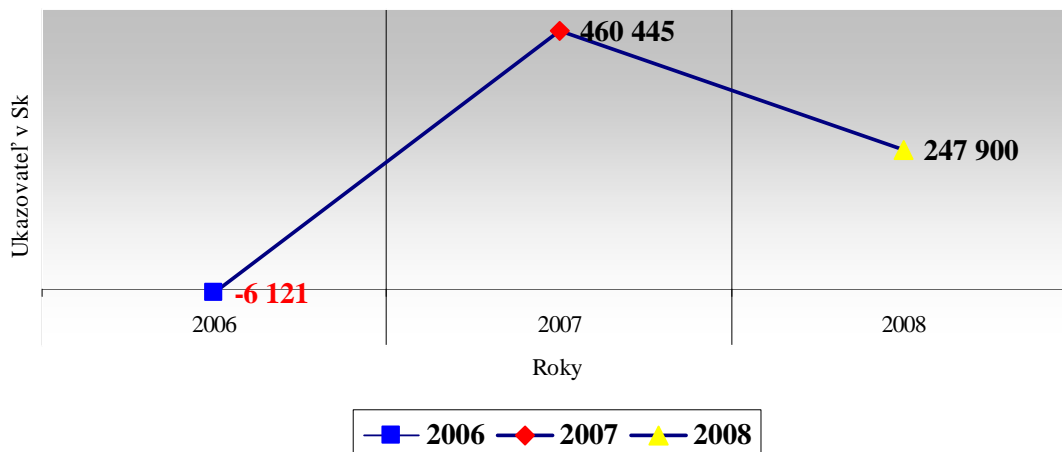

Zdroj: Záverečný účet obce Dubovica , vlastné spracovanie

Schodok rozpočtu uhrádza obec Nižný Slavkov vo výške 6121 Sk bol z dôvodu leasingu na osobné auto. (Graf 5).

Graf 5

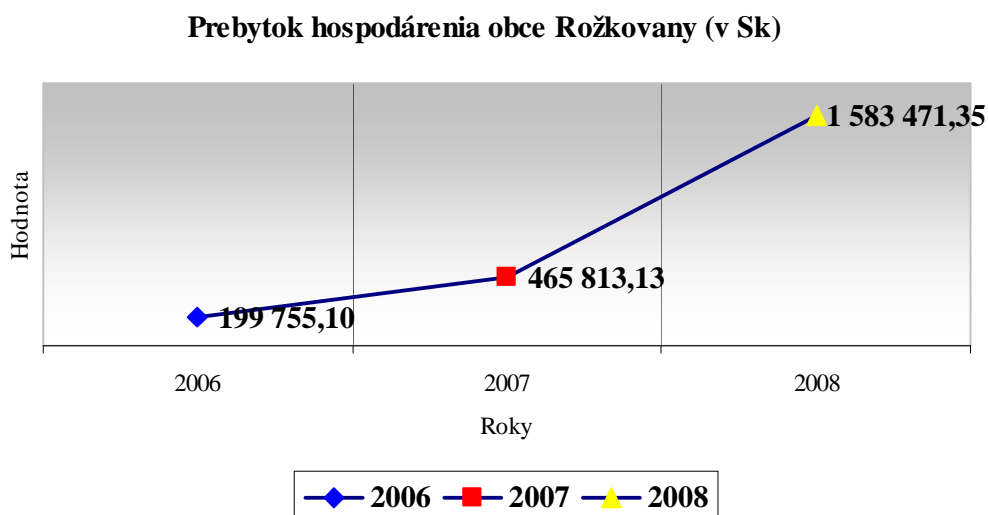
Výsledok hospodárenia obce Nižný Slavkov (v Sk)

Zdroj: Záverečný účet obce Nižný Slavkov, vlastné spracovanie

Gra 6 znázorňuje prebytok hospodárenia obce Rožkovany za sledované obdobie, pričom najvyšší prebytok bol v roku 2008 a to vo výške 1 583 471,35 Sk sa v plnej výške stal zdrojom rezervného fondu obce.

Graf 6

Zdroj: Záverečný účet obce Rožkovany, vlastné spracovanie

4.5 Analýza úspešnosti obcí v podaní návrhov projektov

Pre obce je nevyhnutné pôsobiť ako rozhodujúci činiteľ a podporovať využívanie potenciálu v svojej obci. Existujú územné samosprávy, ktoré buď 100% podporujú využívanie potenciálu vo svojej obci a na druhej strane sú aj prípady nulovej zodpovednosti, či nezájmu obce o podávanie žiadosti a návrhov projektov.

4.5.1 Spoločný projekt Združenia obcí Hornej Torusy - ZOHT

Vybrané obce, Dubovica, Rožkovany a Nižný Slavkov sú zapojené do spoločného projektu Združenia obcí Hornej Torusy – ZOHT, ktorý je žiadateľom projektu pod názov *Skvalitnenie a rozšírenie separovaného zberu komunálnych odpadov*. Realizácia projektu bude prebiehať na katastrálnych územiach jednotlivých obcí združených v ZOHT, ktoré zoskupuje okrem vybraných obcí ďalších 22 obcí s približne 25 000 obyvateľmi. Celkové výdavky projektu sú 549 543,49 EUR, pričom výška nenávratného finančného príspevku (NFP) predstavuje 522 066,32 EUR a spolufinancovanie 27 477,17 EUR. Prehľad výdavkov projektu je uvedený v Tabuľke 10.

Zámerom projektu „ZOHT Zefektívnenie separovaného zberu komunálnych odpadov“ je:

- zvýšenie kvality separovaného zberu komunálnych odpadov,
- rozšírenie už existujúceho separovaného zberu komunálnych odpadov, keďže obce neseparujú všetky zložky komunálnych odpadov ako aj zväčšenie plošného záberu separovaného zberu komunálnych odpadov,
- zvýšenie propagácie a informovanosti občanov žijúcich v jednotlivých obciach združenia,
- zakúpenie zariadení úpravu zložiek komunálnych odpadov - traktor s čelným nakladačom, biorezací stroj, štiepkovač a tandemový prívies.

Tabuľka 10 **Prehľad výdavkov projektu „Skvalitnenie a rozšírenie separovaného zberu komunálnych odpadov“**

Výdavky na:	Výška v EUR
Veľkoobjemové kontajnery	198 800,00
Výpočtová techniku	3 050,00
Technológiu	277 203,37
Rezerva na nepredvídané výdavky	27 700,00
Informačný seminár	2 000,00
Propagáciu, reklamu a inzerciu	22 506,00
Pracovné miesto	1 261,56
Verejné obstarávanie	2 278,00
Externý projektový manažment	9 685,87
Publicitu a informovanosť	5 085,69
Ročné náklady na opravy a údržbu	475,39
Ročné náklady na projekt – nafta	5 527,00
Výmenu nožov pre biorezací a miešací voz - každé 2 roky	1 100,00
Nové nože pre štiepkovač - navršenie nákladu každých 5 rokov	985,00
Výmena pneumatík – navršenie nákladu každých 10 rokov	3 500,00

Zdroj: ZOHT, vlastné spracovanie

Zvoz a manipulácia s komunálnym odpadom bude zabezpečená prostredníctvom zmlúv, ktoré majú obce uzatvorené s vývozcami odpadu. Biologicky rozložiteľný odpad (BRO), bude využívaný v jednotlivých obciach združenia v existujúcich kompostoviskách a priamo spotrebovaný v obciach, prípadne na energetické účely.

V rámci projektu budú zakúpené vrecia určené na separovaný zber skla, plastov a papiera pre každú domácnosť v obciach počas obdobia realizácie projektu, zároveň budú zakúpené zberné kontajnery na BRO a kovy. Kontajner s objemom 5,5 m³ (16 ks) – 2250 * 16 = 36 000 €; kontajner 7m³ (26 ks) – 2600 * 26 = 67 600 €; kontajner 10 m³ (34 ks) – 2800 * 34 = 95 200 €. Technológia zahŕňa biorezací a miešací voz, štiepkovač, kolesový traktor, čelný nakladač, tandemový príves. Obec Dubovica a Rožkovany zakúpia 4 kontajnery v objeme 10 m³ v hodnote 11 200 EUR a obec Nižný Slávkov 2 kontajnery v hodnote 5 600 EUR.

4.5.2 Projektové aktivity obce Dubovica

V súčasnosti je obec Dubovica zapojená do projektu výstavby centier rozvoja prihraničnej spolupráce Gminy Muszyna a mikroregiónov Minčol a Horná Torysa. Projekt nesie názov *Polyfunkčné domy v Muszynie, Ľubotíne a Dubovici*. Je predkladaný v rámci prioritnej osi 2 Sociálny a hospodársky rozvoj, oblasť podpory 2. Ochrana a využívanie kultúrneho a prírodného dedičstva za účelom sociálneho a ekonomického rozvoja cezhraničnej oblasti. Hlavný partner projektu je kúpeľná obec Muszyna. Ďalšími partnermi sú obec patriace do Prešovského samosprávneho kraja, obec Ľubotín v okrese Stará Ľubovňa a obec Dubovica v okrese Sabinov. Cieľom projektu je spoločenský a sociálny rozbor týkajúci sa hodnotenia výchovno-kultúrnych potrieb prostredia súvisiacich s miestnymi podmienkami animačných činností, kultúrnou identitou miestneho spoločenstva, analýzou kultúrnej infraštruktúry, spôsobov, ako ľudia ju využívajú a hľadaním spoločných prvkov presahujúcich oblasť, tvoriacich identitu spoločnosti prihraničnej oblasti. Predmet projektu je vytvorenie polyfunkčných kultúrnych centier v Muszyna, Ľubotini a Dubovici, ktoré budú slúžiť občanom ako aj návštevníkom.

Hlavný partneri súčasne pôsobia a organizujú miestne kultúrne a športové podujatia, a zároveň vytvárajú zázemie cezhraničnej spolupráce medzi územiami. Kultúrne leto, prehliadka medzinárodnej kultúry, pestovanie ľudových remesiel a tradícií, spoločné plánovanie turistického rozvoja, rozvoj malého a stredného podnikania na prihraničných územiach. V minulosti partneri spolupracovali v oblasti športu, vzájomná účasť na podujatiach u partnerov, tak tiež v oblasti verejnej správy vo vzájomnej výmene skúsenosti. Celkové náklady projektu predstavujú 2 131 916 EUR. Celková hodnota podielu z Európskeho fondu rozvoja vidieka – ERDF, predstavuje 130 058,82 EUR.

Prehľad oprávnených nákladov projektu za jednotlivé obce je uvedený v Tabuľke 11.

Tabuľka 11 **Prehľad oprávnených nákladov projektu**

Partneri Obce	ERDF (EUR)	Národné spolufinancovanie (EUR)	Celkové financovanie (EUR)	Miera spolufinancovania
Muszyna	613 629	108 287	721 916	85 %
Ľubotín	599 250	105 750	705 000	85 %
Dubovica	599 250	105 750	705 000	85 %
Dubovica	1 812 129	319 787	2 131 916	85 %

Zdroj: Projektová dokumentácia, Obecný úrad Dubovica, vlastné spracovanie

Obec Dubovica má výdavky, ktoré priamo súvisia s projektom bez ohľadu na to, či sú alebo nie sú financované zo štrukturálnych fondov, a to vo výške 705 000 €, prevádzkové výdavky 67 584 € a investčné výdavky 637 416 €. Hodnota majetku, ktorá je vložená do projektu je vo forme objektu kultúrnej infraštruktúry a predstavuje k 30.6.2008 zostatkovú hodnotu 417 599,71 €. Zdrojom financovania projektu by mal byť vlastný vklad vo forme spolufinancovania vo výške 35 250 € zo zdrojov obce. Podstatným zdrojom financovania bol poskytnutý NFP vo výške 669 750 €. Obdobie realizácie projektu je vymedzené na október 2008, čo predstavuje rok prípravy projektu; júl 2009 – rok realizácie projektu; december 2010 – rok ukončenia projektu a jeho zaradenie do užívania.

Na základe riešenia rozvoja obce územným plánom sú v obci Dubovica navrhované tieto verejnoprospešné stavby:

A Stavby verejnej občianskej vybavenosti

- Rekonštrukcia a dostavba kultúrneho domu.
- Dom opatrovateľskej služby pri areáli materskej školy.
- Športové ihriská pri futbalovom areáli.

B Dopravné stavby

- Výstavba nových miestnych komunikácií pre navrhovanú výstavbu vrátane prislúchajúcich parkovísk.
- Úprava miestnych komunikácií v k. ú. Dubovica na kategóriu podľa návrhu dopravného riešenia.
- Cyklistické komunikácie v obci a v rekreačnej oblasti.
- Verejné parkoviská podľa výkresu dopravy.

C Stavby verejnej technickej vybavenosti územia

- Rozšírenie verejných inžinierskych sietí pre novú výstavbu podľa riešenia v územnom pláne (splašková kanalizácia, vodovod, plyn, elektro-rozvody, verejné osvetlenie, slaboprúdové rozvody)
- Záchytné poldre a malé vodné nádrže na tokoch nad obcou a v rekreačnej oblasti. Úprava Dubovického potoka v severnej časti obce

4.5.3 Projektové aktivity obce Nižný Slávkov

Obec Nižný Slavkov je v súčasnom období zapojená do nasledujúcich troch projektov.

Prvý projekt bol zmluvne uzatvorený 27. 9. 2007 pod názvom **Regulácia potokov v obci Nižný Slávkov a podpora infraštruktúry**, konkrétne Slavkovský potok v dĺžke 1 542 m.a Čierny močiar v dĺžke 613 m. Národným kontaktným bodom je Úrad vlády SR a jeho zástupcom je Ing. Igor Federič. Konečný prijímateľ projektu je obec zastupovaná starostom v spolupráci s Regionálnym vzdelávacím a informačným centrom v Prešove (REVIC). Zameranie projektu a využitie finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP) a Nórskeho finančného mechanizmu je smerované na realizáciu protipovodňových opatrení v obci so všeobecným cieľom zlepšenia životného prostredia v súlade s hospodárskymi a sociálnym rozvojom obce. Celková výška príspevku je 540 017,00 EUR (18 296 315,98 Sk) pri kurze ECB 1 EUR = 33, 881 Sk, čo predstavuje 100 % z celkových oprávnených výdavkov. Suma sa nesmie byť prekročená. Konečná výška príspevku sa určí na základe skutočne vynaložených, ktoré súvisia s realizáciou individuálneho projektu naplánovanou do 30. apríla 2011. Nenávratný finančný príspevok sa skladá: a) z príspevku z finančného mechanizmu EHP 229 507,00 EUR, t.j. 7 775 926,67 Sk (42,5%), b) z príspevku z NFM 229 507,00 EUR, t.j. 7 775 926,67 Sk (42,5%). c) z príspevku zo štátneho príspevku 40 501,50 EUR, t. j. 1 372 231,32 Sk (7,5 % z NFM) k príspevku z FM EHP.

Druhý projekt pod názvom **Modernizácia a rekonštrukcia základnej školy a materskej školy v obci Nižný Slavkov**. Poskytovateľom projektu je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR. Cieľ projektu je rekonštrukcia a modernizácia ZŠ s materskou školou v obci pre zvýšenie kvality poskytovaných vzdelávacích služieb a zvýšenie energetickej efektívnosti. Realizuje sa rekonštrukciu a modernizáciu

5 pavilónov, ktorý spočíva v zatepl'ovaní a výmene okien a dverí za plastové. Rozpočet predstavuje 462 72,01 EUR. Výška výdavkov projektu zahŕňa:

a) celkové oprávnené výdavky na realizáciu projektových aktivít sú 462 782,01 EUR (13 941 770,8,- Sk).

b) NFP je tvorený prostriedkami EÚ a štátneho rozpočtu SR do výšky 439 642,91 EUR - môže byť prekročený o 1 EUR, a to len z technických dôvodov na strane poskytovateľa, predstavuje 95 % z celkových oprávnených výdavkov projektových aktivít.

c) vlastné zdroje financovania projektu hradené prijímateľom predstavujú 5 %.

Časový rámec realizácie projektových aktivít je február 2009 – júl 2010. Ide o nasledovné aktivity: rekonštrukcia učební, kuchyne, jedálne a kotolne, telocvične, obstaranie vybavenia materskej škôlky, rekonštrukcia učebne. Medzi podporné aktivity (spracovateľ nie je platcom DPH) sa zaraďujú projektové a inžinierske práce, proces verejného obstarávania a externý manažment projektov. Termín ukončenia projektu je najneskôr 31.október 2010.

Tretím projektom je projekt pod názvom *Zmena palivovej základne Základnej školy a Materskej školy Nižný Slávkov*. Poskytovateľ Ministerstvo životného prostredia SR. Projekt je predkladaný je spolufinancovaný z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF). Výdavky projektu a NFP sú tvorené:

a) celkové oprávnené výdavky na realizáciu aktivít projektu v sume 1 038 413,19 EUR (31 283 235, 76 Sk).

b) NFP vo výške 986 492,53 EUR (29 719 073, 96 Sk), čo predstavuje 95 % z celkových oprávnených výdavkov.

c) Vlastné zdroje prijímateľa vo výške 5 %.

4.5.4 Projektové aktivity obce Rožkovany

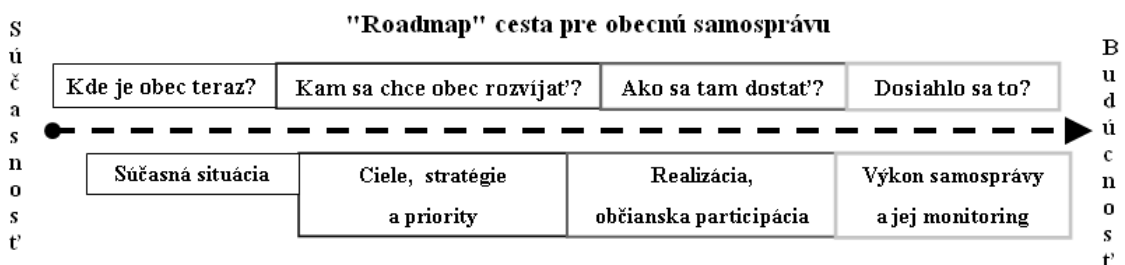
V roku 2009 obecné zastupiteľstvo počas svojho zasadnutia zobralo na vedomie vyhotovenie geometrického plánu firmou GEODUS Sabinov, za účelom vyjednania vlastníckych vzťahov miestnych komunikácií v časti obce Potuček, Ulica, verejného priestranstva pri ZŠ. Dodávateľom prác na rekonštrukciu potoka Potuček v cene 56 637,36 € sú pŕnohospodárske stavby Prešov. Projekt bol realizovaný v jarnom období v roku 2009.

Obecné zastupiteľstvo prijalo nasledovné uznesenie:

- a) predloženie žiadosti o NFP na realizáciu projektu *Modernizácia verejného osvetlenia v obci Rožkovany*. Predpokladané náklady obce na rekonštrukciu verejného priestranstva predstavujú čiastku 82 297,23 € za spoluúčasti obce vo výške 5% z objemu nákladov t.j. 4 114,86 €.
- b) zabezpečenie realizácie projektu po schválení žiadosti o NFP na výstavbu multifunkčného ihriska v areáli ZŠ Rožkovany, na ktoré je potrebné zabezpečenie spolufinancovania projektu vo výške 16 596 €.
- c) financovanie projektu vo výške 5% z celkových oprávnených výdavkov na projekt, t.j. vo výške 3 946,45 €.

4.6 Návrh na využitie výsledkov

Najdôležitejšou úlohou samosprávy je riadenie, vedenie cesty rozvoja a zvyšovanie uvedomelosti obyvateľstva. To môže byť uskutočnené spoluprácou s inými partnermi, vytváranie poradenských centier alebo podporou programov komunálnych služieb. EÚ podporuje na širšej úrovni rozvoj agentúr s miestnym pôsobením. Je potrebné, aby samospráva pôsobila v roli tvorca rozvoja než sprostredkovateľa, ktorý je zvyknutý na podporu (dotácie) zo štátneho rozpočtu. Obec môže slúžiť ako radca, vydávať nariadenia, ale oveľa viac môže prevziať vedenie pre podporu využitia potenciálu obce, keďže samostatne hospodári s majetkom obce, rozhoduje o územnom plánovaní, podporuje trvalo udržateľný rozvoj a sama je zákazníkom. Samospráva musí skúšať rozvíjať spoločnosť zabezpečujúca potreby občanov stopercentne.

Implementácia systému programovania programového rozpočtovania, ktorý je využívaný aj Európskou Úniou môže obecnej samospráve priniesť viaceré výhody v podobe tvorby projektov a pri alokácii získaných zdrojov do rozpočtu.

Návrhy efektívneho využívania potenciálu obce a manažmentu samosprávy:

- Informovanosť a motivácia občanov, podnikov a iných miestnych aktérov v oblasti efektívneho manažmentu obecnej správy, zapojenie komunity do podpory politiky trvalo udržateľného využívania energie.
- Samospráva, aby išla príkladom a zohrávala vedúcu úlohu v podpore občanov, aby realizovali projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie prostredníctvom finančnej podpory z miestnych podporných schém.
- Ochota vymieňať si skúseností a spolupracovať s inými partnermi v regióne, kraji alebo v zahraničí.
- Dosiahnutie úspor zavedenie programov a činností na šetrenie energiou v obecných budov.
- Prostredníctvom verejného obstarávania a zmlúv o poskytovaní služieb znížiť spotrebu energie.

Problémy a záujmy občanov sú súčasťou života samosprávy. Na začiatku sa môže zdať výkon samosprávy zložitý, ale na druhej strane, problémy a konflikty znamenajú energiu a záujem. Projekty bez konfliktov a problémov sú znakom nezájmu a tak sa cieľ nedosiahne. Nutným aspektom participácie občanov na správe vecí verejných nie je vyhýbanie sa problémom, ale ich spoločné riešenie. Súčasťou riešení je upustenie od starých názorov a metód riadenia a snaha nájsť nový spoločný pohľad na situáciu rozvoja územia. Pri samosprávnom rozhodovaní je dôležitý čas, ktorý je potrebné venovať miestnym obyvateľom, počúvať ich názory a rešpektovať ich. Snahou samosprávy aj občanov by malo byť dosiahnutie kompromisu a akceptovanie, že verejné záujmy sú prvoradejšie ako individuálne ciele, ktoré nemôžu byť splnené. Občianske iniciatívy stimulujú ďalšie iniciatívy. Tajomstvom úspechu samosprávy je snaha je obyvateľov, ich kreatívne nápady, budovanie siete spolupráce, poučenie sa z minulých rokov, a tým zdokonalenie budúceho výkonu samosprávy. Výhody občianskej participácie pri realizácii projektov a zabezpečovaní verejných služieb:

- možnosť zistiť záujmy občanov, argumenty proti projektu alebo programu v skorom štádiu umožňuje aktívne riešiť problémy a brať na vedomie občanov,
- účasťou občanov pred rozhodnutím o projekte sa ušetrí čas, ktorý by bol potrebný na riešenie konfliktov počas projektu (čas sú peniaze),
- menšie náklady pre investorov, znižuje sa možnosť neschválenia projektu, udelenia povolenia alebo možného oneskorenia realizácie projektu; investori môžu

pokračovať v súlade so zákonom a predpismi,

- výmena názorov, perspektív (pohľadov), dosiahnutie lepšej rovnováhy záujmov a prípravy rozhodnutí,
- istota, že všetci zainteresovaní majú správe informácie o verejných veciach, tým sa zabráni šíreniu nezaručených správ, intervenciám a vytváraní napätia,
- občianska účasť môže byť základom pre inovatívne nápady, nové možnosti riešenia existujúcich problémov; presadzuje sa kultúrny dialóg a spolupráca,
- pomoc vybudovať dôveryhodné vzťahy v obci alebo regióne pre budúcu
- spoluprácu – posilni sa dôvera pre výkonu samosprávy.

Tabuľka 12 SWOT analýza územie mikro-regiónu Horná Torysa

I. I Silné stránky	I. II Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - priaznivý demografický vývoj obyvateľstva, - ochota obyvateľstva prispôbiť sa požiadavkám trhu práce, - pohostinnosť a skromnosť obyvateľov, - ľudové zvyky, tradície, remeselná zručnosť, folklór, - nezdevastovaná príroda, - vidieckosť územia, - výhodné geografické rozmiestnenie, - blízkosť poľských hraníc, - dostupnosť regiónu. 	<ul style="list-style-type: none"> - vysoký podiel na celkovom prírastku má rómske obyvateľstvo, - slabá motivácia pracovnej sily neadekvátnym ohodnotením, - nedostatočný marketing územia, - slabo rozvinuté služby cestovného ruchu, - migrácia obyvateľov za prácou, - existencia vrtu L1, - vzdelanie v oblasti cestovného ruchu a vidieckeho turizmu.
I. III Príležitosti	I. IV Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> - nástroje EÚ a možnosť ich využitia - využitie relatívne lacnej pracovnej sily - rozvoj rodinných firiem i služieb, - vysoký potenciál regiónu spolupracovať s Ukrajinou (všeobecne s Východom) – teda s krajinami, ktoré sa usilujú o vstup do EÚ. 	<ul style="list-style-type: none"> - rómske etnikum žijúce v 6 obciach a v okresnom meste regiónu, - zvýšenie migrácie občanov za prácou a následne trvalé odsťahovanie sa z regiónu, - odchod vzdelaných ľudí z regiónu, - zánik regionálnej kultúry a tradícií, - legislatívne prekážky, - zlé hospodárenie so zdrojmi, - vyčerpanie prírodných zdrojov.

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia regiónu Horná Torysa - ZOHT

Záver

Hlavným cieľom práce bolo na základe analýzy verejnej správy a samosprávy zhodnotiť právne a ekonomické postavenia vybraných obcí Slovenska. Zhodnotenie kompetencií obcí vybraných z Územného plánu obcí a integrovanej stratégie rozvoja územia mikroregiónu Hornej Torusy je možné konštatovať, že vybrané obce patria medzi aktérov rozvoja územia. Na základe výsledkov práce obce sa aktívne zapájajú nielen do spoločných projektov združenia obcí, ale pôsobia aj ako samostatní iniciátori rozvoja vlastných obecných samospráv. Podieľajú na rozvoji svojho územia v rámci svojich kompetencií, a to hlavne na výstavbe pozemných komunikácií, občianskej vybavenosti, organizujú kultúrne aktivity.

Výbrané obce a ich výkonné orgány by sa mali zaviazat' a vykonávať úlohy efektívne v rozsahu svojich kompetencií. V súčasnosti je dôležitou kompetenciou obce otázka riešenia odpadového a vodného hospodárstva, ochrany prírody a rozvoj cestovného ruchu. Jeho neoddeliteľnou súčasťou je aktivita miestnych obyvateľov. Obyvateľstvo je zapojené do separovania odpadov, zveľaďovania verejného priestranstva a rozvoja vzdelávania obyvateľstva.

Jednou z kritérií úspechu územnej samosprávy je teda participácia verejnosti na veci verejných. Občianska spoluúčasť je veľmi dôležitá pri hľadaní rovnováhy medzi uspokojovaním potrieb prostredníctvom súkromných statkov a uspokojovanie iných potrieb z verejných prostriedkov. Najdôležitejšou úlohou obce je spolurozhodovať a stanovovať priority budúceho rozvoja obce a zlepšovať kvalitu života spolu s obyvateľmi, ale aj s miestnymi, regionálnymi i zahraničnými partnermi.

Z ekonomického hľadiska je obec zákazníkom. Verejná správa začína využívať nástroje, ktoré sú typické hlavne pre súkromnú sféru – strategické plánovanie, riadenie a rozpočtovanie orientované na výkonnosť, a to z dôvodu zvýšeného záujmu občanov o čo najefektívnejšie využívanie potenciálu územia a obmedzených zdrojov tvorených z ich daní a poplatkov. Zostavenie programových rozpočtov na roky 2009 až 2011 obecnými samosprávami predstavuje skutočne manažérsky nástroj rozhodovania a riadenia. Vplyvom medzinárodnej deľby práce je potrebné prihliadať aj na rozdiely v objeme, štruktúre a kvalite spotreby obecnej samosprávy, ktoré existujú v príslušnom časovom horizonte.

Na základe uvedených skutočností je možno konštatovať, že spokojnosť občanov, podnikateľov a inštitúcií závisí na implementácii moderných metód a nástrojov ekonomického riadenia. Samospráva ako zákazník má právo vereného obchodovania a musí byť schopná na základe kvalitných faktorov vybrať možnosti, čo najefektívnejšieho a najekologickejšieho hospodárenia s majetkom obce.

Vybrané obce majú veľký potenciál a príležitosti, ktoré by mali využívať pri budúcom plánovaní rozvoja svojho územia. Obec Dubovica patrí k významným sídlam pre turizmus orientovaný najmä na rekreačné pobyty, pešiu a lyžiarsku turistiku. Na svojom území by mala vytvárať verejno-súkromné partnerstvá na rozvoj služieb pre cestovný ruch a doplnkových atraktivít s využitím počas celeého roka, a to hlavne v časti Dubovické žliabky. Predpokladom jeho budúceho rozvoja je aj dobudovanie ďalšej technickej a obslužnej infraštruktúry, a tiež aj blízkosť mesta Prešov, Košice a otvorenie hraníc s Poľskom. Obec Nižný Slavkov by mala v rámci svojej pôsobnosti na úseku vodného a odpadového hospodárstva by sa mala snažiť zabezpečiť vybudovanie verejnej kanalizácie, verejného vodovodu a plynofikáciu obce. V oblasti rozvoja cestovného ruchu má obec Nižný Slavkov potenciál na rozvoj chalupárenia a agroturistiky, z toho dôvodu, že 53 % katastrálneho územia tvoria lesy a tiež sa tam nachádza nadregionálne biocentrum Tichý potok a nadregionálny biokoridor Smerkovica - Strieborná hora. Pôsobnosť na úseku územného plánovania a regionálneho rozvoja je potrebné efektívnejšie presadzovať obcou Rožkovany. Pre vidiecky charakter územia je dôležité podporovať rozvoj malého a stredného podnikania a to nielen v obci Rožkovany, ale aj v ostatných obciach regiónu Horná Torysa.

Na druhej strane obce majú svoje problémy, ako napríklad slabá propagácia územia a migrácia obyvateľstva za prácou do okolitých regiónov, ktoré treba riešiť. Preto spoločnou príležitosťou vybraných obcí je možnosť využitia finančných nástrojov z fondov EÚ a vzájomnej cezhraničnej spolupráce s cieľom diskusie, výmeny názorov a skúseností a spolupráce na príprave návrhov plánov socio-ekonomický rozvoja a finančného hospodárenia je zodpovednou úlohou riadenia miestnej samosprávy.

Výzvou nielen pre slovenské obecné samosprávy, ale ja vyššie územné celky je príprava plánov, ktoré obsahujú inovácie a prijímanie rozhodnutí smerované k ešte lepšiemu a kvalitnejšiemu poskytovaniu služieb občanom v súlade s princípmi transparentnosti, otvorenosti, participácie a zodpovednosti.

Zoznam použitej literatúry

- BELAJOVÁ, A., BALÁŽOVÁ, E. 2004. *Ekonomika a manažment územných samospráv*. Nitra: FEM SPU, 2004. 185 s. ISBN 80-8069-458-3
- BEŇOVÁ, E. 2007: *Financie a Mena*. Bratislava: Iura Edition, 2 vydanie, 2007, ISBN 978-80-8078-142-2.
- BENČO, J. – ŠEDIVÁ, M. 2008. *Uplatňovanie moderných metód riadenia vo verejnej správe*. In Verejná Správa a Regionálny Rozvoj, roč. IV., marec 2008, č. 1, s. 17, ISSN 1337-2955
- BERČÍK, P. A KOL. 1997. *Nové podoby verejnej správy* (Slovenská a flámska skúsenosť). Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied. Bratislava, 1997, ISBN 80-85544-17-2
- BÚŠIK, J. 2005. *Reformné procesy v štátnej správe*. In Decentralizácia verejnej správy. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie organizovanej Katedrou verejnej správy a regionálneho rozvoja EUBA, Friedrich Ebert Stiftung, Bratislava, 2005, s. 12-16, ISBN 80-89149-06-5
- ČIŽ, M. 1998. *Politické predpoklady fiškálnej decentralizácie*. Národné fórum fiškálnej decentralizácie, Častá-Papiernička, 1998
- DIENEROVÁ, H. 2008. *Do popredia ide efektivita a kvalita*. Moderné nástroje finančného manažmentu v rukách miestnych samospráv. In Verejná Správa, roč. 63, 2/2008, ISSN 1335-7883, s.22.23
- FREDERICKSON, H.G., SMITH, K. B. 2003. *The Public Administration Theory Primer*. Boulder, Colorado: Westview Press, 2003
- GRÚŇ, Ľ, PAULIČKOVÁ, A., VYDROVÁ, V. 2005. *Samospráva ako súčasť verejnej správy*. Bratislava: EUROUNION, 2005 - 122 s. ISBN 80-88984-82-3
- HÁČIK, V., PETRVALSKÝ, J. 1984: *Financie*. Bratislava, Alfa, 1984, Praha: SNTL, 1984, s. 78-79
- HITTMÁR, Š. 2008. *Manažment verejnej správy – teória, prax a rozvoj*. In Verejná Správa a Regionálny Rozvoj, roč. IV., marec 2008, č. 1, s. 9, ISSN 1337-2955
- HOLLAN, V. 2008. *Zapriahnutie slnka, vody a vetra. Obnoviteľné zdroje energie sa postupne udomácňujú aj v samosprávach*. In Verejná Správa, roč. 63, 6/2008, ISSN 1335-7883, s.22.23

-
- JACKSON, P.M., BROWN, C.V. 2003. *Ekonomie veřejného sektoru*. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2003, s.294-360, ISBN 80-86432-09-2
- KATZ. et al. 1975. *Bureaucratic Encounters*: Ann Arbor University of Michigan: Institute for Soacial Research, 1975
- KEATING, M. 2002: *Size efficiency and democracy: consolidation, fragmentation and public choice*. in Swianiewicz, P.: Consolidation or fragmentation, Open Society Institute, Budapest, 2002
- KRÁLIK, J., JAKUBOVIČ, D. 2004. *Finančné právo*. Bratislava: Veda, 1. vydanie, 2004, ISBN 80-224-0804-2
- KOUDELKA, Z. 2006. *Obecní Samospráva. Zákon o obcích v komentovaném znení*. Občanské sdružení pro region. Rosice, 2006, ISBN 80-7239-193-3
- KOVÁČ, V. 2007. *Organizačné štruktúry vo verejnej správe (teória a prax)*. In Verejná Správa a Regionálny Rozvoj, roč. III., september 2007, č. 3, s. 63-67, ISSN 1337-2955
- KONEČNÝ, B. 2008. *Vniesť jasno do peňazí a právomoci*. In Verejná Správa, roč. 63, 22/2008, s. 23, ISSN 1335-7883
- KRÚTKY, P. 2008. *Občania majú radi zrozumiteľnú reč*. In Verejná Správa, roč. 63, 9/2008, s. 22, ISSN 1335-7883
- KRÚTKY, P. 2008. *Krása krajiny tkvie v jej čistote*. In Verejná Správa, roč. 63, 21/2008, s. 22-23, ISSN 1335-788
- KRÚTKY, P. 2008. *Stará hudba, ale nové inštrumenty*. In Verejná správa, roč. 63, 23/2008, s. 22, ISSN 1335-7883
- MAIER, K., ČTYROKÝ, J. 2000. *Ekonomika územního rozvoje*. 1. vyd. - Praha: Grada, 2000, 142 s. (Města a obce), ISBN 80-7169-644-7
- MARIŠOVÁ, E. 2002. *Reforma verejnej správy v integračnom procese SR do EÚ*. In: Zborník vedeckých prác z „medzinárodných vedeckých dní 2002“, Nitra: SPU, 2002, ISBN 80-8069-028-6
- MATOUŠKOVÁ, Z. et all.2002. *Regionální a municipální ekonomika*. 1. vyd. - Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000 - 156 s., ISBN 80-245-0061-2
- MEDVEĎ, J., NEMEC, J. a kol. 2007. *Základy verejných financií*. Bratislava: SPRINT-vfra, 2007, 269 s., ISBN 978-80-89085-84-2
- MOSHER, F. 1968. *Democracy and the Public Service*. New York: Oxford University Press, 1968, 3-4
-

-
- NEUBAUEROVÁ, E. a kol. 2001. *Teórie vo verejných financiách*. Bratislava: Ekonóm, 2001, st. 20-21
- NAUBEROVÁ, E. – VALIŠOVÁ, D. 2008. *Dopady fiškálnej decentralizácie na finančnú situáciu územnej samosprávy*. In Verejná Správa a Regionálny Rozvoj, roč. IV., marec 2008, č. 1, s. 58, ISSN 1337-2955
- NIŽŇANSKÝ, V. 2005: Decnetralization in Slovakia. The concept of decentralization and modernizing public administration. ŠEVT a.s. for the Government Office of the SR, Bratislava, 2005, ISBN 80-88707-71-4
- PAPCUNOVÁ, V., BALAŽOVÁ, E., JARÁBKOVÁ, J. 2007. *Cestovný ruch a samospráva*. Nitra SPU - Municipalia, 2007, ISBN 978-80-8069-862-1
- PAPCUNOVÁ, V., BALAŽOVÁ, E. 2006. *Majetok obcí*. MUNICIPALIA. Slovenská akadémia pôdohospodárskych vied, 2006, ISBN 80-89162-19-3
- PAULIČKOVÁ, R. 2005. *Regionálny a mestský marketing*. Bratislava: EUROUNION, 2005, 132 s. ISBN 80-88984-72-6
- PEKOVÁ, J. 2004. *Hospodárení a finance územní samosprávy*. Management press Praha: 2004. ISBN 80-7261-086-4
- PEKOVÁ, J. 2005. *Veřejné finance*. Úvod do problematiky. Praha: ASPI, 2005
- PROVAZNÍKOVÁ, R. 2007. *Financování měst, obcí a regionů teorie a praxe*. GRADA Publishing, a.s., Praha, 2007, ISBN 978-80-247-2097-5
- REKTOŘÍK, J. a kolektív. 2007. *Ekonomika řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. Vyd. Praha: Ekopress, 2007, ISBN 978-80-86929-29-3
- ROSENBLOOM, D. H. 1998. *Public Administration. Understanding mangement, politics, and law in the public sector*. McGraw-Hill Companies: USA, ISBN 0-07-053972-3 Fourth Edition
- SHAFRITZ, J., HYDE, A.1997. *Classics of Public Administration*. Harcourt Brace College Publishers, USA, 1997.
- SIVÁK, R. a kol. 2007. *Verejné financie*. Bratislava: Iura, 2007, ISBN 978-80-8078-094-4
- SMITH, A. 1959. *Pojdenání o podstatě a puvodu bohatství národu*. New York: Mc Graw-Hill, 1959
- ŠKULTÉTY, P. 1999. *Základy miestnej správy*. Bratislava: Vydavateľské oddelenia právnickej fakulty Univerzity Komenského, 1999, ISBN 80-7160-110-1
- ŠKULTÉTY, P.2001. *Základy verejnej správy*. Banská Bystrica: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB, 2001, ISBN 80-8055-387-4
-

-
- SLAFKOVSKÝ, A. 2009. *Samospráva - Dilema a úskalia samosprávnych volieb. Štedro dláždená cesta k moci nemusí byť zárukou jej poctivého výkonu.* In Verejná správa, 2009, č. 15-16, ISSN 1335-7883
- STAROŇOVÁ, K., SIČAKOVÁ-BEBLAVÁ, E. 2006. *Verejná politika a miestna samospráva: štyri princípy spravovania.* Ústav verejnej politiky, Fakulta sociálnych a ekonomických vied UK: Bratislava, 2006, ISBN 80-89244-13-0
- SÝKORA, M. 2008. *Samospráva zrie v práci pre občana.* In Verejná Správa, roč. 63, 9/2008, s. 17-22, ISSN 1335-7883
- ŠIDELSKÝ, Ľ. 2008. *Finančná kontrola, dôležitá súčasť reformy verejných financií vo vzťahu k verejnej správe.* In Verejná Správa a Regionálny Rozvoj, roč. IV., marec 2008, č. 1, s. 18, ISSN 1337-2955
- ŠVANTNEROVÁ, Ľ. 1995. *Ekonomika obcí.* Vybrané kapitoly, 1. vyd. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 1995, ISBN 80-88825-12-1
- ŠVANTNEROVÁ, Ľ., KOŽIAK, R. 2005: *Teoretisko-metodologické aspekty.* Banská Bystrica: EF UMB, 2005
- TICHÝ, D. 2004. *Aktuálne problémy fiškálnej decentralizácie na Slovensku.* In: Teoretické a praktické aspekty verejných financií: Zborník z IX. medzinárodnej odbornej konferencie. Praha, 2004
- TURZO, A. et. all. 1999. *Praktický poradca miestnej samosprávy.* Združenie miest a obcí Slovenska a Inštitút pre verejnú správu Bratislava, 1999
- ŽÁRSKA, E., ŠEBOVÁ, M. 2005. *Decentralizácia verejnej správy.* In Zborník príspevkov z vedeckej konferencie organizovanej Katedrou verejnej správy a regionálneho rozvoja EUBA. Bratislava: Friedrich Ebert Stiftung, 2005, ISBN 80-89149-06-5
- ŽÍTEK, V. – KLÍMOVÁ, V. 2008. *Regionální politika.* Brno: Masarykova univerzita, 2008, 107 s., ISBN 978-80-210-4761-7
- WOODROW, W., *The Study of Administration,* / WEBER, 1922 In: SHARITZ, J., HYDE, A. *Classics of Public Administration,* 1997

Zákony:

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obce v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 564/1991 o obecnej polícii.

Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov.

Zákon SNR č. 460/1992 Z. z. Ústava SR v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 314/2001 Z.z. o ochrane pred požiarmi v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky.

Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene o doplnení niektorých zákonov.

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Internetové zdroje

AIDT, T. S. *Public finance and public policy: a new textbook*. [cit. 2009-09-10].

Dostupné na internete:

<http://www.econ.cam.ac.uk/faculty/aidt/papers/web/EJPE2005BR.pdf>

CAHN, M. *Miestne samosprávy a podpora obnoviteľných zdrojov energie*. [on-line].

[cit. 2010-04-02]. Dostupné na internete: www.enef.euhistory2002pdfCahn.pdf

DOBRUCKÁ, L. 2007. *Strategic Development Plan of Municipality its Possible*

Implementation into Slovak Planning System [online] 2 nd Central European

Conferenece in Regional Science – CERS, 2007, [cit. 2009-11-08]. Dostupné na

internet: http://www.cers.tuke.sk/cers2007/PDF/Dobrucka_Lucia.pdf

DEMMKE, CH., HAMMERSCHMID, G. MEYER, R. *Decentralization and*

Accountability, Maastricht-Vienna, May 2006 [online]. [cit. 2009-11-08] Dostupné na

internet: <http://www.dgap.gov.pt/media/0601010000/austria/Decentralisation%20and%20Accountability.pdf>

GÁBOR, Péteri. *Mastering Decentralization of Public Administration Reforms in*

Central and Eastern Europe. [online]. [cit. 2009-11-08]. Dostupné na internete:

<http://lgi.osi.hu/publications/2002/98/Dec-Reform-front.pdf>,

KOZOVSÝ, D. Implementácia programového rozpočtovania v praxi územnej

samosprávy v podmienkach Slovenskej republiky. [online]. [cit. 2009-09-17]. Dostupné

na internete: http://kvf.vse.cz/storage/1239724720_sb_kozovsky.pdf

KOZOVSÝ, D. – ŽÁRSKA, E. *Miera decentralizácie a rozpočty územných*

samospráv s aplikáciou na slovenské podmienky. [online]. [cit. 2010-01-28]. Dostupné

na internete: http://kvf.vse.cz/storage/1218124342_sb_kozovskduan.pdf

MALIKOVÁ, Ľ. *Reforma miestnej verejnej správy na Slovensku, problémy*

a perspektívy. [online]. [cit. 2009-12-11]. Dostupné na internete:

http://www.sopr.cz/politologicka_revue/Politologie%201997-1%20-%202003c%20-%20Studie%20-%20Reforma%20miestnej%20verejnej%20spravy%20na%20Slovensku.pdf

MRVA, J. *Aktuálne otázky financovania obcí*. [on-line]. [cit.2010-02-19]. Dostupné na internete: http://www.mesta.slovenska.sk/m_portaly/download_file_f.php?id=31685

MRVA, J. *Modernizácia územnej samosprávy v Slovenskej republike*. [on-line]. [cit.2010-04-02]. Dostupné na internet: http://www.ppt_mrva_modernizaciaMS.pdf

Stanovy ZMOS. [on-line]. [cit. 2010-02-08]. Dostupné na internete: <http://www.zmos.sk/stanovy.phtml?id3=24805>

POŠVANC, M. LETOVANEC, M. 2009. *Programové rozpočtovanie v praxi*. Bratislava: Nadácia F. A. Hayeka a Nadácia otvorenej spoločnosti. [on-line]. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na internete: http://www.ozpss.sk/___domains/ozpss.sk/archive/file/Programove_rozpocetovanie_v_praxi.pdf

STEINER, A., KOZLAYOVA, A., LEPENOVA, E., SCHVALB, M. *Optimal functioning of Slovak self-governing regions in the area of development process management – long road ahead*. [on-line]. [cit. 2010-01-28]. Dostupné na internete: <http://www.kri.sk/files/293.pdf>

STEINER, P. *Prehľad úloh verejnej správy*. Spolupráca MVO s verejnou správou. In Efekt 3/2007. [on-line]. 2007, [cit. 2010-29-01]. Dostupné na internete: http://www.partnerstva.sk/buxus/docs/EFEKT_Ulohy_verejnej_spravy.pdf

Applying Public Administration Theory: An Assessment of the Yukon Family Services Association's Application of Public Administration Theory. [online] UAS MPA Capstone Paper, [cit. 2009-12-13]. Dostupné na internete: http://www.uas.alaska.edu/som/mpa/degreereq/papers/cap_savill_03.html,

Encyklopedie antiky. [online]. Praha: Academia 1973. 744 s. L157. [cit. 2009-11-13]. Dostupné na internete: http://www.uas.alaska.edu/som/mpa/degreereq/papers/cap_savill_03.html

Rada Európy. 2002. *Verejná etika na miestnej úrovni*. Súbor modelových iniciatív. [on-line]. Vydané v spolupráci s Ministerstvom vnútra SR, ISBN 80-969071-9-0, [cit. 2010-02-12]. Dostupné na internete: http://www.radaeuropy.sk/swift_data/source/dokumenty/ikre/publikacie/dokumenty/verejna_etika.pdf

Združenie Regi3n Hornej Torysy. [on-line]. [cit. 2010-03-26]. Dostupné na internete:
<http://www.sazp.sk/mikroregiony/mikro/po/1198.htm>

Ministerstvo vnútra SR. Sekcia verejnej správy. Štátna správa a územná samospráva.
[on-line]. [cit. 2010-03-12]. Dostupné na internete:
<http://www.civil.gov.sk/archiv/p04/p04.shtm>

Počet obcí SR. [on-line]. [cit. 2010-03-19]. Dostupné na internete:
<http://www.sodbtn.sk/obce/>

Rožkovany motokros. [on-line]. [cit. 2010-03-19]. Dostupné na internete:
<http://www.rozkovany.sk/sport/motokros>

Mestská a obecná štatistika. Spádovosť obcí. [on-line]. [cit. 2010-03-26]. Dostupné na internete: <http://portal.statistics.sk/mosmis/sk/run.html>

E-obce.sk SLOVENSKO. [on-line]. [cit. 2010-01-30]. Dostupné na internete:
<http://www.e-obce.sk/obec/dubovica/dubovica.html>

Kataster portal. *List vlastníctva*. [on-line]. [cit. 2010-04.16]. Dostupné na internete:
<https://www.katasterportal.sk/kapor/viewReportListAction.do>

First Aid Kit to public participation. [on-line]. [cit. 2010-04-16]. Dostupné na internete:
<http://crzp.uniag.sk/ezp?fc=02B57B30&fn=main&fs=17A9918188404F929A94305913CAC38C>

Elektronická pošta

BEDNAROVÁ, D. 2010. Projektová dokumentácia:ZOHT – Skvalitnenie a rozšírenie separovaného zberu komunálnych odpadov. [elektronická pošta]. Správa pre: Mária Miženková. 2009-03-25 [cit.2010-04-11]. Osobná komunikácia.

KAMENICKÝ, J. 2010. Územný plán obce Nižný Slavkov. [elektronická pošta]. Správa pre: Mária Miženková. 2009-09-26 [cit.2010-01-11]. Osobná komunikácia.

KALLOVÁ, M. 2010. Príjmy a výdavky rozpočtu obce Nižný Slavkov. Projektová dokumentácia [elektronická pošta]. Správa pre: Mária Miženková. 2009-11-26 [cit. 2010-04-12]. Osobná komunikácia.

POKLEMBA, M., DAŇKOVÁ, M. 2010. Záverečný účet rozpočtu obce Rožkovany. PHSR obce. [elektronická pošta]. Správa pre: Mária Miženková. 2009-11-26 [cit.2010-03-13]. Osobná komunikácia.

SEDLAKOVÁ. 2010. Záverečný účet rozpočtu obce Dubovica. Územný plán obce. Projektová dokumentácia. [elektronická pošta]. Správa pre: Mária Miženková. [cit.2010-01-31]. Osobná komunikácia.

Prílohy

Príloha 1 Kľúčové aspekty verejnej politiky

Príloha 2 Štruktúra územnej samosprávy v krajinách Európskej Únie

Príloha 3 Sídla a územné obvody krajských úradov a obvodných úradov Slovenska

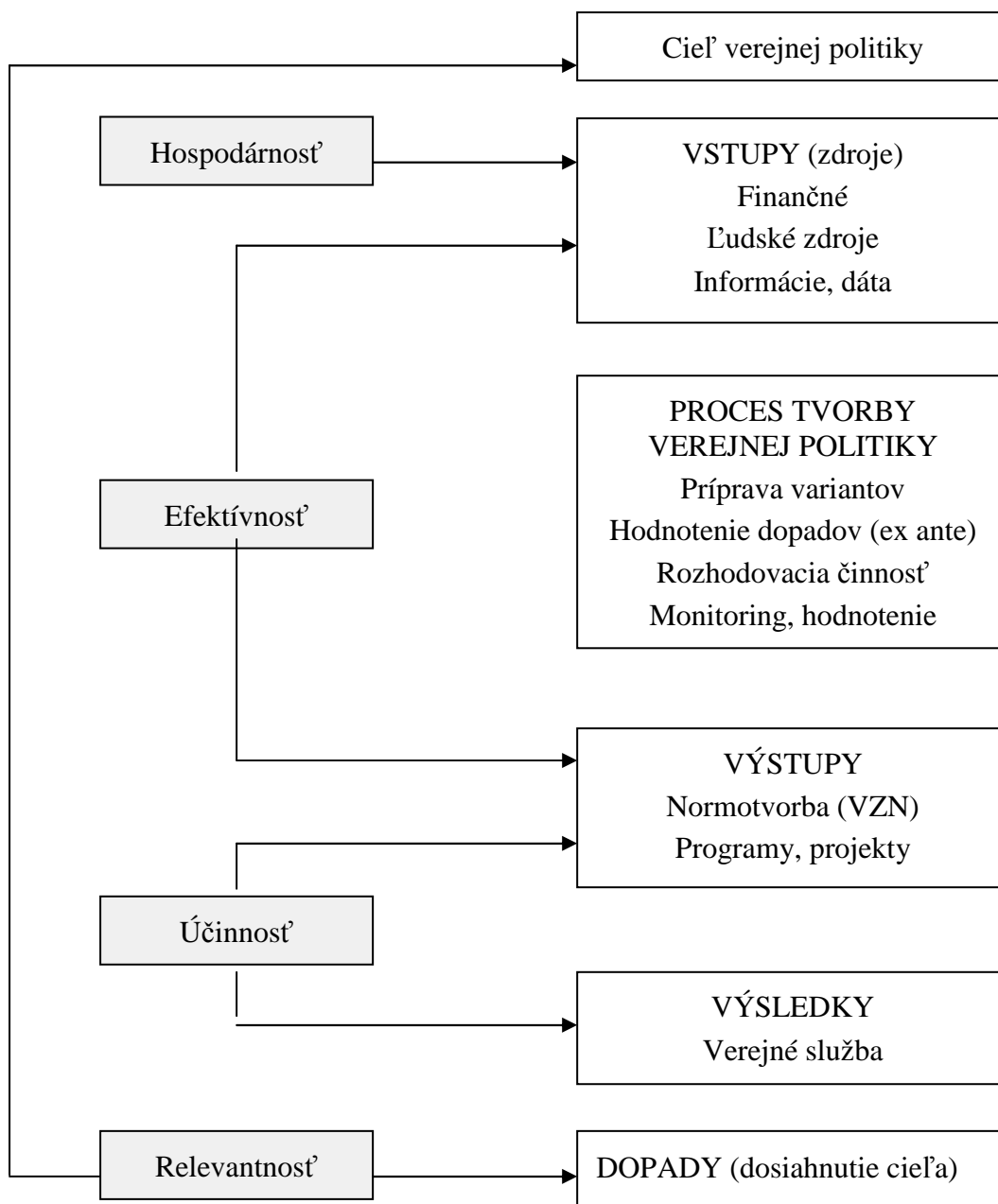
Príloha 4 Orientačná mapa regiónu Horná Torysa

Príloha 5 Rozdelenie bežných príjmov rozpočtu obce (platné od 31.12.2004)

Príloha 6 Štruktúra kapitálových príjmov

Príloha 7 Členenie výdavkov rozpočtu obce

Príloha 1 **Kľúčové aspekty verejnej politiky**

Zdroj: Staroňová – Sičáková - Beblavá. 2006: Verejná politika a miestna samospráva.

Príloha 2 Štruktúra územnej samosprávy v krajinách Európskej Únie

Krajina / Úroveň	Štátna úroveň: autonómne štáty, makroregióny	Vyššia úroveň: NUTS ² II - agregovaný kraj, NUTS III - kraj, NUTS IV - okres	Nižšia úroveň: NUTS V - obec, municipality
1. Belgicko	3	10 provincií	589 obcí
2. Bulharsko		6 krajov, 28 okresov	264 municipalít
3. Cyprus		6 regiónov	389 obcí
4. Česká republika		14 kraje, 77 okresov	6250 obcí, 119 municipalít
5. Dánsko		5 regiónov, 13 hrabstiev	98 municipalít
6. Estónsko		15 krajov	227 municipalít
7. Fínsko		20 regiónov	342 municipalít
8. Francúzsko		26 regiónov - 4 zámorské, 100 departementov, 4032 okresov	36 682 obcí
9. Grécko	1 - Agion Oros Mount Athos	13 regiónov, 3 super-prefektúry, 54 nomos	1034 obcí
10. Holandsko		12 provincie	431 obcí
11. Írsko		8 regiónov, 29 hrabstiev	85 okresov
12. Litva		10 okresov	60 municipalít
13. Lotyšsko		26 rezorty	118 municipalít
14. Luxembursko		20 samospráv, 12 okresov	118 obcí
15. Malta		6 regiónov	68 obcí
16. Maďarsko		7 regiónov, 19 rezortov	3 158 obcí
17. Nemecko	16 štátov	429 okresov	12 013 municipality
18. Poľsko		16 regiónov, 379 rezortov	2 479 obcí
19. Portugalsko		2 regióny – Azores, Madeira, 18 okresov	308 municipalít, 4241 obcí
20. Rakúsko	9	84 okresov	2352 obcí
21. Rumunsko	4 makro-regióny	8 NUTS II, 41 krajov, 2 686 okresov	13 092 obcí
22. Slovensko		4 NUTS II, 8samosprávnych krajov, 79 okresov	2 928 obcí, z toho 138 miest
23. Slovinsko		12 regiónov	210 municipalít
24. Španielsko	17 štátov	50 provincií, 2 auton. mestá	8112 municipalít
25. Švédsko	3 subobvody	8 NUTS II, 21 krajov	2 512 obcí, 290 municipalít
26. Taliansko		20 regiónov, 110 provincií	8100 obcí
27. Spojené Kráľovstvo		36 hrabstiev	434 okresov

Zdroj: Local Finance of the 25 countries in EU 2004. Paris: Dexia, Provazník, D.: „Jak funguje veřejná správa v zemích EÚ“, In Ekonom 12/2000, s.20; Vlastné spracovanie (údaje aj za rok 2010)

² NUTS Štatistická územná jednotka (z fr. Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) je štandard hierarchického členenia územných oblastí štátov Európskej únie na účely regionálnej štatistiky; NUTS II - agregovaný kraj, NUTS III – samosprávny kraj, NUTS IV - okres, NUTS V- obec.

Príloha 3 Sídla a územné obvody krajských úradov a obvodných úradov Slovenska

Sídla a územné obvody krajských úradov a obvodných úradov
 - 8 krajských úradov
 - 50 obvodných úradov
 (Zákon č. 515/2003 Z.z.)

© 2004, ErasData-Pro, spol. s r. o.,
 Ing. Miloslav Kiš, odbor informatiky SVS MV SR

1:1100000

Podklady: SVS MV SR
 Grafické spracovanie GIS ArcView (spec_st_spr.apr)

Zdroj: <http://www.minv.sk/?uzemne-a-spravne-usporiadanie-slovenskej-republiky>

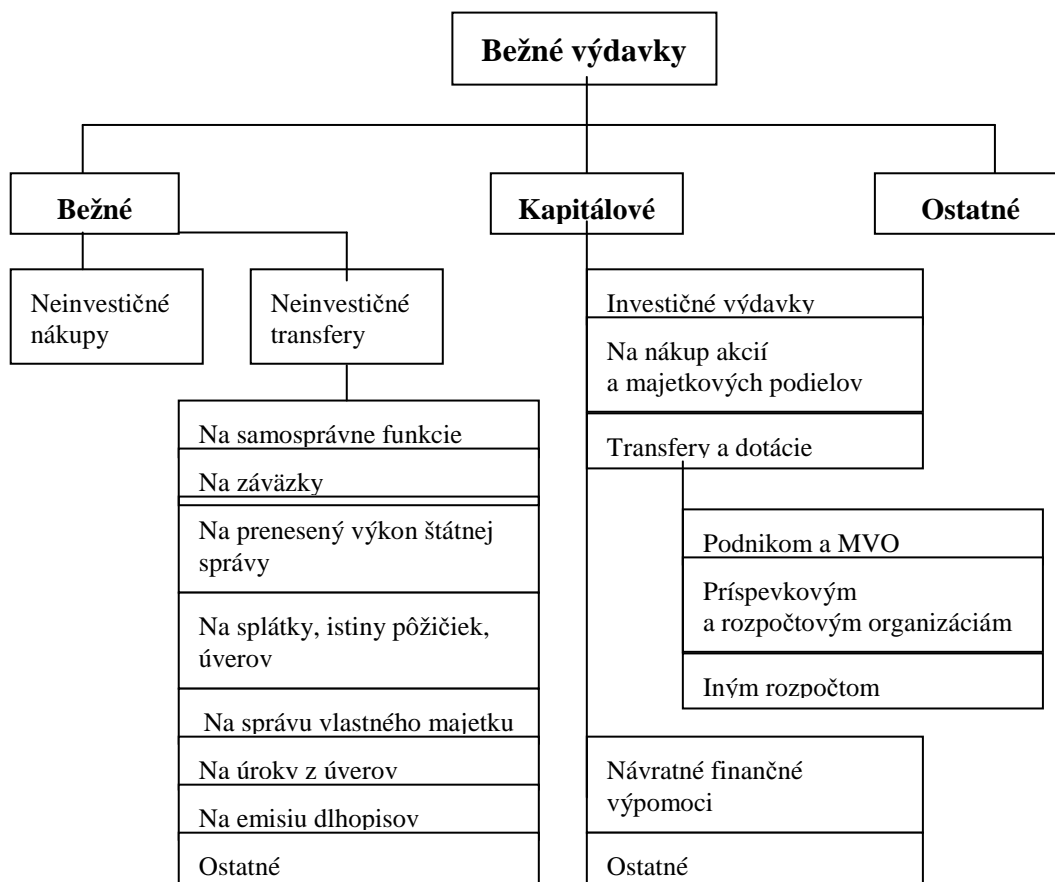
Príloha 6 Štruktúra kapitálových príjmov

Zdroj: Belajová, Balažová, 2004, Ekonomika a manažment územných samospráv.

Príloha 7

Členenie výdavkov rozpočtu obce

Zdroj: Belajová, Balažová, 2004, Ekonomika a manažment územných samospráv.